

Europeiska unionens officiella tidning

C 10



Svensk utgåva

Meddelanden och upplysningar

sextiofjärde årgången

11 januari 2021

Innehållsförteckning

I Resolutioner, rekommendationer och yttranden

YTTRANDEN

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs 555:e plenarsession, 27.10.2020–29.10.2020

2021/C 10/01	Yttrande av Ekonomiska och sociala kommittén om Integration av kvinnor, mödrar och familjer med invandrabakgrund i EU:s medlemsstater och målspråksnivåer för integration (förberedande yttrande)	1
2021/C 10/02	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Mångfaldshantering i EU:s medlemsstater (förberedande yttrande)	7
2021/C 10/03	Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Social dialog som en viktig pelare för ekonomisk hållbarhet och ekonomiers motståndskraft, med beaktande av inverkan av den livliga offentliga debatten i medlemsstaterna (förberedande yttrande)	14

III Förberedande akter

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs 555:e plenarsession, 27.10.2020–29.10.2020

2021/C 10/04	Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 168/2013 vad gäller särskilda åtgärder för fordon i slutserier i kategori L till följd av covid-19-utbrottet (COM(2020) 491 final – 2020/0251 (COD))	27
--------------	--	----

SV

2021/C 10/05	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén – Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2014/65/EU vad gäller informationskrav, produktstyrning och positionslimiter för att stödja återhämtningen efter covid-19-pandemin (COM(2020) 280 final – 2020/0152 (COD)) – Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2017/1129 vad gäller EU-återhämtningsprospektet och riktade justeringar för finansiella mellanhänder för att stödja återhämtningen efter covid-19-pandemin (COM(2020) 281 final – 2020/0155 (COD)) – Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2017/2402 om inrättande av ett särskilt ramverk för värdepapperisering och om inrättande av ett särskilt ramverk för enkel, transparent och standardiserad värdepapperisering för att stödja återhämtningen efter covid-19-pandemin – (COM(2020) 282 final – 2020/0151 (COD)) – Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 575/2013 vad gäller anpassningar av ramverket för värdepapperisering för att stödja den ekonomiska återhämtningen efter covid-19-pandemin (COM(2020) 283 final – 2020/0156 (COD))	30
2021/C 10/06	Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2016/1011 vad gäller undantag för vissa referensvärden för tredjelandsvalutor och fastställande av ersättningsreferensvärden för vissa referensvärden som ska upphöra [COM(2020) 337 final – 2020/0154 (COD)]	35
2021/C 10/07	Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén Den europeiska kompetensagendan för hållbar konkurrenskraft, social rättvisa och motståndskraft [COM(2020) 274 final] – Förslag till rådets rekommendation om yrkesutbildning för hållbar konkurrenskraft, social rättvisa och motståndskraft [COM(2020) 275 final]	40
2021/C 10/08	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Stöd till ungdomssysselsättning: en väg till jobb för nästa generation (COM(2020) 276 final) – Förslag till rådets rekommendation om en väg till jobb – en förstärkt ungdomsgaranti och om ersättande av rådets rekommendation av den 22 april 2013 om att inrätta en ungdomsgaranti (COM(2020) 277 final – 2020/132(NLE))	48
2021/C 10/09	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – EU-strategi för brottsoffers rättigheter (2020–2025) (COM(2020) 258 final)	56
2021/C 10/10	Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ett tillfälligt undantag från vissa bestämmelser i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG vad gäller användning av teknik hos leverantörer av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster för behandling av personuppgifter och andra uppgifter i syfte att bekämpa sexuella övergrepp mot barn på nätet [COM(2020) 568 final – 2020/0259 (COD)] . . .	63
2021/C 10/11	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt vad gäller identifiering av beskattningsbara personer i Nordirland (COM(2020) 360 final – 2020/0165 (CNS))	65
2021/C 10/12	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av beslut nr 1313/2013/EU om en civilskyddsmekanism för unionen (COM(2020) 220 final – 2020/0097 (COD))	66
2021/C 10/13	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2018/848 om ekologisk produktion vad gäller datumet för tillämpning och vissa andra datum som anges i den förordningen (COM(2020) 483 final – 2020/0231 (COD))	67
2021/C 10/14	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till rådets förordning om öppnande och förvaltning av autonoma unionstullkvoter för import av vissa fiskeriprodukter till Kanarieöarna 2021–2027 (COM(2020) 437 final – 2020/0209 (CNS))	68

2021/C 10/15	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en ram för att uppnå klimatneutralitet och om ändring av förordning (EU) 2018/1999 (Europeisk klimatlag) (COM(2020) 563 <i>final</i> – 2020/0036 (COD))	69
2021/C 10/16	Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska centralbanken, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och Europeiska investeringsbanken – Årlig strategi för hållbar tillväxt 2020 (tilläggsyttrande) [COM(2019) 650 <i>final</i>]	70
2021/C 10/17	Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet (tilläggsyttrande) [COM(2019) 652 <i>final</i>]	79

I

(Resolutioner, rekommendationer och yttranden)

YTTRANDEN

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉNS 555:E PLENARSESSION, 27.10.2020–
29.10.2020**Yttrande av Ekonomiska och sociala kommittén om Integration av kvinnor, mödrar och familjer med
invandrarbakgrund i EU:s medlemsstater och målspråksnivåer för integration****(förberedande yttrande)**

(2021/C 10/01)

Föredragande: **Indrė VAREIKYTė****Ákos TOPOLÁNSZKY**Remiss från det tyska rådsordförande- Skrivelse av den 18.2.2020
skapet

Rättslig grund	Artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Sysselsättning, sociala frågor och medborgarna
Antagande av sektionen	9.9.2020
Antagande vid plenarsessionen	29.10.2020
Plenarsession nr	555
Resultat av omröstningen	234/4/14
(för/emot/nedlagda röster)	

1. Slutsatser och rekommendationer**1.1 EESK konstaterar att**

- nationella handlingsplaner och strategier för integration av migranter i hög grad skiljer sig åt i EU när det gäller vägledande principer, åtgärder samt nivå på övervakning och utvärdering,
- det i medlemsstaterna finns få exempel på handlingsplaner och strategier med särskild inriktning på kvinnor eller jämställdhetsfrågor, samtidigt som kvinnor med invandrarbakgrund som tillhör en etnisk minoritet, samt kvinnor i olika åldersgrupper, utsätts för diskriminering på flera grunder eller intersektionell diskriminering inom många delar av livet,
- mindre än hälften av EU:s medlemsstater har handlingsplaner eller strategier som särskilt inriktas på barn till migranter, trots att statistik från Eurostat och internationella organisationer vittnar om deras missgynnade ställning,

- verklig integration har flera potentiella ekonomiska, sociala och finanspolitiska fördelar för de länder där migranterna bosätter sig, men ändå är antalet lämpliga åtgärder som vidtas på både europeisk och nationell nivå lågt i förhållande till utmaningarnas komplexitet.

1.2 Covid-19-krisen har på ett oproportionerligt sätt påverkat utsatta grupper, särskilt migranter som tillhör en etnisk minoritet och i synnerhet kvinnliga migranter. EESK uppmanar därför eftertryckligen kommissionen att, när den utformar sitt nya initiativ för integration och inkludering, beakta lärdomarna från krisen och lyfta fram de bästa strategierna i medlemsstaterna.

1.3 EESK tror på en helhetsstrategi för att bemöta migrationsutmaningarna. Initiativet bör därför omfatta politiska åtgärder för grundläggande rättigheter, social delaktighet och integration på arbetsmarknaden, utbildning, kultur, rättvisa och hälsa.

1.4 EESK uppmanar kommissionen att utveckla bättre och effektivare kommunikation och samordning med medlemsstaterna, deras nationella, regionala och lokala myndigheter samt det civila samhällets organisationer när det gäller att utforma en helhetsinriktad integrationspolitik.

1.5 EESK fördömer på nytt alla former av våld mot kvinnor och uppmuntrar de medlemsstater som ännu inte har ratificerat Istanbulkonventionen att ompröva sitt ställningstagande, och uppmanar alla medlemsstater att se till att våldsutsatta kvinnliga migranter har samma tillgång som infödda kvinnor till lämpliga tjänster, stödåtgärder och resurser.

1.6 EESK uppmanar på nytt till att inrätta bättre system för att bedöma utbildningsmeriter och erbjuda könsspecifika stödprogram som kan göra det lättare för kvinnliga migranter att komma in på arbetsmarknaden.

1.7 EESK efterlyser brådskande åtgärder för att säkerställa en integrerad strategi som syftar till att harmonisera flernivåstyrningen av de social- och sysselsättningspolitiska åtgärder som påverkar hushållsarbetet i EU.

1.8 Det är nödvändigt att utveckla mer systematisk uppsökande och medvetenhetshöjande verksamhet för att se till att migranter och flyktingar är medvetna om sina rättigheter och skyldigheter samt bygga upp deras förtroende för – och öka – förvaltningens och de offentliga myndigheternas förmåga att skydda dem.

1.9 EESK efterlyser gemensamma EU-riktlinjer för språkinläring för att säkerställa en enhetlig och helhetsinriktad strategi som inte bara återspeglar de lärandes olika behov och nivåer utan även kvalifikationskraven för lärare.

1.10 EESK anser att man i **språkinläringen bör vägleda och informera om samt förklara** målen och fördelarna med språkinläring för migranternas liv, och på så sätt uppmuntra dem att själva bli mer aktiva i processen.

1.11 EESK anser att det skulle vara en fördel att ytterligare undersöka om den gemensamma europeiska referensramen för språk skulle kunna användas för att rationalisera språkinläringen för migranter och säkerställa en mer skraddarsydd strategi.

1.12 EESK betonar behovet av att förbättra insamlingen av tillräckliga och jämförbara konsupplade uppgifter om migration och integration på europeisk, nationell och särskilt lokal nivå.

2. Syftet med det förberedande yttrandet

2.1 Det tyska ordförandeskapet för Europeiska unionens råd har uppmanat EESK att utarbeta ett förberedande yttrande för att diskutera de särskilda åtgärder som vidtas i medlemsstaterna för att integrera kvinnor, mödrar och familjer med invandrabakgrund samt de modeller för språkkurser som används i medlemsstaterna i början av integrationsprocessen för flyktingar och andra migranter och de målspråksnivåer som fastställs i dessa kurser.

3. Analys av situationen ⁽¹⁾

3.1 Nationella handlingsplaner och strategier för integration av migranter skiljer sig i hög grad åt i EU när det gäller vägledande principer, åtgärder samt övervakning och utvärdering. Dessa variationer återspeglar olika nationers särdrag, förvaltningstraditioner och migrationshistoria. Dessa olika strategier diskuteras inom det europeiska integrationsnätverket. Nationella skillnader kvarstår dock vid genomförandet av rådets gemensamma grundprinciper för en integrationspolitik för invandrare inom EU och andra relevanta policydokument. Det är viktigt att notera att integrationspolitiken i vissa medlemsstater genomförs av de regionala och/eller lokala myndigheterna, vilket ytterligare ökar skillnaderna i genomförandet av denna vägledning.

3.2 I medlemsstaterna finns det få exempel på handlingsplaner och strategier med särskild inriktning på kvinnor eller jämställdhetsfrågor, och det finns tecken på att kvinnor med invandrabakgrund, inklusive kvinnor som tillhör en etnisk minoritet och i synnerhet svarta kvinnor, utsätts för diskriminering på flera grunder eller intersektionell diskriminering inom många delar av det sociala livet, bland annat sysselsättning och utbildning, och särskilt möter hinder när det gäller tillgång till hälso- och sjukvård ⁽²⁾.

3.3 Mindre än hälften av EU:s medlemsstater har handlingsplaner eller strategier som särskilt inriktas på barn till migranter, trots att statistiken vittnar om deras missgynnade ställning. Bristande social delaktighet leder till en risk för potentiell alienation av ungdomar med invandrabakgrund, med konsekvenser i fråga om social sammanhållning, intolerans, diskriminering och ökad brottslighet samt unga migranternas ökade utsatthet för desinformation och extremismrörelser.

3.4 Uppsökande verksamhet för migrantföräldrar är en etablerad och systematisk strategi i enbart en handfull medlemsstater. Sådana strategier sträcker sig från att involvera och engagera föräldrar och familjer med invandrar- eller flyktbakgrund i skolan och informera dem och öka deras medvetenhet om sina barns utbildning till att hjälpa dem att lära sig medlemsstatens nationella språk och ge dem möjlighet att hjälpa och stödja sina barn i utbildningsprocessen.

3.5 Belägg i forskning på nationell nivå och studier i medlemsstaterna tyder på att migrantbarn segregeras i skolan. Även om bostadssegregeringen inte är hög finns det dessutom en tendens till att vissa skolor, särskilt låg- och mellanstadieskolor, är mer segregerade än sitt upptagningsområde.

3.6 Antalet migrantbarn under 18 år utan vårdnadshavare ökar kontinuerligt – Europa tar emot 74 % av de asylsökande ensamkommande barnen. Efter en traumatisk migrationsresa, som ofta kantats av våld, fortsätter dessa barn och ungdomar att utsättas för många faror och är särskilt utsatta för kriminella nätverk: rekrytering av minderåriga och handel med barn för prostitution, sexuellt utnyttjande och barnarbete ⁽³⁾.

3.7 Datainsamlingen av jämställdhetsorganen i medlemsstaterna är vanligtvis begränsad till fall av diskriminering på grund av ras/etniskt ursprung. I de flesta av EU:s medlemsstater finns det få eller inga uppgifter om diskrimineringsrelaterade klagomål som lämnats in av tredjelandsmedborgare på andra grunder än ras eller etniskt ursprung ⁽⁴⁾. Det faktiska antalet klagomål som lämnats in av tredjelandsmedborgare till jämställdhetsorgan är mycket litet jämfört med erfarenheterna och incidenterna av upplevd diskriminering och viktigmisering enligt uppgifter i enkäter. Underrapportering ⁽⁵⁾ är ett allvarligt problem och kan kopplas till bristande medvetenhet om rättigheter och misstroende mot myndigheterna, särskilt bland kvinnliga migranter och migrantbarn.

⁽¹⁾ Läs mer på <https://ec.europa.eu/migrant-integration/feature/what-measures-are-in-place-to-ensure-the-long-term-integration-of-migrants-and-refugees-in-europe>.

⁽²⁾ "Together in the EU: Promoting the participation of migrants and their descendants", Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter, 2017.

⁽³⁾ Yttrande SOC/634 – Skyddet av ensamkommande barn i Europa, EESK (planerat till plenarsessionen den 16–18 september 2020).

⁽⁴⁾ "Links between migration and discrimination – A legal analysis of the situation in EU Member States", det europeiska nätverket av juridiska experter på jämställdhet och icke-diskriminering, Europeiska kommissionens generaldirektorat för rättsliga frågor och konsumentfrågor, 2016.

⁽⁵⁾ "Being Black in the EU – Second European Union Minorities and Discrimination Survey", Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter, 2018.

4. Förbättrad integration

4.1 EESK understryker att **integration är en dynamisk, långsiktig, kontinuerlig och dubbelriktad process** där både migranterna och det mottagande samhället deltar. Det är en utmaning som unionen har åtagit sig att klara, och verklig integration har flera potentiella ekonomiska, sociala och finanspolitiska fördelar för de länder där migranterna bosätter sig, men ändå är antalet lämpliga åtgärder som vidtas på både europeisk och nationell nivå lågt i förhållande till utmaningarnas komplexitet.

4.2 Covid-19-krisen har på ett oproportionerligt sätt påverkat utsatta grupper, särskilt migranter och i synnerhet kvinnliga migranter ⁽⁶⁾. Effekterna omfattar såväl fysisk och psykisk hälsa som ekonomiska konsekvenser, en eventuellt ökad diskriminering och rasism samt effekterna av fysiska skolstängningar för migrantbarn och deras föräldrar. EESK uppmanar därför eftertryckligen kommissionen att, när den utformar sitt nya initiativ för integration och inkludering, **beakta lärdomarna från krisen och lyfta fram de bästa strategierna** i medlemsstaterna. Mot bakgrund av krisen uppmanar EESK även medlemsstaterna att tillhandahålla kostnadsfri utbildning om användning av digitala enheter, dokumenthantering, arbetssökande och distansarbete, och tillgång till krisstöd och juridisk rådgivning för personer med ekonomiska svårigheter och/eller i risk för social utestängning ⁽⁷⁾.

4.3 EESK tror på en helhetsstrategi för att bemöta migrationsutmaningarna. Det kommande initiativet bör därför omfatta politiska åtgärder för grundläggande rättigheter, social delaktighet och integration på arbetsmarknaden, utbildning, kultur, rättvisa, hälsa och boende.

4.4 EESK fördömer på nytt alla former av våld mot kvinnor och uppmanar de medlemsstater som ännu inte har ratificerat Istanbulkonventionen att ompröva sitt ställningstagande ⁽⁸⁾, samt uppmanar alla medlemsstater att **se till att våldsutsatta kvinnliga migranter har samma tillgång som infödda kvinnor till lämpliga tjänster, stödåtgärder och resurser**. Migranter som utsätts för våld i hemmet bör konfidentiellt kunna ansöka om laglig invandringsstatus oberoende av förövaren ⁽⁹⁾.

4.5 Kvinnliga migranter är ofta överkvalificerade för tillgängliga arbetstillfällen, går arbetslösa och drabbas av kompetensförlust ⁽¹⁰⁾. EESK uppmanar på nytt till att **inrätta bättre system för att bedöma utbildningsmeriter och erbjuda könsspecifika stödprogram** som kan göra det lättare för kvinnor att komma in på arbetsmarknaden (såsom förskoleverksamhet och barnomsorg) för att börja ta itu med dessa frågor ⁽¹¹⁾.

4.6 Kommittén betonar att kvinnliga migranter inte är en homogen grupp, särskilt inte i fråga om färdigheter och kvalifikationer ⁽¹²⁾. Det är mer sannolikt att de är under- och/eller överkvalificerade för sitt arbete och mindre sannolikt att de ens har ett arbete ⁽¹³⁾. Därför bör integrationsåtgärder, aktiva arbetsmarknadsstrategier och program samt projekt inom den sociala ekonomin omfatta språkkurser, kompetensbedömning och yrkesutbildning ⁽¹⁴⁾.

4.7 Migranter som är hushållsanställda har blivit en viktig pelare i välfärdssystemen, särskilt inom långvarig vård och omsorg av äldre, och kvinnliga migranter i hushållsarbetssektorn påverkas oftast negativt ⁽¹⁵⁾. I denna sektor råder fortfarande helt eller delvis irreguljära anställningar och låga lönenivåer. Hushållsanställda har ett lägre arbetarskydd och/eller rättsligt skydd mot arbetslöshet, yrkesskador eller funktionsnedsättning, samt vid moderskap, och lider ofta av

⁽⁶⁾ På EU:s webbplats om integration övervakas kontinuerligt effekterna av covid-19 på migrantgrupper inom ett antal viktiga integrationsområden i hela EU.

⁽⁷⁾ "Manifesto on Digital Inclusion", European Network of Migrant Women, 16 juni 2020.

⁽⁸⁾ EUT C 240, 16.7.2019, s. 3.

⁽⁹⁾ "Handbook for Legislation on Violence against Women", DEW/DESA, Förenta nationerna, 2009.

⁽¹⁰⁾ "Harnessing Knowledge on the Migration of Highly Skilled Women", Internationella organisationen för migration, 2014.

⁽¹¹⁾ EUT C 242, 23.7.2015, s. 9.

⁽¹²⁾ "The New EU Migration Pact in Progress: Recalling Legal Obligations", European Network of Migrant Women, 2020.

⁽¹³⁾ EU:s webbplats om integration, "Integration of migrant women", 12 november 2018, <https://ec.europa.eu/migrant-integration/feature/integration-of-migrant-women>.

⁽¹⁴⁾ Punkt 4.16 i yttrandet EUT C 283, 10.8.2018, s. 1.

⁽¹⁵⁾ "Out of sight: migrant women exploited in domestic work", Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter, 2018.

social isolering och utestängning, särskilt när de bor på sin arbetsplats⁽¹⁶⁾. EESK efterlyser omedelbara åtgärder för att säkerställa en integrerad strategi som syftar till att **harmonisera flernivåstyrningen av de social- och sysselsättningspolitiska åtgärder som påverkar hushållsarbetet** i EU, samtidigt som man tar hänsyn till skärningslinjerna mellan vård- och omsorgs-, sysselsättnings- och migrationspolitiken och hur de påverkar integrationen på arbetsmarknaden och levnadsförhållandena för migranter som är hushållsanställda.

4.8 EESK uppmärksammar att kvinnliga migranter ofta tvingas leva i isolering och blir utsatta för ensamhet och våld. Om de arbetar är de samtidigt ofta överansträngda och måste dessutom ta hand om alla omsorgsuppgifter i hushållet. Eftersom sådana frågor ingår i politiken, åtgärderna och verktygen för jämställdhet, är det mycket viktigt att **garantera kvinnliga migranternas lika tillgång** till sådana verktyg och se till att de har samma möjligheter som infödda kvinnor. Det är också nödvändigt att utveckla mer systematisk uppsökande och medvetenhetshöjande verksamhet för att se till att migranter och flyktingar är medvetna om sina rättigheter och skyldigheter samt bygga upp deras förtroende för – och öka – förvaltningens och de offentliga myndigheternas förmåga att skydda dem.

4.9 EESK anser att jämställdhet spelar en lika stor roll i migrations- och integrationssammanhang som i resten av det europeiska samhället, eftersom den omfattar en uppsättning grundläggande rättigheter (tolerans, jämlikhet, yttrandefrihet, åsiktsfrihet och religionsfrihet osv.) som kan vara kulturellt främmande för flyktingar och andra migranter som kommer från helt andra kulturer och bakgrunder. Jämställdhet bör därför bli en av grundpelarna för integration genom helhetsinriktade skräddarsydda strategier, integrationsmodeller och åtgärder.

4.10 EESK konstaterar att deltagandet av familjer och föräldrar med invandrarbakgrund i lokalsamhället och skolan bör inledas redan i de tidiga skedena av mottagandet för att undvika marginalisering och efterföljande alienation av barn och ungdomar med invandrarbakgrund. Sådant stöd kan gynna tidig förstaspråksinläring.

4.11 EESK uppmanar därför kommissionen att **utveckla bättre och effektivare kommunikation och samordning** med medlemsstaterna, deras nationella, regionala och lokala myndigheter samt det civila samhällets organisationer när det gäller att utforma en helhetsinriktad integrationspolitik samt offentliggöra jämförande rapporter om genomförandet och aktivt främja utbyte av god praxis. Samtidigt ankommer det på EU-institutionerna att värna de europeiska värdena och genomdriva den tillämpliga lagstiftningen om medlemsstaterna inte följer lagar om mänskliga rättigheter, använder sig av omänsklig behandling mot migranter och/eller diskriminerar dem.

4.12 EESK uppmanar kommissionen att införa en rad åtgärder och verktyg för att stödja medlemsstaterna och deras nationella och lokala myndigheter samt arbetsmarknadens parter, icke-statliga organisationer och enskilda initiativ när det gäller att bemöta fientlighet mot migranter och migration i allmänhet och desinformationskampanjer mot migration, genom att lyfta fram de fördelar och möjligheter som migranter bidrar med till våra samhällen.

4.13 EESK betonar vikten av att säkerställa insamlingen av tillräckliga och jämförbara uppgifter om migration på europeisk, nationell och särskilt lokal nivå, inklusive, men inte begränsat till, uppgifter uppdelade efter kön, ålder, etnicitet och migrationsstatus, anställningslängd, löneskala och framsteg i karriären, för att säkerställa ett adekvat evidensbaserat beslutsfattande.

5. Språkinläring

5.1 EESK anser att språkinläring inte bör vara ett mål i sig – att förena språkinläring med kulturutforskning samt lokal- och samhällsengagemang skulle sörja för en bättre integrationsprocess.

⁽¹⁶⁾ "International migration paper", nr 115, Internationella arbetsorganisationen, 2013.

5.2 Tyvärr följer enbart ett fåtal medlemsstater en behovsbaserad strategi för språkinläring genom att öppna upp kurser för alla invånare med begränsade språkkunskaper. Flera medlemsstater ger enbart tillträde till sådana kurser för personer som har beviljats humanitärt skydd. Program för språkinläring är sällan kopplade till anställning, och språkkurser som är yrkesspecifika, arbetsplatsförlagda eller på högre nivå är sällsynta. I andra fall måste migranterna betala för kurserna i förväg och får bara tillbaka pengarna om de klarar slutproven. Dessutom finns det stora skillnader inte bara i metoderna för och kvaliteten på språkundervisningen utan även i migranternas engagemang ⁽¹⁷⁾.

5.3 EESK anser därför att det är viktigt att ha gemensamma EU-riktlinjer för språkinläring för att säkerställa en enhetlig och helhetsinriktad strategi som inte bara återspeglar de lärandes olika behov och nivåer utan även kvalifikationskraven för lärare.

5.4 Dessutom upplever kvinnor med omsorgsansvar att det är särskilt svårt att delta i språkkurser på grund av deras schema och villkor (kostnader/plats) ⁽¹⁸⁾. Det är mycket viktigt att notera att i synnerhet kvinnliga migranter bör uppmärksammas mer på grund av särskilt stora brister i språkutbildningen till följd av begränsningarna av kvinnors tillgång till allmän utbildning i vissa ursprungsländer. Till exempel bör kvinnliga migranter erbjudas barnomsorg medan de går språkkurser, och deras små barn skulle kunna delta i språk- och lekklaser, som har visat sig vara mycket effektiva för både språkinläring och integration.

5.5 EESK anser att det även är upp till migranterna att för sig själva och för sina familjer och barn avgöra vilka språkinlärningsstrategier som är bäst lämpade för deras livsmål. Att migranter kan vilja välja bland de olika formerna av anpassning innebär att åtgärder behöver vidtas för att lyssna på migranternas åsikter och för att utforma och hantera skraddarsydd kurs. Det är mycket viktigt att man i **språkinläringen vägleder och informerar om samt förklarar** målen och fördelarna med språkinläring för migranternas liv, och på så sätt uppmuntrar dem att själva bli mer aktiva och engagerade i processen.

5.6 EESK anser att det skulle vara en fördel att ytterligare undersöka om den gemensamma europeiska referensramen för språk skulle kunna användas för att rationalisera språkinläringen för migranter och säkerställa en mer skraddarsydd strategi, eftersom det kanske inte bara skulle underlätta organisationen utan också ge tydliga förväntningar för de lärande.

5.7 EESK understryker att tolkar har stort inflytande över en persons migrations- och integrationstjänster och slutresultat. Tolkarnas kvalifikationer motsvarar dock inte nödvändigtvis migranternas behov, vilket ofta försätter kvinnor i en missgynnad ställning. Tolkutbildningen bör därför rationaliseras och leda till certifiering på EU-nivå. Man bör inrätta ett samarbete mellan universitet i hela EU som erbjuder utbildningsprogram i tolkning i offentlig sektor.

5.8 EESK anser att språkkunskaper, sysselsättning och kvaliteten på sysselsättningen hänger samman, och ju bättre språkkunskaperna är desto troligare är det därför att en nyanländ får tillgång till goda arbetstillfällen och utbildningsmöjligheter och integreras bättre i samhället i allmänhet. Fördelarna med att lära sig det mottagande samhällets språk är många: från större och bättre tillgång till arbetsmarknaden till erkännande av tillhörigheten från det övriga samhället och en känsla av tillhörighet hos migranterna själva. De viktigaste aspekterna av språkinläring är således att använda högkvalitativ undervisning, att göra den tillgänglig och att göra den praktisk och skraddarsydd. Som en lärdom av erfarenheterna från covid-19-krisen bör man investera mer i digitala verktyg för att migranter ska kunna gå kurser på nätet.

Bryssel den 29 oktober 2020.

Christa SCHWENG
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförand

⁽¹⁷⁾ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/201915_early_language_support_wider_dissemination.pdf.

⁽¹⁸⁾ Yttrande EUT C 242, 23.7.2015, s. 9.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Mångfaldshantering i EU:s medlemsstater**(förberedande yttrande)**

(2021/C 10/02)

Föredragande: **Adam ROGALEWSKI****Carlos Manuel TRINDADE**

Remiss från det tyska rådsordförande- Skrivelse, 18.2.2020
skapet

Rättslig grund	Artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Sysselsättning, sociala frågor och medborgarna
Antagande av sektionen	9.9.2020
Antagande vid plenarsessionen	29.10.2020
Plenarsession nr	555
Resultat av omröstningen	237/4/10
(för/emot/nedlagda röster)	

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Detta yttrande har utarbetats på begäran av det tyska ordförandeskapet och är inriktat på mångfaldshantering när det gäller migranter och etniska minoriteter i samhället och på arbetsplatsen. Fallstudier från fyra EU-länder i fyra geografiska regioner undersöks i detta yttrande: Nordeuropa (Finland), Central- och Östeuropa (Polen), Väst Europa (Frankrike) och Sydeuropa (Italien).

1.2 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) uppmanar till en helhetssyn inom politiken för mångfaldshantering. Denna politik måste inriktas på alla aspekter av de berörda gruppernas arbetsliv och vardag, inbegripet arbetsplatser, utbildning, offentliga tjänster, lokalsamhällen och sociala rättigheter.

1.3 I samband med mångfaldshantering bör hänsyn tas till heterogenitet och multipla identiteter. Migranter och etniska minoriteter är inte en homogen grupp, och medvetenhet om intersektionalitet är grundläggande för utvecklingen av en framgångsrik mångfaldspolitik.

1.4 Social rättvisa för etniska minoriteter och migranter är en förutsättning för att strukturell rasism ska kunna bekämpas inom alla institutioner. I detta syfte uppmanar EESK EU och medlemsstaterna att intensifiera sina rättsliga och politiska ansträngningar för att bekämpa rasism och främlingsfientlighet. Den senaste tidens utveckling på global nivå visar att det är bråttom. Covid-19 håller på att förvärra den strukturella rasismen i Europa. Etniska minoriteter och migranter är inte bara mer utsatta för sjukdomen, utan löper också större risk att drabbas av åtföljande ojämlikheter och har sämre tillgång till stöd. Över hela Europa visar Black Lives Matter-protesterna till följd av mordet på George Floyd i Förenta staterna att institutionell rasism och främlingsfientlighet är djupt rotade i våra europeiska samhällen.

1.5 Migranter och etniska minoriteter befinner sig i många fall i frontlinjen när det gäller att hantera pandemin och dess konsekvenser, samtidigt som de också i oproportionerligt hög grad utsätts för riskerna. Deras bidrag måste erkännas, och mångfaldsstrategin bör spela en viktig roll i detta sammanhang. I erkännandet av deras bidrag bör ingå att man sörjer för goda arbetsvillkor, rättvisa löner och socialt skydd. Migranter bör ha tillgång till samma standarder och höga kvalitet i fråga om bostäder, utbildning och hälso- och sjukvård som EU-medborgarna. Dessutom bör strategier för att skydda papperslösa migranter genomföras, under medverkan och med godkännande av arbetsmarknadens parter och det civila samhällets organisationer.

1.6 EU och medlemsstaterna måste proaktivt säkra ytterligare medel för mångfaldshantering till förmån för alla medborgare, social rättvisa, grundläggande rättigheter och ekonomin. Covid-19-pandemin och den ekonomiska krisen får inte tillåtas leda till minskade utgifter eller minskad kapacitet i medlemsstaterna på detta område. I synnerhet bör arbetsmarknadens parter och organisationerna i det civila samhället ges tillräcklig och långvarig finansiering för att utveckla och genomföra mångfaldspolitik. En finansieringskälla bör vara den nya ESF+-fonden.

1.7 Mångfaldspolitiken bör ta itu med underutnyttjande av färdigheter. EESK upprepar sina rekommendationer om ett bättre erkännande av kvalifikationer, särskilt inom hälso- och sjukvården och långtidsvården⁽¹⁾. När man förbättrar processerna för erkännande av kvalifikationer och tidigare utbildning bör man följa rekommendationerna från Unesco, som uppmanar till sammanhängande, öppna och flexibla ramar riktade till migranter och flyktingar⁽²⁾.

1.8 EESK betonar den stora betydelse som offentliga tjänster och tillräcklig finansiering av dem har för att värna mångfalden.

1.9 Kommittén uppmanar EU och medlemsstaterna att tillhandahålla kostnadsfri och allmän utbildning, inklusive språkkurser, för att ge migranter möjlighet att delta fullt ut på arbetsmarknaden.

1.10 EESK uppmanar till att mångfaldshantering integreras i olika EU-politikområden och införlivas i EU:s regler för offentlig upphandling, genom att man beaktar om företagen har en mångfaldspolicy som ett kriterium för att tilldela offentliga kontrakt.

1.11 EESK understryker den avgörande roll som arbetsmarknadens parter spelar när det gäller att utveckla, genomföra och bedöma mångfaldshantering. Forskning och de presenterade fallstudierna visar att kollektiva förhandlingar och social dialog är nödvändiga, och att arbetsplatser med en facklig närvaro är mer benägna att ha en policy för delaktighet och bättre praxis för att motverka diskriminering. Dessutom spelar fackföreningar och arbetsgivarorganisationer en viktig roll för att stärka migrerande arbetstagare och entreprenörer inom sina strukturer genom särskilda stödmekanismer.

1.12 EESK understryker den viktiga roll som civilsamhällesorganisationer och intressegrupper som arbetar för migranternas och etniska minoriteters rättigheter har. Migrantledda organisationer efterlyser uttryckligen en strukturerad dialog och ett meningsfullt deltagande i alla faser av arbetskraftsmigrations- och sysselsättningspolitik som påverkar migrerande arbetstagare och arbetstagare som tillhör etniska minoriteter. För att mångfaldshantering ska vara meningsfull måste alla berörda parter inkluderas i den sociala och civila dialogen.

1.13 Kommittén uppmuntrar arbetsgivarna att i samarbete med fackföreningarna ta fram robusta strategier för mångfaldshantering som går längre än uttalanden om företagets sociala ansvar och att åstadkomma förändring genom ordentlig övervakning. I synnerhet bör arbetsgivarna få hjälp med att använda befintliga verktyglådor och metoder, t.ex. de som tagits fram av det europeiska nätverket mot rasism (ENAR). Arbetsgivarna bör sträva efter att tillämpa mångfaldspolicyer i hela leveranskedjan.

1.14 I syfte att ta fram heltäckande strategier för att motverka systemisk rasism och främja mångfald bör medlemsstaterna utarbeta nationella handlingsplaner mot rasism, såsom föreslogs vid FN:s världskonferens mot rasism i Sydafrika 2018⁽³⁾.

1.15 EESK uppmanar kommissionen att snarast utarbeta en ny plan för integration av tredjelandsmedborgare, eftersom den förra löpte ut 2018. Dessutom bör positiv särbehandling för att öka migranternas delaktighet införas i den föreslagna migrations- och asylpakten.

1.16 Kommittén anser att det finns ett behov av att förbättra datainsamlingen och övervakningen av mångfaldspolitiken på arbetsmarknaden i medlemsstaterna och på EU-nivå. Utan förbättrad datainsamling kommer vi inte att kunna övervaka och förbättra de berörda strategierna. Därför uppmanar EESK alla berörda parter att samarbeta för att förbättra insamlingen av data om arbetsmarknadsdeltagandet bland arbetstagare som tillhör etniska minoriteter och migrerande arbetstagare.

⁽¹⁾ EUT C 487, 28.12.2016, s. 7.

⁽²⁾ GEM (2018), Policy Paper 37, Unesco.

⁽³⁾ Sverige, Nederländerna och Frankrike är exempel på länder som nyligen har antagit sådana policyer.

1.17 Delaktighet och mångfald är avgörande för demokratin. Våra arbetsplatser och samhällen blir mer demokratiska när etniska minoriteter och migranter deltar i det civila samhället, fackföreningar och formella demokratiska processer såsom val. För att främja ett aktivt medborgarskap bör medlemsstaterna uppmuntra migranter att delta aktivt inte bara på arbetsmarknaden utan också i beslutsprocesser såsom politik. För att främja mångfald i våra samhällen är det viktigt att ge migranter rösträtt så att de kan delta i lokala val på samma villkor som EU-medborgare och ställa upp i val som företrädare för lokalsamhällen.

1.18 EU-institutionerna, inklusive EESK, bör föregå med gott exempel när det gäller mångfaldshantering, bl.a. genom att öka antalet ledamöter och anställda från etniska minoriteter⁽⁴⁾. Ett bra exempel är kommitténs yttrande om jämställdhetsfrågor⁽⁵⁾, vilket resulterade i inrättandet av en intern grupp om jämställdhet.

2. Inledning

2.1 I detta yttrande avses med "migranter" människor som är födda i ett annat land än det där de för närvarande bor, inbegripet EU-medborgare och tredjelandsmedborgare. Med "etniska minoriteter" avses människor som tillhör en minoritet i fråga om ras, etnicitet eller religion och som är födda i det land där de bor. I yttrandet används det mer positiva begreppet "delaktighet" i stället för "integration", som också ofta används i mångfaldssammanhang.

2.2 Rasism och diskriminering kan förekomma på individnivå och omfatta företeelser såsom ojämlik behandling, trakasserier eller hatbrott. Den kan också vara strukturell och omfatta institutionell diskriminering i form av ojämlikhet på arbetsmarknaden eller utestängning från sociala rättigheter till följd av irreguljärt arbete eller migrationsstatus⁽⁶⁾. I mångfaldspolitiken bör man därför ägna särskild uppmärksamhet åt "rasifierade grupper", dvs. marginaliserade grupper som möter strukturell eller institutionell rasism, diskriminering eller profilering till följd av att de tillhör vissa etniska eller religiösa grupper.

2.3 Som ett exempel på bästa praxis omfattar mångfaldshantering på arbetsplatsen företag som samarbetar med fackföreningar genom kollektiva förhandlingar – med stöd av icke-statliga organisationer och myndigheter – för att tillsammans utveckla strategier som syftar till att förbättra arbetskraftens delaktighet och jämlikhet. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt företag i medlemsstater där andelen arbetstagare som omfattas av kollektivavtal är låg och åt mikro- och småföretag, som också sysselsätter många migranter och etniska minoriteter och som via den sociala dialogen bör få stöd för att utveckla mångfaldspolicyer. Detta kräver en delaktighetsbaserad bedömning av hinder för mångfald och delaktighet på arbetsplatsen och hur detta ska hanteras, övervakas och utvärderas. Strategier kan omfatta att ta itu med organisationsstrukturer som har diskriminerande effekter (såsom rekryterings- och anställningspraxis), säkerställa mångfald i styrningsstrukturer och samla in data för att rapportera resultat som har att göra med behållande av personal, karriärutveckling och likabehandling. Strategier för mångfaldshantering kan också omfatta granskning av mekanismer för konfliktlösning och interna klagomål, där ledningen i samråd med fackföreningarna fastställer tydliga förfaranden för hur klagomål ska utredas och lämpliga åtgärder vidtas för att åtgärda eventuella kränkningar av rättigheter, samtidigt som den person som framfört klagomålet skyddas mot repressalier. Verksamheten kan inkludera att hålla utbildningar, inrätta stödgrupper och utveckla mentorsprogram. Dessutom kan man i mångfaldspolicyer uppmuntra etniska minoriteter och migranter att delta i rådgivande organ på arbetsplatsen, t.ex. arbetsplatsråd.

2.4 Det har gått 20 år sedan direktivet om likabehandling oavsett ras (2000/43/EG) antogs. I detta direktiv fastställdes en europeisk ram för att främja likabehandling av personer oavsett deras ras eller etniska ursprung och infördes positiv särbehandling (mångfaldshantering). Det har även gått 20 år sedan ramdirektivet om jämlikhet (2000/78/EG) antogs för att bekämpa diskriminering på arbetsplatsen. Inget av dessa direktiv förhindrar emellertid specifikt strukturell diskriminering på grundval av nationalitet eller ursprungsland och ger sålunda inte migranter ett tillräckligt skydd mot diskriminering. Dessutom lyckades inte rådet anta det s.k. horisontella direktivet, som skulle skydda människor från diskriminering på flera grunder både på och utanför arbetsplatsen.

⁽⁴⁾ Se talet av Europeiska kommissionens ordförande Ursula von der Leyen den 17 juni 2020.

⁽⁵⁾ EUT C 240, 16.7.2019, s. 3.

⁽⁶⁾ ENAR, Shadow Report: Racism and Discrimination in Europe 2013-2017.

2.5 Att bekämpa diskriminering och främja jämlikhet ingår också i EU-fördragen och i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. År 2004 antog rådet de gemensamma grundprinciperna för en integrationspolitik för invandrare inom EU. På grundval av dessa principer betonades i Zaragozadeklarationen, som antogs 2010, behovet av att ta fram en ny agenda för integration och fastställdes en uppsättning indikatorer för att analysera och övervaka integrationen av migranter i Europa ⁽⁷⁾. Som ett resultat av denna process inrättades den europeiska webbplatsen om integration (EWSI). Den är en viktig resurs för jämförande forskning, övervakning av strategier för integration av migranter på landsnivå och bedömning av bästa praxis ⁽⁸⁾. Det europeiska integrationsnätverket (EIN) upprättades också inom ramen för denna process. Det sammanför företrädare för ministerier med ansvar för migranternas integration från alla EU-länder samt Island och Norge för att samråda med kommissionen om integrationspolitik ⁽⁹⁾.

2.6 År 2010 inrättade kommissionen EU-plattformen för mångfaldsstadgor ⁽¹⁰⁾, där organisationer uppmanas att utveckla och genomföra policyer för mångfald och delaktighet och som utgör en plats för att utbyta och dela med sig av erfarenheter och bästa praxis. För närvarande finns det 24 europeiska mångfaldsstadgor. Genom att underteckna en stadga åtar sig en organisation frivilligt att främja mångfald och lika möjligheter på arbetsplatsen. Genom att underteckna en mångfaldsstadga får man tillgång till ett stort nätverk av likasinnade, publikationer och stödverktyg för riktmärkning, mätning och övervakning.

3. Allmänna kommentarer

3.1 Situationen för migranter och etniska minoriteter har försämrats på senare tid, och vi ser fler angrepp på dessa grupper och en ökning av hatpropaganda som drivs på av rasister och främlingsfientliga fördomar. EU måste omgående utöka sina insatser på detta område, och ett sätt att göra detta är att främja mångfaldshantering.

3.2 Dessutom har tillströmningen av asylsökande och migranter satt press på integrationstjänsternas kapacitet i medlemsstaterna. De kommande fonderna inom den fleråriga budgetramen, t.ex. ESF+, bör ha ökad finansiell kapacitet för att stödja politiken för delaktighet.

3.3 I en studie som nyligen genomförts för kommissionens räkning konstaterades det att 13 % av arbetstagarna i "nyckelryken" är invandrare om man ser till genomsnittet för samtliga medlemsstater och att migranter från länder utanför EU är överrepresenterade i grundläggande tjänsteyrken i första ledet inom sektorer såsom hälso- och sjukvård, livsmedel, distribution och transporter ⁽¹¹⁾. Information som samlats in av ENAR på senare tid visar att krisen har haft betydande negativa konsekvenser för etniska minoriteter när det gäller boende, polismisshandel, sysselsättning, hälso- och sjukvård, hatpropaganda och kapaciteten hos det civila samhällets nätverk att föra fram dessa gruppers intressen ⁽¹²⁾. Migranter och etniska minoriteter befinner sig i många fall i frontlinjen när det gäller att hantera pandemin och dess konsekvenser, samtidigt som de också i oproportionerligt hög grad utsätts för riskerna. Deras bidrag måste erkännas, och mångfaldsstrategin bör spela en viktig roll i detta sammanhang. I erkännandet av deras bidrag bör ingå att man sörjer för goda arbetsvillkor, rättvisa löner och socialt skydd. Migranter bör ha tillgång till samma standarder och höga kvalitet i fråga om bostäder, utbildning och hälso- och sjukvård som EU-medborgarna. Dessutom bör strategier för att skydda papperslösa migranter genomföras, under medverkan och med godkännande av arbetsmarknadens parter och det civila samhällets organisationer.

3.4 Det är viktigt att mångfaldspolicyer bygger på ett intersektionellt synsätt. Etniska minoriteter och migranter är inte en homogen grupp. Många är kvinnor, eftersom migrationen på senare tid till stor del har bestått av kvinnor. Vissa är unga, kommer från en religiös bakgrund, har en funktionsnedsättning eller är hbtqi-personer. Ofta upplever de flera former av diskriminering som härrör från institutionella och strukturella fördomar. Det är särskilt fallet när det gäller tillträde till och segregering på arbetsmarknaden, vilket är kopplat till exempelvis människors bosättningsstatus, anställningspraxis och rasistiska fördomar om människor med vissa nationaliteter eller vissa religiösa eller etniska bakgrunder.

3.5 Att säkerställa allmän tillgång till offentliga tjänster är en viktig del av delaktigheten. I många fall drar migranter och etniska minoriteter nytta av offentliga tjänster. I andra fall är de anställda i den offentliga sektorn, som har ett särskilt ansvar att främja jämlikhet. Många migranter, särskilt asylsökande och rasifierade grupper, stöter dock även på betydande hinder när det gäller att få tillgång till offentliga tjänster. På grund av privatisering och en allmän brist på investeringar i offentliga tjänster står myndigheterna också inför stora utmaningar när det gäller att genomföra jämlikhetspolitik.

⁽⁷⁾ Europeiska ministerkonferensen om delaktighet, den 16 april 2010.

⁽⁸⁾ EWSI.

⁽⁹⁾ EIN.

⁽¹⁰⁾ Europeiska kommissionen, EU-plattformen för mångfaldsstadgor.

⁽¹¹⁾ Fasani, F. & Mazza, J. (2020), "Immigrant Key Workers: Their Contribution to Europe's COVID-19 Response", Briefing Note JRC120537, Europeiska kommissionen.

⁽¹²⁾ ENAR (2020), Covid Impact Paper.

3.6 Många migranter utför arbete som de är överkvalificerade för. Orsakerna till detta är ofta strukturella, såsom när utbildning, kvalifikationer och färdigheter som förvärvats utanför EU inte erkänns, vilket leder till diskriminering i anställningspraxis och segmentering på arbetsmarknaden. Otillräckliga språkkunskaper uppfattas ofta som ett hinder för anställning, medan de fördelar i fråga om kulturell och språklig mångfald som migrerande arbetstagare för med sig till arbetsplatsen ofta förbises. Mångfaldshantering kan bidra till att lösa detta problem och därmed öka arbetskraftens totala produktivitet.

3.7 Mångfaldspolicyer bör genomföras inte bara som en delaktighetsstrategi för gruppen i fråga, utan också som ett utbildningsverktyg för EU:s befolkning i stort. I detta syfte bör större fokus läggas på att lära äldre och yngre människor om etnisk mångfald och migration, inbegripet dess betydelsefulla bidrag till vår kultur, vårt samhälle och vår ekonomi. Dessutom bör skolornas läroplaner i större utsträckning ta upp rasism, inbegripet strukturell rasism. EU bör tillsammans med medlemsstaterna och med aktivt deltagande av arbetsmarknadens parter och lokalsamhällesorganisationer inleda informationskampanjer för att främja mångfald och bekämpa rasism på europeisk och nationell nivå.

3.8 Utbildning är också viktigt för att öka migrantgruppers och etniska minoriteters delaktighet. Utbildningen skulle också kunna omfatta frivilligarbete eller inrättande av olika former av mentorssystem, där mentorerna är lokalinvanare eller själva migranter. Covid-19-krisen har understrukt vikten av medvetenhet om hälsa inom migrantgrupperna för att skydda sig mot pandemin.

3.9 Många arbetsmarknadsparter och civilsamhällesorganisationer arbetar med mångfaldshantering inom sina egna strukturer, t.ex. genom migrantkommittéer eller egenorganiserade grupper inom fackföreningar. Sådana strukturer bidrar inte bara till att främja aktivism för medborgerliga rättigheter, utan också till att förbättra demokratin på arbetsplatsen och i samhället som helhet⁽¹³⁾. Migranter utan rösträtt kan bara delta i demokratiska beslut i det land där de bor genom civilsamhällesorganisationer och fackföreningar.

3.10 Med tillräckligt stöd kan migrerande arbetstagare bidra både till ekonomin och till den sociala rättvisan. Exempel på fackföreningar som organiserar migrerande arbetstagare visar att de kan vara mer aktiva än andra arbetstagare när det gäller att mobilisera sig för social rättvisa och bättre arbetsvillkor för alla⁽¹⁴⁾.

3.11 Språkinläring spelar en viktig roll för migranternas delaktighet⁽¹⁵⁾. Alla länder kräver språkkunskaper för att en person ska kunna bli medborgare, men få erbjuder kostnadsfria språkkurser⁽¹⁶⁾. EU och medlemsstaterna bör underlätta kostnadsfria språkkurser för migranter som vill bli medborgare.

3.12 Mångfaldshantering ingår ibland i arbetsgivarnas policy för företagets sociala ansvar och uppmuntras av vissa medlemsstater. Även om policyer för företagets sociala ansvar skulle kunna användas för att stödja mångfaldshanteringsprinciper, är det i avsaknad av dialog med fackföreningarna och det civila samhället svårt att förlita sig på detta för att genomföra mångfaldshantering.

3.13 Vissa medlemsstater rör sig bort från mångfaldsstrategier. I synnerhet använder länder i Central- och Östeuropa en modell med gästarbetarmigration som främst tillåter viseringar för kortare vistelser för utländska arbetstagare. Denna modell har inte bara visat sig vara ekonomisk ineffektiv utan har också främjat diskriminering och främlingsfientlighet⁽¹⁷⁾.

⁽¹³⁾ Rogalewski, A. (2018). "Organising and mobilising Central and Eastern European migrant women working in care". Transfer: European Review of Labour and Research, 24(4), s. 421–436.

⁽¹⁴⁾ Ibid.

⁽¹⁵⁾ Together in the EU – Promoting the participation of migrants and their descendants (2017), Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter.

⁽¹⁶⁾ www.sirius-project.eu.

⁽¹⁷⁾ Penninx, R., Roosblad, J. (redaktörer) (2000), "Trade Unions, Immigration and Immigrants in Europe, 1960–1993. A Comparative Study of the Attitudes and Actions of Trade Unions in Seven West European Countries", New York: Berghahn.

3.14 Det finns begränsade data om arbetstagarnas etniska bakgrund och migrationsbakgrund i EU. Dessa data är emellertid mycket viktiga för att man ska kunna övervaka och förbättra mångfalden i fråga om rekrytering, karriärmönster och behållande av arbetstagare. Kommittén är visserligen medveten om att det råder viss oro för att insamling av sådana data i sig skulle kunna utgöra en form av diskriminering, men betonar att EU-rätten tillåter insamling av jämlikhetsdata när sådana data tillhandahålls frivilligt och i enlighet med dataskyddsnormer, inbegripet konfidentialitet⁽¹⁸⁾. För att jämlikhetspolicyerna ska vara ändamålsenliga måste arbetsgivarna tillämpa bästa praxis när det gäller mångfaldshantering som omfattar insamling av jämlikhetsdata i syfte att motverka diskriminering på arbetsplatsen. Känsliga personuppgifter om etnisk ursprung, religion och migrationsbakgrund bör enbart samlas in om det finns lämpliga skyddsåtgärder som säkerställer informerat samtycke, självidentifikation, frivilligt deltagande och respekt för integriteten och personuppgifternas konfidentialitet samt i samråd med grupper som riskerar att utsättas för diskriminering. Vissa arbetsgivare, samt många fackföreningar och organisationer i det civila samhället, tillämpar redan en sådan strategi för att främja delaktighet och öka mångfalden bland arbetskraften och sina medlemmar.

3.15 Det behövs en förändring i diskursen om mångfaldshantering, särskilt när det gäller små och medelstora företag. Mångfald bör vara en investering med långsiktiga fördelar och inte ses som en administrativ börda för små och medelstora företag eller begränsas till multinationella företag med stora budgetar. Policyer för delaktighet bör, med deltagande av fackföreningarna, genomföras av alla företag, särskilt företag i sektorer där en hög andel arbetstagare är migranter eller tillhör en etnisk minoritet, såsom hotell- och restaurangbranschen och byggbranschen.

3.16 Mångfaldshantering bör inte bara innebära att man uppfyller kvoter, utan även att man aktivt verkar för att avlägsna hinder på arbetsplatsen som skapar rasmässig ojämlikhet. Strukturell rasism leder till situationer där arbetstagare som tillhör en etnisk minoritet eller har en migrantbakgrund i oproportionerligt hög grad är sysselsatta i osäkra, farligare, lågbetalda och tillfälliga jobb jämfört med vita arbetstagare. Fall av indirekt rasdiskriminering är svåra att driva rättsligt, och det är ännu svårare att bevisa institutionell rasism. När strategier för mångfaldshantering tas på allvar kan de vara ett ändamålsenligt verktyg för att undanröja diskriminering på grundval av ras och migrationsbakgrund.

4. Jämförelse av strategier för mångfaldshantering i fyra länder

4.1 Det finns betydande skillnader mellan Frankrike, Italien, Finland och Polen när det gäller migrationsmönster, arbetsmarknadssituation och etniska minoriteters ställning. Alla fyra länder står emellertid inför gemensamma utmaningar när det gäller strukturell diskriminering.

4.2 En gemensam faktor i alla fyra länder är segmenteringen av arbetsmarknaden, där migrerande arbetstagare är koncentrerade till lågbetalda och osäkra arbeten. Italien har den mest extrema situationen, följt av Frankrike. Polen visar också tendenser i denna riktning. I dessa länder har det civila samhället framfört krav på att man ska regularisera migranternas ställning. I Finland finns det belägg för en omfattande löneskillnad mellan migranter och vita finländare, men dessa data kommer från tiden innan lagen om icke-diskriminering antogs 2014.

4.3 Intersektionen mellan könsdiskriminering och migrantbakgrund för kvinnor framträder som ett genomgående tema i alla länderna, och uppgifterna visar på att färgade kvinnor upplever den högsta graden av arbetsmarknadsdiskriminering jämfört med vita européer och män i samma etniska grupper.

4.4 Myndigheternas, arbetsgivarnas och det civila samhällets verksamhet när det gäller mångfaldshantering varierar. Det finns mångfaldsstadgor i alla fyra länder inom ramen för EU-plattformen för mångfaldsstadgor. Frankrike antog en nationell plan mot rasism 2015 som främjar social dialog. Finland följer dock en starkt lagstiftningspräglad metod, där diskriminering gjorts till ett brott enligt strafflagen och arbetsgivare med över 30 anställda har en lagstadgad skyldighet att ta fram planer för att främja jämlikhet på arbetsplatsen.

4.5 Marginalisering av romer och sinter är ett gemensamt problem i alla fyra länder. Detta är den grupp som möter de högsta nivåerna av arbetsmarknadsdiskriminering.

⁽¹⁸⁾ ENAR (2016), Equality Data Collection: Facts and Principles.

4.6 Italien arbetar, inom ramen för ett forskningsprogram med Belgien och Sverige genom sin mångfaldsstadga, med arbetsgivare och arbetssökande och sprider bästa praxis för strategier för delaktighet på arbetsmarknaden.

4.7 I Polen utarbetas policyer för migranternas delaktighet självständigt av vissa icke-statliga organisationer, lokalsamhällen och arbetsmarknadsparter. På grund av fragmenteringen av arbetsmarknaden är det svårt för befintliga initiativ att nå migranter och skydda deras rättigheter. Språket verkar vara ett mindre problem, eftersom majoriteten av migranterna kommer från Ukraina, vars språk liknar polska.

Bryssel den 29 oktober 2020.

Christa SCHWENG
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Social dialog som en viktig pelare för ekonomisk hållbarhet och ekonomiers motståndskraft, med beaktande av inverkan av den livliga offentliga debatten i medlemsstaterna

(förberedande yttrande)

(2021/C 10/03)

Föredragande: **Cinzia DEL RIO**

Vladimíra DRBALOVÁ

René BLIJLEVENS

Begäran från det tyska rådsordförandeskapet
Skrivelse, 18.2.2020

Rättslig grund	Artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.
Ansvarig sektion	Sysselsättning, sociala frågor och medborgarna
Antagande av sektionen	9.9.2020
Antagande vid plenarsessionen	29.10.2020
Plenarsession nr	555
Resultat av omröstningen	252/0/5
(för/emot/nedlagda röster)	

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Den sociala dialogen på nationell och europeisk nivå spelar en viktig roll vid utformningen av ekonomisk politik, arbetsmarknadspolitik och socialpolitik som främjar uppåtgående konvergens när det gäller levnads- och arbetsvillkoren i medlemsstaterna. Krishantering, planering och hantering av förändringar, långsiktig planering, kapacitet att innovera och följa upp den gröna och digitala omställningen, sund företagsstyrning och ett förtroendebaserat samarbete mellan arbetsmarknadens parter – med stöd av arbetstagarnas rätt till information, samråd och medverkan – ingår i en och samma europeiska ram som syftar till att på ett effektivt sätt möta de utmaningar som Europa står inför, och även till att ta itu med covid-19-krisen.

1.2 Den sociala dialogen har utvecklats: växande globaliserade och sammanlänkade ekonomier och produktionsprocesser och handelns inverkan driver på ökade gränsöverskridande förbindelser med multinationella företag och globala försörjningskedjor på olika nivåer, vilket kräver en gemensam och samordnad strategi på EU-nivå.

1.3 EESK anser att en effektiv social dialog måste omfatta följande: representativa och legitima arbetsmarknadsparter med kunskap, teknisk förmåga och snabb tillgång till relevant information för att kunna delta; politisk vilja och engagemang för att delta i den sociala dialogen; respekt för de grundläggande rättigheterna till självständighet för arbetsmarknadens parter, föreningsfrihet och kollektiva förhandlingar, som står i centrum för relationerna mellan arbetsmarknadens parter, och en möjliggörande rättslig och institutionell ram för att stödja en social dialog med välfungerande institutioner.

1.4 Den europeiska sociala dialogen är en oförfärlig del av den europeiska sociala modellen och är förankrad i fördraget, stöds av EU-lagstiftning och erkänns i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. EESK uppmuntrar de europeiska arbetsmarknadsparterna att utnyttja alla möjligheter som fördraget ger dem att inleda förhandlingar för att hantera de nya frågorna och snabba förändringarna på arbetsmarknaden.

1.5 I handlingsplanen för genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter kommer olika sätt att stärka den sociala dialogen och de kollektiva förhandlingarna att undersökas. Arbetsmarknadsparternas deltagande i planeringsterminen bör anses vara avgörande för att uppnå effektiva resultat, men uppgifterna visar att detta deltagande i vissa länder är splittrat eller bristfälligt, trots kommissionens direkta landsspecifika rekommendationer. Med tanke på den viktiga roll som den europeiska planeringsterminen kommer att få i samband med genomförandet av den fleråriga budgetramen för 2021–2027 och programmet Next Generation EU, efterlyser EESK att det införs en mekanism som ger arbetsmarknadens parter rätt att konsulteras på både EU-nivå och nationell nivå.

1.6 EESK uppmanar kommissionen att, i samråd med arbetsmarknadens parter på europeisk nivå, genom europeiska initiativ tillhandahålla tydliga och öppna kriterier för genomförandet av sektoriella avtal för arbetsmarknadsparter, i enlighet med artikel 155.2 i EUF-fördraget.

1.7 Erfarenheten från tidigare kriser är att länder med väletablerade institutioner för social dialog och system för arbetsmarknadsrelationer mer sannolikt kommer att kunna formulera snabba och effektiva trepartsreaktioner. Ett skyndsamt och effektivt deltagande från arbetsmarknadsparternas sida och stöd från myndigheterna är viktiga faktorer när det gäller att ta itu med krisens omedelbara konsekvenser, detta utöver mer långsiktig planering för återhämtning som syftar till att skydda och främja sysselsättningen genom hållbara företag och sociala investeringar.

1.8 De kollektiva förhandlingarnas omfattning och processer på alla nivåer bör prioriteras. Delaktighet i de sociala trygghetssystemen för utsatta grupper av arbetstagare och medborgare bör vara en prioritering för den offentliga politiken.

1.9 En sund företagsstyrning som bygger på social dialog, kollektiva förhandlingar och respekt för arbetstagarnas rätt till information, samråd och deltagande kan göra det möjligt att uppnå positiva ekonomiska mål, parallellt med sociala och miljömässiga mål. Genom att göra det enklare att fatta väl underbyggda ledningsbeslut i frågor av direkt intresse för arbetstagare bidrar man till en hållbar och rättvisare affärsmodell. Detta bidrar till att främja den europeiska sociala modellen, som utgör en motor för europeiska företags konkurrenskraft.

1.10 Globaliseringen och de växande transnationella produktionsprocesserna har ändrat hur informationsflödena kring företagen är utformade. Arbetstagarnas rätt till information, samråd och medverkan erkänns i EU-lagstiftningen och är grundläggande för en effektiv social dialog. De europeiska företagsrådets kvalitet och effektivitet i transnationella omstruktureringsprocesser måste förbättras, brister måste åtgärdas för att stärka demokratin på arbetsplatsen och åtgärder för att kontrollera efterlevnaden måste vidtas, parallellt med effektiva och proportionella sanktioner. EESK har redan efterlyst en harmoniserad ram på EU-nivå när det gäller arbetstagares deltagande på styrelsenivå, med respekt för nationella skillnader och skillnader mellan företag. Tyvärr har man i den europeiska bolagsrätt som godkänts inte behandlat detta förslag.

1.11 EESK uppmanar flexibla, målinriktade lösningar som bygger på förhandlingar mellan arbetsgivare och arbetstagarföreträdare på lämplig nivå för att fastställa särskilda arrangemang för information, samråd och deltagande, samtidigt som lika villkor och en lämplig lägsta skyddsnivå bör säkerställas.

1.12 EESK efterlyser åtgärder på europeisk och nationell nivå för att säkra att rätten till information och samråd under omstruktureringsprocesser som följer av covid-19-krisen respekteras.

1.13 I hanteringen av tiden efter pandemin rekommenderar EESK starkt: (i) att arbetsmarknadsparterna involveras på ett korrekt sätt i utformningen och genomförandet av nationella återhämtningsplaner; (ii) att samarbetet mellan arbetsmarknadsparterna och kommissionen förbättras för att säkerställa en enhetlig användning av europeiska resurser och (iii) att kommissionen driver på ett nytt tillfälligt finansieringsinstrument för att stödja de extraordinära aktiviteter som måste utföras under återhämtningsfasen, såsom de europeiska arbetsmarknadsparterna gemensamt föreslagit.

2. Social dialog: hur den kan främjas ytterligare och utökas

2.1 Det tyska ordförandeskapet har bitt EESK att inrikta detta yttrande på hur begreppet social dialog, i synnerhet social dialog mellan tre parter, kan omfatta mer än kollektiva förhandlingar. Social dialog mellan tre parter är, precis som mellan två parter, ett avgörande instrument för en sund styrning av alla förändringsprocesser.

2.2 För att utvärdera den roll som social dialog och medverkansmodeller kan spela i främjandet av uppåtgående ekonomisk och social konvergens och i kristider som i dag – för att hantera effekten av covid-19 på våra samhällen och ekonomier – kan det vara värt att påminna om utvecklingen av begreppet social dialog på internationell och europeisk nivå.

2.3 Den roll som oberoende och representativa arbetsmarknadsparter spelar erkändes redan från början fullt ut i ILO:s grundläggande konventioner, men den sociala dialogens roll i utformningen och övervakningen av genomförandet av social och ekonomisk politik har utvecklats i linje med förändringarna i våra samhällen och den snabba globaliseringen. Behovet av att inkludera alla berörda parter ⁽¹⁾ på transnationell, nationell och lokal nivå uppmuntrar till nya former av samråd och deltagande i beslutsprocesser, som kan äga rum på olika nivåer beroende på de nationella förhållandena, men även på den regionala utvecklingen, såsom den europeiska integrationsprocessen.

2.4 Enligt ILO:s definition ⁽²⁾ omfattar social dialog alla typer av förhandlingar, samråd eller informationsutbyten mellan företrädare för regeringar, arbetsgivare och arbetstagare om frågor av gemensamt intresse som rör den ekonomiska, arbetsrelaterade eller sociala politiken. Den kan vara en trepartsprocess med direkt deltagande av regeringen, en tvåpartsprocess mellan företrädare för arbetsgivare och arbetstagare eller – mer nyligen – en gränsöverskridande process ⁽³⁾, med transnationell social dialog inom multinationella företag och globala leveranskedjor inom ramen för den växande globala och sammanlänkade ekonomin.

2.5 EESK deltar i det pågående arbetet med att möta behovet av en enhetlig strategi på EU-nivå för att sammankoppla respekten för de mänskliga rättigheterna, genomförandet av målen för hållbar utveckling och hållbara investeringar i företagsverksamhet i hela världen och för att ta itu med effekten av ökade transnationella förbindelser med multinationella företag, med deltagande av arbetsmarknadens parter. Dessa ämnen är av särskilt stor relevans i några specifika yttranden, t. ex. dem om tillbörlig aktsamhet och anständigt arbete i globala leveranskedjor, som det tyska ordförandeskapet och Europaparlamentet begärde av EESK efter de diskussioner som inleddes vid G7- och G20-toppmötena 2015 och 2016. Europeiska unionen har inrättat ett regelverk med grundläggande ekonomiska, sociala och miljömässiga standarder, som är en viktig del av Europas konkurrenskraft.

2.6 Den främsta utmaningen är dock att stödja denna dialog med hjälp av ett institutionellt ramverk för att säkerställa en regelbunden dialog- och samrådsprocess med de berörda parterna. Detta är dessvärre inte fallet i de flesta länder i världen och i flera länder i Europa, där social dialog endast sker vid enstaka tillfällen och på ett fragmenterat sätt. Staten har en mycket viktig roll i trepartsmekanismerna och kan inte vara passiv ⁽⁴⁾. Den ansvarar för att skapa lämpliga villkor och inrätta den rättsliga och institutionella ramen för sådana samråd och det politiska klimat och samhällsklimat som gör det

⁽¹⁾ Med begreppet berörda parter avses arbetsmarknadens parter (arbetsgivare och fackföreningar). När den sociala dialogen genomförs som en trepartsdialog ingår även regeringar.

⁽²⁾ "ILO Declaration on Social Justice for a Fair Globalization", Internationella arbetskonferensen, 2008, "ILO Resolution concerning the Recurrent Discussion on social dialogue", antagen vid Internationella arbetskonferensen den 13 juni 2013, "ILO Resolution concerning the second recurrent discussion on social dialogue and tripartism", antagen vid Internationella arbetskonferensen den 8 juni 2018. Se även ILO:s hundraårsdeklaration om framtidens arbetsliv som antogs vid Internationella arbetskonferensens 108:e sammanträde, 2019.

⁽³⁾ Ibid., ILO:s resolution 2018; "Conclusions of the general discussion on Decent work in global supply chains", juni 2016.

⁽⁴⁾ Nyligen genomförda studier från OECD, "Employment Outlook 2019" och "Going Digital: Shaping Policies, Improving Lives Report 2019".

möjligt för representativa och legitima arbetsmarknadsparter att delta och få sin roll erkänd. I vissa länder i Europa har processerna för den sociala dialogen i stället försvagats och arbetsmarknadens parter självständighet undergrävs⁽⁵⁾.

2.7 Kraftfulla och beslutsamma åtgärder från EU:s sida för att anta en mer stödjande strategi för att utforma samrådspraxis skulle vara välkommen⁽⁶⁾.

2.8 EESK övervakar regelbundet utvecklingen, genomförandet och kvaliteten när det gäller den sociala dialogen i många av sina yttranden. Arbetsmarknadens parter har en särskild roll⁽⁷⁾ att spela i utarbetandet och genomförandet av politik som direkt eller indirekt påverkar sysselsättningen och arbetsmarknaderna. EESK välkomnar även Eurofound's stödjande ståndpunkt där det framhålls att social dialog måste främjas och stödjas samtidigt som arbetsmarknadsparternas och de kollektiva förhandlingarnas självständighet respekteras och arbetsmarknadsparternas kapacitet att delta i social dialog ökas genom att man förser dem med kunskap och utbildning och tar fram lämplig politik och rättsliga ramar för att göra det möjligt för alla sociala parter att utöva sin roll på ett ändamålsenligt sätt⁽⁸⁾. Social dialog mellan två parter och kollektiva förhandlingar, på alla nivåer, är centrala delar av de nationella systemen för industriella relationer och spelar en mycket viktig roll i utformningen av anställningsvillkor och arbetsmarknaden. Social dialog mellan två parter bör stödjas genom en institutionaliserad ram för lämpligt stöd, samtidigt som principen om subsidiaritet och arbetsmarknadsparternas självständighet respekteras.

2.9 Dialogmekanismer på nationell nivå kan inkludera nationella ekonomiska och arbetsrelaterade trepartsråd som är öppna för olika civilsamhällesorganisationer eller ekonomiska och sociala råd som bör förmedla det europeiska samhällets synpunkter i ekonomiska och sociala frågor, genom medborgargrupper, för att skapa denna form av dialog med syftet att gemensamt ta itu med våra ekonomiers och samhällens utmaningar. Sådana organ har dock inte inrättats i alla EU-länder, och EESK:s sambandskommitté bör ha en starkare roll i samordningen.

3. Den europeiska sociala dialogen – en av pelarna i EU:s sociala modell

3.1 Social dialog är en omistlig del av den europeiska sociala modellen. Medan Val Duchesse-dialogerna 1985 betraktas som startskottet var det i Maastrichtfördraget som man först tog verklig hänsyn till arbetsmarknadsparternas synpunkter, i syfte att skapa den europeiska yrkesövergripande sociala dialog som vi känner i dag.

3.2 I fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget)⁽⁹⁾ slås det fast att främjandet av dialog mellan arbetsmarknadens parter ska vara ett gemensamt mål för Europeiska unionen och medlemsstaterna. När arbetsmarknadens parter på yrkesövergripande nivå och sektorsnivå samarbetar och undertecknar avtal deltar de i utformandet av EU:s arbetslagstiftning och dess genomförande på nationell nivå. Detta gör de efter lagstiftningsinitiativ från kommissionen (eller som stöd till Europaparlamentet) eller genom självständiga initiativ, i enlighet med ett treårigt arbetsprogram som fastställs av europeiska arbetsmarknadsparter. EUF-fördraget garanterar även de europeiska arbetsmarknadsparternas roll och självständighet.

3.3 De senaste tjugo åren har den europeiska sociala dialogen utvecklats på ett mycket ojämnt sätt. Framsteg har skett men även motgångar. Sedan krisen inom euroområdet 2009 har det skett en tydlig försämring av den europeiska sociala dialogen som helhet.

⁽⁵⁾ I landsspecifika rekommendationer för flera EU-länder efterfrågar kommissionen specifika ingripanden för att avlägsna hinder för kollektiva förhandlingar och social dialog.

⁽⁶⁾ Det är viktigt att notera att ILO:s konvention nr 144 om samråd på trepartsbasis har ratificerats av 26 EU-länder – i Kroatien kommer den att träda i kraft i februari 2021, men Luxemburg har inte ratificerat den.

⁽⁷⁾ EUT C 125, 21.4.2017, s. 10.

⁽⁸⁾ Eurofound, "Capacity building for effective social dialogue in the European Union", 2020.

⁽⁹⁾ Artiklarna 151–155 i EUF-fördraget.

3.4 EESK betonar detta i sitt yttrande⁽¹⁰⁾ om riktlinjer för sysselsättningspolitiken 2020, riktlinje 7: "Förbättra arbetsmarknadens funktion och göra den sociala dialogen mer ändamålsenlig", där det mycket tydligt anges **att medlemsstaterna bör främja dialogen mellan arbetsmarknadens parter och kollektiva förhandlingar på alla nivåer**. Arbetsmarknadens parter bör uppmuntras att förhandla fram och ingå kollektivavtal om frågor som är relevanta för dem med fullständig respekt för deras självständighet.

3.5 Arbetsmarknadens parter i Europa har hittills ingått nio ramavtal inom ramen för sina regelbundna gemensamma arbetsprogram. Tre av dessa, som reglerar föräldraledighet⁽¹¹⁾, deltidsarbete⁽¹²⁾ och visstidsarbete⁽¹³⁾ och ingicks för över 20 år sedan, har införlivats i EU-direktiv och utgör nu en integrerad del av EU-lagstiftningen. De övriga är de självständiga avtalen⁽¹⁴⁾ och åtgärdsramarna⁽¹⁵⁾ samt en rad andra gemensamma dokument. Självständiga avtal saknar direkt effekt på nationella industriella relationer och behöver införlivas i den nationella rättsliga ramen eller i nationella kollektivavtal, men arbetsmarknadens parter på nationell nivå ansvarar för att de genomförs snabbt, korrekt och i hela EU på ett samordnat sätt.

3.6 Arbetsmarknadens parter ingick 2020 ett självständigt avtal om digitalisering. Enligt avtalet ska en strategi för digital omvandling färdigställas, för att se till att både företag och arbetstagare drar nytta av införandet av digital teknik (kompetensutveckling, utbildningsprogram i samband med digitala förändringar på arbetet och åtgärder för att hantera uppkopplings- och nedkopplingsätt).

3.7 Undergruppen till den sociala dialogkommittén för genomförandet av självständiga instrument för social dialog till stöd för kapacitetsuppbyggande av arbetsmarknadspartsorganisationer bör undersöka behovet av närmare och intensivare samarbete och förbindelser mellan arbetsmarknadsparterna på europeisk och nationell nivå. I detta sammanhang har de europeiska arbetsmarknadsparterna åtagit sig att intensifiera sina insatser för att ta itu med de olika hindren för genomförandet av deras självständiga avtal, vilket bör övervakas noga av EU så att fokus kan riktas mot specifika stödinitiativ.

3.8 Slutligen har sex gemensamma arbetsprogram förhandlats fram. Det senaste⁽¹⁶⁾ stöder målen i 2016 års fyrpartsuttalande om en nystart för den sociala dialogen⁽¹⁷⁾ för att stärka den sociala dialogen på europeisk och nationell nivå, förhandla fram ett självständigt avtal om digitalisering, öka stödet till kapacitetsuppbyggnad för nationella arbetsmarknadsparter, särskilt genom Europeiska socialfonden, och främja nationella arbetsmarknadsparters roll i och inflytande över den europeiska planeringsterminen.

3.9 EESK uppmanar de europeiska arbetsmarknadsparterna att utnyttja all den potential som fördraget erbjuder dem (artikel 154 i EUF-fördraget) för att delta i förhandlingar (som kan utgöra grunden för en förnyad social och arbetsrelaterad ram) för att hantera de nya utmaningar som följer av de snabba förändringarna på arbetsmarknaden och för att föregripa kommissionens och rådets lagstiftande roll på detta område.

⁽¹⁰⁾ EUT C 232, 14.7.2020, s. 18.

⁽¹¹⁾ Ingicks för första gången 1996, omarbetades sedan 2009. Införlivades genom rådets direktiv 2010/18/EU.

⁽¹²⁾ Införlivades genom rådets direktiv 97/81/EG.

⁽¹³⁾ Införlivades genom rådets direktiv 1999/70/EG.

⁽¹⁴⁾ Om distansarbete (2002), arbetsrelaterad stress (2004), trakasserier och våld på arbetsplatsen (2007), inkluderande arbetsmarknader (2010) samt aktivt åldrande och en generationsöverskridande strategi (2017), digitalisering (2020).

⁽¹⁵⁾ Om livslång utveckling av kompetens och kvalifikationer (2002), jämställdhet (2005) och sysselsättning bland ungdomar (2013).

⁽¹⁶⁾ Arbetsprogrammet 2019–2021 innehåller följande sex prioriteringar: digitalisering, bättre fungerande arbetsmarknader och välfärdssystem, färdigheter, att ta itu med psykosociala aspekter och risker på arbetsplatsen, kapacitetsuppbyggnad för en starkare social dialog samt den cirkulära ekonomin.

⁽¹⁷⁾ Fyrpartsuttalandet finns på <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=sv&catId=89&newsId=2562>

3.10 Den europeiska branschvisa sociala dialogen har sin rättsliga grund i beslut 98/500/EG av den 20 maj 1998 ⁽¹⁸⁾ om inrättandet av branschvisa dialogkommittéer. Det finns för närvarande 43 branschvisa dialogkommittéer inom viktiga sektorer ⁽¹⁹⁾, som omfattar cirka 80 % av EU:s arbetskraft ⁽²⁰⁾. En rad avtal har genomförts genom rådsbeslut, men kommissionen underlät – i syfte att omvandla ett branschavtal till ett direktiv – att lämna in två förslag från arbetsmarknadens parter till rådet: det avtal som ingicks inom frisörbranschen (2012) och avtalet om rätten till information och samråd inom central/federal förvaltning (2015). Detta hade inte hänt tidigare, och har lett till ett mål vid Europeiska unionens domstol.

3.11 Det krävs tydliga förfaranden för att förhandla fram bindande avtal för arbetsmarknadsparter på EU-nivå i enlighet med fördragen (artiklarna 153–155), tillsammans med transparenta kriterier som respekterar arbetsmarknadsparternas självständighet vid hanteringen av resultaten av dessa förhandlingar inom ramen för sektorspecifika och sektoröverskridande förhandlingar. Kommissionen bör komma med förtydliganden, i samarbete med alla arbetsmarknadsparter på EU-nivå, för att inte kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning när det gäller hanteringen av förhandlingarnas resultat ska bli ottydlig.

3.12 EU:s system för social dialog omfattar också europeiska företag som är verksamma i flera EU-medlemsstater och är främst uppbyggt kring arbetstagarnas rätt till information och samråd ⁽²¹⁾. Det viktigaste verktyg som EU:s lagstiftare har inrättat för att säkerställa ett ändamålsenligt och kontinuerligt verkställande av dessa rättigheter är direktivet om europeiska företagsråd ⁽²²⁾.

3.13 Mer än 1 100 avtal har förhandlats fram för att inrätta eller förnya de europeiska företagsrådens och andra gränsöverskridande arbetstagarorganisationers funktionssätt (exempelvis för SE [Europabolag] eller europeiska kooperativ). I den sociala dialogen med multinationella företag har man nyligen även i större utsträckning börjat använda sig av transnationella företagsavtal, som bygger på ett stort antal texter som har undertecknats av olika aktörer men främst av europeiska sammanslutningar av fackförbund och europeiska företagsråd ⁽²³⁾. Över 200 transnationella företagsavtal syftar till att modernisera de industriella relationerna med multinationella företag ⁽²⁴⁾. Ett mer praktiskt verktyg med riktlinjer för gränsöverskridande kollektivavtalsförhandlingar på företagsnivå skulle göra denna nivå i EU:s system för industriella relationer mer effektiv.

3.14 Allt detta arbete vittnar om den sociala dialogens dynamik på alla nivåer, även om denna dynamik kan behöva verktyg som gör att den sociala dialogen på ett ändamålsenligt sätt kan reagera på företagens och arbetstagarnas senaste behov, som följer av de snabba förändringarna i organisationen av arbete och omställningar. Fyrpartsuttalandet om en nystart för den sociala dialogen, som undertecknades 2018 och stöddes av kommissionen ⁽²⁵⁾, var ett försök att anpassa den yrkesövergripande sociala dialogen till den nya europeiska institutionella ramen med en mer framstående roll för EU:s ekonomiska styrning för att främja uppåtående konvergens när det gäller alla européers levnads- och arbetsvillkor.

3.15 **Att förändra vår värld – Agenda 2030 för hållbar utveckling.** I FN:s Agenda 2030 och dess 17 mål för hållbar utveckling erkänns (i målen 8, 16 och 17) att social dialog kan stärka de (demokratiska) institutionerna och underlätta omställningen till en mer hållbar ekonomi genom att skapa en gemensam förståelse för utmaningarna och det sätt på vilket de kan hanteras. Arbetsmarknadens parter betraktas därför som centrala aktörer när det gäller att reformera och

⁽¹⁸⁾ Kommissionens beslut 98/500/EG av den 20 maj 1998 om inrättande av branschvisa dialogkommittéer för att främja dialogen mellan arbetsmarknadens parter på europeisk nivå, tillgängligt på <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:1998:225:0027:0028:SV:PDF>

⁽¹⁹⁾ T.ex. transport, energi, jordbruk, byggnation, handel, metall, varvsindustrin samt utbildning, försäkring och bankverksamhet.

⁽²⁰⁾ Kerckhofs, "European sectoral social dialogue: facts and figures", Eurofound, 2019, tillgänglig på <https://www.eurofound.europa.eu/publications/report/2019/european-sectoral-social-dialogue-facts-and-figures>

⁽²¹⁾ Se kapitel 5 för särskilda hänvisningar.

⁽²²⁾ De europeiska företagsråden inrättades från första början genom direktiv 94/45/EG av den 22 september 1994 om inrättandet av ett europeiskt företagsråd eller ett förfarande i gemenskapsföretag och grupper av gemenskapsföretag för information till och samråd med arbetstagare men regleras numera genom det omarbetade direktivet. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:02009L0038-20151009>. Enligt 2019 års rapport "Benchmarking Working Europe" fanns det 1 150 europeiska företagsråd 2018, som sammanförde omkring 20 000 arbetstagarföreträdare.

⁽²³⁾ EFS–BusinessEurope, "Final Report – Building on experiences: A win-win approach to transnational industrial relations in multinational companies", 2018.

⁽²⁴⁾ Enligt kommissionens databas över transnationella företagsavtal, tillgänglig på <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=978&langId=en>

⁽²⁵⁾ Mer information finns på <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?eventsId=1028&catId=88&furtherEvents=yes&langId=en&>

modernisera samhällen och ekonomier. De kan bidra till de flesta av målen för hållbar utveckling och införliva hållbarhetsaspekter i större utsträckning än vad de gör i dag. Utvidgningen av förhandlingsmandatet kräver nya partnerskap och nya strategier ⁽²⁶⁾. En självständig och oberoende social dialog är avgörande för att man ska kunna kombinera socialpolitik med sund ekonomisk politik och en strategi för hållbar ekonomisk tillväxt, konkurrenskraft och sociala framsteg i alla medlemsstater och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ⁽²⁷⁾.

3.16 Om social dialog ska förbli användbar kommer den att behöva ta upp nya ämnen och förändringar på arbetsmarknaden och ge effektiva resultat. Nya atypiska anställningsformer kan sudda ut gränsen i relationen mellan arbetstagare och arbetsgivare och leder till att fler människor inte längre omfattas av kollektivavtal eller skyddslagstiftning. Detta område kan hanteras genom social dialog som kan bidra till att säkerställa samförstånd mellan arbetstagare och företag för att innefatta alla hållbarhetsdimensioner.

3.17 Social dialog mellan tre parter kan vara effektivare om den främjar konkreta förhandlingar och resultat på alla nivåer. Det finns potential att förbättra funktionssättet för organ och samråd inom sociala dialoger mellan tre parter, i synnerhet i de central- och östeuropeiska länderna, så att de kan få en faktisk effekt, vilket också skulle leda till större, snabbt och meningsfullt deltagande av arbetsmarknadsparter i beslutsfattandet. ILO:s och kommissionens pågående projekt kommissionen syftar till att identifiera god praxis från sociala dialoger i olika länder samt offentliga myndigheters insatser för att stärka den sociala dialogens roll, inbegripet kollektiva förhandlingar, när det gäller att hantera nya utmaningar och möjligheter i det nya arbetslivet, samtidigt som man stöder arbetsmarknadsparternas självständighet ⁽²⁸⁾.

3.18 **I den europeiska pelaren för sociala rättigheter** ⁽²⁹⁾ erkänns arbetsmarknadsparternas självständighet och deras rätt till kollektiva åtgärder och till att delta i utformningen och genomförandet av sysselsättnings- och socialpolitiken, bland annat genom kollektivavtal. Den europeiska pelaren för sociala rättigheter bekräftar den avgörande roll som den sociala dialogen, arbetsmarknadsparterna och de kollektiva förhandlingarna har på alla nivåer.

3.19 **I en handlingsplan för genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter** kommer olika sätt **att främja social dialog och kollektiva förhandlingar och öka kapaciteten** hos fackföreningar och arbetsgivarorganisationer på EU-nivå och nationell nivå att undersökas.

3.20 Arbetsmarknadsparterna bör vara delaktiga i den europeiska planeringsterminen för ekonomisk styrning, i synnerhet i utarbetandet och genomförandet av sysselsättningsrelaterade, sociala och, där så är relevant, ekonomiska reformer och strategier, antingen som en följd av de landsspecifika rekommendationerna eller nationell dynamik, och i utarbetandet av nationella reformprogram ⁽³⁰⁾.

3.21 Många understryker att det bara är i ett fåtal länder som de nationella regeringarna ger arbetsmarknadens parter möjlighet att delta, och de bevis som har samlats in under åren visar att det är de sittande regeringarna som avgör om de ska rådfrågas inom ramen för den ekonomiska styrningen. Ännu värre ser det ut för de medlemsstater där de historiska svagheter med avseende på strukturer och praxis för social dialog kvarstår. Nationella arbetsmarknadsparter har inte heller alltid kapacitet att delta proaktivt i denna utmanande process ⁽³¹⁾.

⁽²⁶⁾ Se kapitel 6, "Hållbarhet och styrning", i rapporten om sysselsättning och social utveckling i Europa.

⁽²⁷⁾ De första resultaten av ett projekt mellan ILO och EU om att stärka arbetsmarknadens parter och den sociala dialogen lades fram vid en konferens i mars och rörde ändamålsenligheten hos de nationella institutionerna för social dialog och de offentliga förvaltningarnas roll i att främja denna process.

⁽²⁸⁾ Ett nytt projekt från ILO och kommissionen som syftar till analys och dokumentering av hur arbetsmarknadsparterna i EU-länderna strävar efter att anpassa sig till dessa ändringar, Youcef Ghellab, Daniel Vaughan-Whitehead.

⁽²⁹⁾ Interinstitutionell proklamation av den europeiska pelaren för sociala rättigheter, (2017/C/428/9).

⁽³⁰⁾ Se "Trade Union Involvement Index for the Semester Process" från EFS, som rör nationella dialoger inom ramen för planeringsterminen.

⁽³¹⁾ I många rapporter från Eurofound, EFS, Europeiska kommissionen, sysselsättningskommittén och OSE bekräftas att arbetsmarknadsparter inte involveras på ett lämpligt sätt.

3.22 Den samordning som sker inom ramen för planeringsterminen och av rådet genom sysselsättningskommittén ger inte alltid resultat som är tillfredsställande för alla parter. Med tanke på den framstående roll som den europeiska planeringsterminen kommer att få i och med genomförandet av den fleråriga budgetramen för 2021–2027 och Next Generation EU-programmet bör införandet av en mekanism som ger arbetsmarknadsparter rätt att rådfrågas övervägas på såväl EU-nivå som nationell nivå, vid de milstolpar som ingår i planeringsterminen. Genom en ändring av sexpaketet⁽³²⁾ vore det möjligt att införa en skyldighet för nationella regeringar att rådfråga arbetsmarknadsparter vid nationella milstolpar inom planeringsterminen, genom att införa kriterier såsom att samrådet ska ske vid lämplig tidpunkt och vara meningsfullt och lämpligt (artikel 2-a.2 c, d och e i förordning (EG) nr 1146/97 i dess ändrade lydelse enligt förordning (EU) nr 1175/2011).

3.23 Vissa forskningsresultat⁽³³⁾ visar att nationella arbetsmarknadsparter inte alltid har kapacitet att på ett proaktivt sätt delta i denna utmanande process. Kommissionen bör främja och stödja åtgärder för kapacitetsuppbyggnad för arbetsmarknadens parter som syftar till att stärka de nationella ramverken och förfarandena för social dialog, även via ESF-fonderna. Det skulle göra det möjligt för arbetsmarknadens parter att stärka sin kapacitet att hantera den pågående gröna omställningen och den digitala omvandlingen, vilket är av avgörande betydelse. I detta hänseende är kapacitet inte endast ett internt problem med (brist på) finansiella medel och resurser, utan även ett strukturellt problem som beror på ramen för industriella relationer. Ytterligare stöd behövs för utbildningsverksamhet till stöd för arbetsmarknadsparternas kapacitet och för att skapa incitament för tvåpartsförhandlingar på sektors- och företagsnivå, samtidigt som de kollektiva förhandlingarnas självständighet respekteras.

3.24 Stödet till kapacitetsuppbyggnad inom ramen för Europeiska socialfondens operativa program bör utvecklas ytterligare. Trots införandet av uppförandekoden för partnerskap, som bör ge arbetsmarknadsparterna större inflytande över innehållet i dessa program, avsätter de förvaltande myndigheterna inte medel till stöd för arbetsmarknadsparternas kapacitetsuppbyggnad. Den föreslagna förordningen om Europeiska socialfonden+ bör åtföljas av åtgärder för stöd till kapacitetsuppbyggnad och information om hur man bör gå till väga för att övertyga de förvaltande myndigheterna att göra mer för att stödja arbetsmarknadsparternas behov av kapacitetsuppbyggnad. I detta hänseende fastställs i de sociala landsspecifika rekommendationerna (inbegripet de för 2020) de länder där behovet av stöd till arbetsmarknadsparter är som störst.

3.25 När det gäller civilsamhällesorganisationer och den civila dialogen bör EU och de nationella regeringarna genomföra lämpliga samråd med dessa, i synnerhet med avseende på särskilda politikområden, där de kan ge ett mervärde.

4. Analys av erfarenheterna från den senaste finanskrisen 2008–2010 och lärdomar, såväl positiva som negativa

4.1 Social dialog i kristider, såsom under den senaste krisen 2008–2010, har ofta visat sig vara ett sätt att nå lösningar. Det är tydligt att reaktionerna från arbetsmarknadens parter antingen syftade till att trygga sysselsättningen och undvika uppsägningar eller att begränsa omfattningen och konsekvenserna av förlorade arbetstillfällen. Social dialog är ett viktigt instrument som under vissa omständigheter har uppmuntrats av regeringar för att bekämpa de negativa ekonomiska och sociala konsekvenserna av den globala ekonomiska krisen. Kollektiva förhandlingar har använts som ett verktyg för att undvika det värsta, det vill säga uppsägningar, omfattande förluster av arbetstillfällen och nedstängning av företag⁽³⁴⁾.

4.2 Nationella arbetsmarknadsparters svar på finanskrisens effekter på arbetsmarknaden grundade sig på tre huvudfaktorer: hur djup den ekonomiska krisen var, arbetsmarknadsrelationernas institutionella struktur och regeringsbeslut. I länder med väletablerade institutioner för social dialog var arbetsmarknadens parter aktivt involverade i utformningen av snabba och effektiva trepartsreaktioner på sektors- och företagsnivå. Mönstren för ingripande skilde sig markant åt mellan medlemsstaterna. En avgörande faktor för den sociala dialogens framgång eller misslyckande tycktes vara

⁽³²⁾ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/eus-economic-governance-explained_sv

⁽³³⁾ Ibid., rapporter från Eurofound, ETUI "Benchmarking Working Europe 2018", de årliga analyserna från EFS av genomförandet av landsspecifika rekommendationer i planeringsterminen.

⁽³⁴⁾ ETUI, "Benchmarking working Europe", Bryssel 2010.

graden av regeringsstöd för processen och huruvida arbetsmarknadsparterna involverades i ett tidigt skede⁽³⁵⁾. Följande allmänna mönster kan observeras: Under krisens tidiga skede (2008–2010), då det rådde stora ekonomiska svårigheter, vidtog arbetsmarknadsparterna åtgärder med det gemensamma syftet att bevara befintliga arbetstillfällen och den övergripande sysselsättningsnivån genom att använda sig av automatiska sociala stabiliserande faktorer där sådana fanns. Detta skedde inte bara genom nationella trepartsförhandlingar, utan återspeglades även i de bilaterala kollektivavtalen på sektors-, bransch- och företagsnivå⁽³⁶⁾.

4.3 Krisens andra fas (2011–2014) fick många stora effekter på en rad aspekter av arbetsmarknadsrelationerna i medlemsstaterna⁽³⁷⁾. En av dessa var en tendens till ytterligare decentralisering i de kollektiva förhandlingarna. I vissa medlemsstater har den kombinerade effekten av regeringars mer unilaterala beslutsfattande och decentraliseringen av kollektiva förhandlingar lett till färre förhandlingar där flera arbetsgivare deltar och en minskning i kollektiva förhandlingars täckning. Även i de central- och östeuropeiska systemen för industriella relationer fanns en tendens till mer frivilliga och färre trepartsstrukturer och trepartsprocesser⁽³⁸⁾.

4.4 De medlemsstater där krisens effekter har varit som svårast för de industriella relationerna var de som drabbades hårdast av krisen ur ekonomisk och social synpunkt. Arbetsmarknadsparterna i exempelvis Grekland, Irland, Portugal och Spanien hade litet handlingsutrymme med tanke på omfattningen av de ekonomiska justeringar som dessa länder var tvungna att göra⁽³⁹⁾. Systemen för industriella relationer i de nordeuropeiska och centraleuropeiska länderna hade mer utrymme för potentiell flexibilitet för aktörer och processer (t.ex. öppningsbestämmelser i kollektivavtal), vilket gjorde det möjligt för dem att snabbare anpassa sig till förändringar i den ekonomiska miljön. Robusta relationer mellan arbetsmarknadsparter gav därmed positivare resultat.

4.5 Två typer av åtgärder för att mildra effekterna av krisen infördes. Den första inriktades på att undvika uppsägningar och den andra på att mildra effekterna av uppsägningar. Att undvika uppsägningar inbegrep arbetstidsförkortning i olika former i olika länder men det var också tydligt att vissa delar av befolkningen och sårbara arbetstagargrupper som arbetade inom atypiska anställningsformer inte omfattades av någon form av socialt skydd, vilket gör inkludering i sociala trygghetssystem och effektiva offentliga tjänster till en prioritering för den offentliga politiken. Arbetstidsförkortning och arbetslöshetsperioder som omfattades av bidrag åtföljdes av kompetenshöjning och omskolning. Detta skulle kunna ha införts i många fall och bör betraktas som god praxis när man hanterar en kris.

4.6 Den andra typen av reaktion för att mildra effekterna uppdelades mellan förhandlingar om avgångsvederlag, som efterfrågades i stor utsträckning av arbetstagare, och avtal mellan fackföreningar och arbetsgivare för att stödja en återgång till arbetet för de som hade sagts upp. Dessa avtal tog olika form beroende på olika nationella institutionella strukturer, exempelvis omställning från arbete till arbete (i Nederländerna), överföringsföretag (i Tyskland), anställningstrygghetsråd (i Sverige) och arbetsstiftelser (i Österrike). Dessa åtgärder åtföljdes ofta av erbjudanden om rådgivning, omplaceringsåtgärder, omskolning och information om lediga tjänster. Samtliga åtgärder återfinns i Europeiska kommissionens publikation "Industrial relations in Europe 2010"⁽⁴⁰⁾.

⁽³⁵⁾ Policydokument från ILO, "The need for social dialogue in addressing the COVID-19 crisis", Genève, maj 2020.

⁽³⁶⁾ Eurofound, "Social dialogue in times of global economic crisis", 2012.

⁽³⁷⁾ Eurofound, "Comparative analytical report: the impact of the crisis on working conditions relations", 2013.

⁽³⁸⁾ Glassner, "Central and eastern European industrial relations in the crisis: national divergence and path-dependent change and ILO Recovering from the crisis through social dialogue in the new EU Member States: the case of Bulgaria, the Czech Republic, Poland and Slovenia", 2013.

⁽³⁹⁾ Eurofound, "Changes to wage-setting mechanisms in the context of the crisis and the EU's new economic governance regime", 2014.

⁽⁴⁰⁾ Europeiska kommissionen, "Industrial relations in Europe", 2010.

4.7 Social dialog har en avgörande roll i utformningen av snabba och riktade åtgärder för att stödja sysselsättning och ekonomisk återhämtning i kristider men kan inte ensamt lösa alla problem. Sunda offentliga politiska åtgärder och bestämmelser samt lämpligt skattemässigt utrymme är särskilt viktiga under en kris ⁽⁴¹⁾.

5. Arbetstagares deltagande i företagsförvaltning: ett svar på förändringar i förvaltningen

5.1 Företagsdemokrati tolkas i vid bemärkelse som styrning av företagsprocesser i "hållbara" ⁽⁴²⁾ företag på grundval av social dialog, kollektiva förhandlingar och information till, samråd med och deltagande av arbetstagare på företagsnivå ⁽⁴³⁾. Sund företagsstyrning kan göra det möjligt att uppnå positiva ekonomiska mål, liksom sociala och miljömässiga mål. En blandning av lagstiftningsakter, tillsammans med operativa och politiska åtgärder, är för närvarande i kraft, och beaktar de nationella arbetsmarknadsrelationerna och förhållandena i varje företag. Globaliseringen och europeiska företags transnationella produktionsprocesser har ändrat sättet att utforma informationsflödena inom företagen ⁽⁴⁴⁾. Det tillförlitliga samarbetet mellan arbetsgivare och arbetstagare har visat hur viktigt det är, senast under covid-19-pandemin.

5.2 Arbetstagares rätt till information, samråd och delaktighet är grundläggande sociala rättigheter som fastställs i de internationella (ILO) och europeiska (Europarådet och EU) instrumenten för mänskliga rättigheter och är grundläggande för en effektiv social dialog.

5.3 Arbetstagarnas deltagande bidrar på europeisk nivå till att sprida information i god tid till arbetstagarnas företrädare i system för arbetsmarknadsrelationer, stöder utarbetandet av informerade ledningsbeslut i vissa frågor av direkt intresse för arbetstagare med arbetstagarföreträdare och bidrar till en hållbar och rättvisare affärsmodell. Detta bidrar till att främja idén om en social ekonomisk marknad där den europeiska sociala modellen utgör en motor för europeiska företags konkurrenskraft.

5.4 Minimikrav ⁽⁴⁵⁾ och arbetstagares rätt till information, samråd och representation på styrelsenivå fastställs i olika delar av EU-lagstiftningen, däribland direktivet om information till och samråd med arbetstagare och direktivet om europeiska företagsråd ⁽⁴⁶⁾, samt i rättsakter som rör specifika företagsformer, däribland SE-bolag och europeiska kooperativa föreningar, eller specifika situationer, såsom gränsöverskridande fusioner, överlåtelse av företag och kollektiva uppsägningar. De europeiska företagsråden (och SE-företagsråd) är organ som arbetar med information till och samråd med arbetstagare om transnationella frågor och de har en avsevärd relevans för Europas arbetskraft. De spelar en viktig roll för den gradvisa integrationen av de europeiska medlemsstaterna och den inre marknaden ⁽⁴⁷⁾. Det finns utrymme för förbättringar när det gäller kvaliteten på och ändamålsenligheten hos informationen och samrådet med europeiska företagsråd om omstrukturering av transnationella företag, vilket kommissionen underströk i sin rapport ⁽⁴⁸⁾.

⁽⁴¹⁾ Ibid., policydokument från ILO, 2020, och uppdateringar på OECD:s webbportal, "Tackling the coronavirus – contributing to a global effort", mars 2020.

⁽⁴²⁾ EUT C 161, 6.6.2013, s. 35 – i avsnitt 3 definieras ett "hållbart" företag.

⁽⁴³⁾ Artikel baserad på Eurofound's forskning, "Industrial democracy in Europe: a quantitative approach", Pablo Sanz, Christian Welz, Maria Caprile, Ricardo Rodriguez Contreras, Labour and Industry, juni 2020.

⁽⁴⁴⁾ Artikel baserad på Eurofound's forskning, "Industrial democracy in Europe: a quantitative approach", Pablo Sanz, Christian Welz, Maria Caprile, Ricardo Rodriguez Contreras, Labour and Industry, juni 2020.

⁽⁴⁵⁾ Direktiv 2002/14/EG om inrättande av en allmän ram för information till och samråd med arbetstagare i Europeiska gemenskapen och direktiv 2009/38/EG om inrättande av ett europeiskt företagsråd eller ett förfarande i gemenskapsföretag och grupper av gemenskapsföretag för information till och samråd med arbetstagare.

⁽⁴⁶⁾ Direktiv 94/45/EG i dess ändrade lydelse enligt direktiv 2009/38/EG.

⁽⁴⁷⁾ Eurofound, "Social dialogue and HR practices in European global companies", 2020, som innehåller en analys och resultat av utvecklingen av en europeisk dimension av den sociala dialogen på både transnationell beslutsnivå och vid lokala dotterbolag och av de europeiska företagsrådens roll som en central länk mellan olika nivåer av social dialog inom ett företag, såsom den nationella och europeiska.

⁽⁴⁸⁾ Europeiska kommissionen: Rapport om medlemsstaternas genomförande av direktiv 2009/38/EG om inrättande av ett europeiskt företagsråd eller ett förfarande i gemenskapsföretag och grupper av gemenskapsföretag för information till och samråd med arbetstagare (omarbetning), Bryssel, 14.5.2018 COM(2018) 292 final.

5.5 Arbetstagarna finns representerade på styrelsenivå i de flesta medlemsstater, men eftersom det saknas en gemensam grund på EU-nivå tar det sig uttryck i olika förfaringssätt som är specifika för de nationella sammanhangen. EESK har redan i sitt yttrande SOC/470 ⁽⁴⁹⁾ efterlyst en harmoniserad ram på EU-nivå för arbetstagares deltagande på styrelsenivå. Tyvärr avspeglas detta förslag inte i det bolagsrättspaket från 2019 som antagits.

5.6 I den europeiska pelaren för sociala rättigheter, i princip 8, fastställs att arbetstagarna eller deras företrädare har rätt att bli informerade och hörda i god tid om sådant som är relevant för dem. Utifrån detta perspektiv är arbetstagarnas delaktighet strategisk för att klara av omställningarna för att hantera ekologiska, demografiska och tekniska utmaningar och stödja förändringar i organisationen av eller omstruktureringar i arbetet ⁽⁵⁰⁾. EESK uppmanar europeiska och nationella institutioner att vidta åtgärder för att se till att arbetstagares rätt till information, samråd och delaktighet respekteras under omstruktureringsprocesser.

5.7 I europeiska lagstiftningsåtgärder rörande arbetstagares hälsa och säkerhet betonas och inkluderas vikten av arbetstagarrepresentation även på detta område. Treparts- och tvåpartsavtal i vissa europeiska länder om att begränsa spridningen av covid-19 på företagsnivå är proaktiva exempel på gemensamma initiativ från arbetsmarknadsparternas sida när det gäller hälsa och säkerhet i arbetet.

5.8 Covid-19-krisen visar å ena sidan på de positiva exemplen på konstruktiv social dialog på företagsnivå runt om i Europa för att bevara arbetstillfällena, säkerställa en säker återgång till arbetsplatsen och samtidigt fortsätta företagsverksamheten. Å andra sidan har rätten till information och samråd inte respekterats på alla håll i Europa, inte heller under den mest akuta fasen, bland annat när det gäller omstrukturering och de åtgärder som har vidtagits för att skydda hälsa och säkerhet på arbetsplatsen och undvika riskabla arbetsförhållanden. Åtgärder på europeisk och nationell nivå är nödvändiga för att säkerställa respekten för rätten till information och samråd under omstruktureringsprocesser till följd av covid-19-krisen.

5.9 Ytterligare åtgärder på europeisk nivå för att överbrygga luckorna och stärka demokratin på arbetet behövs. Målsättningen är att säkerställa en adekvat miniminivå av skydd och rättigheter med hänsyn till information, samråd och representation på styrelsenivå för arbetstagare i gränsöverskridande situationer där nationell lagstiftning inte kan tillämpas på ett samordnat och rättvist sätt. Det behövs en ändamålsenlig övergripande ram för rätten till information, samråd och representation på styrelsenivå när det gäller EU-företagsformer och andra företagsformer som utnyttjar företagens rörlighetsinstrument. Luckorna i tillgången till information om affärsverksamhet i länder utanför EU och deras inverkan på arbetstillfällena och arbetsvillkor måste bedömas för att säkerställa att de europeiska företagsråden kan spela sin roll på ett korrekt sätt. Vid genomförandet av direktivet om europeiska företagsråd bör åtgärderna för att kontrollera efterlevnaden förstärkas, parallellt med effektiva och proportionella sanktioner, där brister har konstaterats.

5.10 Det måste även säkerställas att rätten till information och samråd för arbetstagare inom den offentliga sektorn respekteras till fullo. EESK uppmanar kommissionen att vidta åtgärder för att se till att de europeiska arbetsmarknadsparternas avtal om denna fråga genomförs på ett korrekt sätt.

5.11 Nationell praxis visar på skillnader i arbetstagarnas delaktighet. Det måste i synnerhet säkerställas att arbetstagarnas företrädare som utses i enlighet med europeiska och nationella regler ⁽⁵¹⁾ till förvaltnings- och tillsynsorganen kan utföra sina uppgifter som föreskrivs av nationell och europeisk lagstiftning på ett korrekt sätt. Det måste också säkerställas att arbetstagarna i god tid och på lämpligt sätt informeras och rådfrågas om ett företags planer och de potentiella konsekvenserna för sysselsättningen och arbetsvillkoren, i enlighet med direktivet.

6. Social dialog för en hållbar och inkluderande återhämtning från covid-19

6.1 Många organisationer och institutioner, däribland ILO, OECD, Europeiska kommissionen, Eurofound och även de europeiska arbetsmarknadsparterna, har samlat in, offentliggjort och regelbundet uppdaterat information om åtgärder som har vidtagits för att först och främst hantera den mest akuta fasen och sedan återupptagandet av ekonomisk verksamhet och planeringen av återhämtningsprogram.

⁽⁴⁹⁾ EUT C 161, 6.6.2013, s. 35.

⁽⁵⁰⁾ Artikel baserad på Eurofound's forskning, "Industrial democracy in Europe: a quantitative approach", Pablo Sanz, Christian Welz, Maria Caprile, Ricardo Rodriguez Contreras, Labour and Industry, juni 2020.

⁽⁵¹⁾ Tyskland: utses direkt genom lagstiftning, Nederländerna: kooptation av chefer som anges av arbetstagare; Frankrike: blandning av direkt utnämning och utnämning via aktieägare, Sverige: utnämning av fackföreningsrepresentanter etc.

6.2 I vissa länder har två- och trepartsavtal undertecknats sedan pandemin bröt ut, tillsammans med en rad sektorsspecifika tvåpartsavtal som syftar till att införa åtgärder för att hålla arbetsplatserna hälsosamma och säkra.

6.3 Med tanke på bristen på en samordnad reaktion från medlemsstaterna i början av pandemikrisen är det tydligt att vi under återhämtningsfasen kommer att behöva en solidaritetsbaserad strategi bland medlemsstaterna för Europas framtid.

6.4 De europeiska arbetsmarknadsparterna – EFS, BusinessEurope, ECPE och SME United – uppmanar i sitt gemensamma uttalande om covid-19-krisen medlemsstaterna att involvera nationella arbetsmarknadsparter i utformningen och genomförandet av nationella åtgärder. Deras aktiva och effektiva bidrag kommer ändå att bero inte bara på deras egen kapacitet utan även på regeringarnas erkännande av deras roll i att begränsa pandemin och hantera dess socioekonomiska konsekvenser. Det finns goda exempel på krishantering som har letts på ett proaktivt sätt av europeiska branschorganisationer och arbetsmarknadsparter. Vissa omfattar tre parter och andra två parter. Kollektivavtal i flera europeiska länder har syftat till att begränsa viruset genom att säkerställa en säker arbetsmiljö, specifika arbetsarrangemang och sociala skyddsnät, såsom sjukledighet och föräldraledighet.

6.5 EU:s återhämtningsplan, som inbegriper kommissionens New Generation EU-förslag och samtliga åtgärder som redan har vidtagits med särskilda medel, bidrag och lån från ECB och EIB, utgör otvivelaktigt ett betydande paket med finansiella åtgärder som bör främja offentliga och privata investeringar för att stödja hållbar tillväxt och arbetstillfällen av god kvalitet.

6.6 Vid det sociala trepartstoppmötet den 23 juni 2020 betonade arbetsmarknadsparterna behovet av investeringar i den offentliga hälso- och sjukvården och de tjänster som har drabbats hårdast under denna period och av strukturella investeringar för en ekologisk omställning, digital omvandling och innovativ teknik för att öka Europas konkurrenskraft genom att stödja sysselsättning av god kvalitet, utbildning och social och ekonomisk utveckling i ett samordnat europeiskt sammanhang.

6.7 Det är mycket viktigt att EU:s återhämtningsplan grundar sig på och utformas tillsammans med arbetsmarknadens parter på alla nivåer. Social dialog är ett nyckelinstrument för sund styrning under kriser. Samråd och diskussion på treparts nivå förbättrar kvaliteten på politikens utformning för att hantera krisen, engagera arbetsmarknadsparter i genomförandet och bygga upp förtroende hos dessa för att ta itu med svårigheter, samtidigt som man stöder social sammanhållning och våra ekonomiers motståndskraft. Kartläggningen av krisens effekter på arbetstagare, företag och lokalsamhällen genomförs tillsammans med lokala myndigheter och är avgörande för att vidta överenskomna tillfälliga åtgärder och skapa samförstånd när gäller återhämtningsplaner på medellång och lång sikt.

6.8 Nationella planer för att fördela EU-medel måste fastställas på medellång till lång sikt utan att resurser sprids genom att de fragmenteras och med beaktande av de svagheter som har uppstått under nödfasen och de ökade ojämlikheterna i samhället.

6.9 I vissa EU-länder har social dialog visat sig vara ändamålsenligt för att snabbt och effektivt vidta kraftfulla nödatgärder för att hjälpa företag att överleva och därmed bevara arbetstillfällen och **behålla människor på arbetsmarknaden**, bidra till att säkerställa arbetstidsförkortning i syfte att mildra effekterna på sysselsättningen och tillhandahålla planeringssäkerhet för arbetstagare och företag i genomförandet av återhämtningsfasen.

6.10 I vissa medlemsstater fick dock inte de mest sårbara grupperna, såsom de som arbetar inom icke-standardiserade anställningsformer, egenföretagare och odeklarerade arbetstagare, tillgång till skyddsåtgärder och riskerar att drabbas av fattigdom, vilket skulle förvärra den sociala nödsituationen.

6.11 På lång sikt kan EU stödja medlemsstater och arbetsmarknadsparterna genom att återkalla strukturreformer som sänker anställningsskyddet samt genom att skapa mer utrymme för kollektiva förhandlingar och stärka arbetsmarknadsinstitutionerna. EU bör även ta itu med brådskande utmaningar, såsom långvarig arbetslöshet, omställningen till gröna och digitaliserade processer och kompetenshöjning och omskolning för att öka anställbarheten samtidigt som man tillhandahåller ett lämpligt regelverk för olika former av arbete.

6.12 Även bättre samarbete mellan kommissionen, nationella regeringar, arbetsgivare och fackföreningar kan bidra till att de sociala trygghetssystemen kan svara på det förändrade ekonomiska och sociala sammanhanget i Europa för att utöka täckningen till de sårbara grupper som i dag inte omfattas. Beträffande rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) bör den europeiska planeringsterminen förbättras ytterligare för att stödja medlemsstaterna, med en ny resultattavla med indikatorer för att mäta framstegen när det gäller att genomföra den politik man enats om och uppnå gemensamma mål på europeisk nivå. I dessa svåra tider kommer beslutsamheten och ansvaret hos alla offentliga myndigheter på EU-nivå och nationell nivå samt hos arbetsmarknadsparter och andra sociala parter på alla nivåer att vara centrala för att säkerställa en hållbar återhämtning av våra ekonomier och stärka den europeiska sociala modellen.

6.13 I sitt meddelande "Europeiska planeringsterminen 2020 – Landsspecifika rekommendationer" ⁽⁵²⁾ riktade kommissionen sina rekommendationer avseende covid-19 pandemin till samtliga medlemsstater. I inledningen betonas att den roll som en välfungerande social dialog spelar är avgörande för att säkerställa att de åtgärder som vidtas är framgångsrika, inkluderande och hållbara. Det måste erkännas att den praktiska tillämpningen av social dialog och arbetsmarknadsparter och civilsamhällesorganisationers deltagande har försvagats och begränsats i vissa medlemsstater under covid-19-krisen ⁽⁵³⁾. Tre medlemsstater, Ungern, Polen och Rumänien, har på grund av detta mottagit en rekommendation om **att säkerställa lämpligt och effektivt deltagande av arbetsmarknadsparter och berörda parter i beslutsprocessen**. EESK uppmanar kommissionen att noggrant övervaka och utvärdera genomförandet av de landsspecifika rekommendationerna i dessa länder.

6.14 Kommissionen bör säkerställa och övervaka, exempelvis genom rapporteringsinstrument, att medlemsstaterna genomför en effektiv social dialog med nationella berörda parter under hela planeringsterminen och vid utformningen av nationella återhämtningsplaner för att säkerställa att uppföljningen och genomförandet sker på ett effektivt sätt med brett deltagande.

6.15 Det är även mycket viktigt **att garantera att arbetsmarknadsparternas kapacitet inte undergrävs på grund av coronaperioden**. EU bör överväga alla nödvändiga åtgärder, inklusive finansiella medel, för att stödja arbetsmarknadsparternas kapacitetsuppbyggnad, för både den sociala dialogens verksamheter och dess strukturer. De europeiska arbetsmarknadsparterna har riktat ett gemensamt förslag ⁽⁵⁴⁾ till kommissionen om att inrätta ett nytt finansiellt instrument för att stödja den extraordinära verksamhet som de bedriver under covid-19-krisen.

Bryssel den 29 oktober 2020.

Christa SCHWENG
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽⁵²⁾ Meddelande från kommissionen COM (2020) 500 final, 20. 5. 2020, "Europeiska planeringsterminen 2020 – Landsspecifika rekommendationer".

⁽⁵³⁾ Informationsblad från EFS, "Workers' Information, consultation and participation", 15 maj 2020.

⁽⁵⁴⁾ Gemensamt förslag från de europeiska övergripande arbetsmarknadsparterna om att inrätta ett finansiellt instrument för att stödja arbetsmarknadsparterna under covid-19-krisen till verkställande vice ordförande Valdis Dombrovskis och kommissionsledamoten med ansvar för sysselsättning och sociala rättigheter, Nicolas Schmit, den 10 april 2020.

III

(Förberedande akter)

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉNS 555:E PLENARSESSION, 27.10.2020–29.10.2020

Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 168/2013 vad gäller särskilda åtgärder för fordon i slutserier i kategori L till följd av covid-19-utbrottet

(COM(2020) 491 final – 2020/0251 (COD))

(2021/C 10/04)

Föredragande: **Christophe LEFÈVRE**

Remiss	Europeiska unionens råd, 14.9.2020 Europaparlamentet, 14.9.2020
Rättslig grund	Artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Sektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion
Presidiets beslut	15.9.2020
Antagande vid plenarsessionen	29.10.2020
Plenarsession nr	555
Resultat av omröstningen	220/3/18
(för/emot/nedlagda röster)	

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Mot bakgrund av covid-19-krisen, som lett till att försäljningen nästan fullständigt upphört 2020, har Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) granskat kommissionens förslag till förordning, som skulle göra det möjligt för tillverkarna av Euro 4-motorcyklar att släppa ut fordon som fanns i lager den 15 mars 2020 på marknaden efter den 1 januari 2021.

1.2 Denna tidsfrist har begränsat möjligheten att tömma lagren med fordon som genererar mer utsläpp än Euro 5-fordon efter ikraftträdandet av det obligatoriska Euro 5-miljösteget den 1 januari 2021.

1.3 EESK konstaterar att det ursprungliga kravet på att motorcyklar som säljs ska uppfylla Euro 5-steget och att tillverkningen av Euro 4-fordon ska avvecklas inte på något sätt ifrågasätts genom detta förslag.

1.4 Kommittén stöder förslaget till förordning och ser det som en lämplig och välavvägd åtgärd för att hantera de ekonomiska konsekvenserna av covid-19-krisen och den kostsamma avvecklingen av Euro 4-fordon.

1.5 Genom förslaget skapas en balans mellan att säkerställa att den inre marknaden, som drabbats av allvarliga störningar till följd av covid-19, fungerar väl och att fortsatta ansträngningar görs för att minska vägtransporternas miljöpåverkan.

2. Sammanfattning av kommissionens förslag

2.1 För motorcykelsektorn har covid-19-pandemin inneburit en betydande minskning av efterfrågan och en ökning av antalet fordon i lager till följd av nedstängningarna. Vanligtvis äger nämligen 60 % av årsförsäljningen av motorcyklar rum mellan mars och juli. Krisen påverkar tillverkarnas förmåga att hålla vissa av tidsfristerna i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 168/2013 ⁽¹⁾ av den 15 januari 2013.

2.2 Enligt den förordningen börjar utsläppssteget Euro 5 att gälla den 1 januari 2021, vilket innebär att endast fordon som uppfyller kraven i Euro 5 får släppas ut på marknaden i unionen från och med den dagen.

2.3 Förordningens bestämmelser om slutserier vad gäller fordon i kategori L gör det möjligt för tillverkarna att på marknaden fortsatt tillhandahålla en begränsad del av beståndet av fordon med ett EU-typgodkännande som upphört att gälla.

2.4 Även om tillverkarna genom förordningen ges en möjlighet att tömma sina lager med fordon i slutserier är den möjligheten begränsad i varje medlemsstat till högst 10 % av det genomsnittliga antalet sålda fordon de två föregående åren eller 100 fordon. Enligt branschkällor fanns det dock i mars 2020 uppskattningsvis 553 700 Euro 4-fordon i lager.

Med tanke på försäljningsminskningen på 98 % och antalet fordon i lager utgör de befintliga bestämmelserna om slutserier inte ett lämpligt sätt att hantera denna situation.

2.5 Syftet med förslaget är att införa ett undantag som gör det möjligt för tillverkarna att, när det gäller de Euro 4-fordon i slutserier som fanns i lager den 15 mars 2020, släppa ut fler fordon på marknaden än vad som är tillåtet enligt den ursprungliga förordningen, men detta enbart under 2021.

2.6 Förslaget kommer visserligen att innebära en senareläggning när det gäller avvecklingen av försäljningen av fordon med större utsläpp än den nya generationens fordon, men flexibiliteten avser bara fordon som redan hade tillverkats vid tidpunkten för nedstängningen. Dessutom undviker man behovet att i onödan skrota fordon som skulle ha släppts ut på marknaden om krisen inte hade inträffat. Förslaget innebär ingen senareläggning av Euro 5-steget för nyttillverkade fordon som träder i kraft den 1 januari 2021.

3. Allmänna kommentarer

3.1 EESK upprepar sitt stöd för alla de initiativ som syftar till att minska föroreningarna och förbättra luftkvaliteten och i synnerhet införa utsläppsnormer, så kallade Eurosteg, i transportsektorn. Det är nödvändigt att begränsa utsläppen av förorenande ämnen, såsom kolmonoxid, kväveoxider, kolväten och mikropartiklar.

3.2 I sitt yttrande om förslaget till förordning om godkännande av och marknadstillsyn för två- och trehjuliga fordon och fyrhjulingar ⁽²⁾, som antogs enhälligt den 19 januari 2011, välkomnade EESK kommissionens föreslagna tidsfrist ⁽³⁾ för införandet av de nya Euro-miljöstegen.

3.3 EESK konstaterar att covid-19-pandemin utgör en betydande utmaning för de allra flesta europeiska ekonomiska sektorer, i synnerhet för säsongsberoende marknader såsom motorcykelförsäljningen, som drabbats särskilt hårt av de nedstängningsåtgärder som infördes under högsäsongen.

3.4 På grund av denna situation har tillverkarna inte kunnat sälja ett tillräckligt stort antal Euro 4-fordon, vilka inte längre är godkända efter den 31 december 2020. Kommittén anser inte att det inom ramen för de nuvarande bestämmelserna om fordon i slutserier är möjligt att ge motorcykelindustrin tillräckligt stöd för att mildra krisens ekonomiska efterverkningar.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 168/2013 av den 15 januari 2013 om godkännande av och marknadstillsyn för två- och trehjuliga fordon och fyrhjulingar.

⁽²⁾ COM(2010) 542 final; EESK:s yttrande: EUT C 84, 17.3.2011, s. 30.

⁽³⁾ Se fotnot 2.

3.5 EESK vidhåller därför att det är nödvändigt att finna en lämplig lösning på de problem som motorcykelsektorn står inför som innebär att man skapar en balans mellan behovet av att sälja av fordon som funnits i lager sedan den 15 mars 2020 och vikten av att inte senarelägga Euro 5-steget som träder i kraft den 1 januari 2021.

3.6 EESK stöder följaktligen införandet av särskilda åtgärder med avseende på fordon i slutserier i kategori L för 2021 och anser att detta utgör en lämplig och välavvägd åtgärd för att se till att den inre marknaden fungerar väl och samtidigt garantera att fortsatta ansträngningar görs för att minska vägtransporternas miljöpåverkan.

Bryssel den 29 oktober 2020.

Christa SCHWENG
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén – Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2014/65/EU vad gäller informationskrav, produktstyrning och positionslimiter för att stödja återhämtningen efter covid-19-pandemin

(COM(2020) 280 final – 2020/0152 (COD))

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2017/1129 vad gäller EU-återhämtningsprospektet och riktade justeringar för finansiella mellanhänder för att stödja återhämtningen efter covid-19-pandemin

(COM(2020) 281 final – 2020/0155 (COD))

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2017/2402 om inrättande av ett särskilt ramverk för värdepapperisering och om inrättande av ett särskilt ramverk för enkel, transparent och standardiserad värdepapperisering för att stödja återhämtningen efter covid-19-pandemin

(COM(2020) 282 final – 2020/0151 (COD))

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 575/2013 vad gäller anpassningar av ramverket för värdepapperisering för att stödja den ekonomiska återhämtningen efter covid-19-pandemin

(COM(2020) 283 final – 2020/0156 (COD))

(2021/C 10/05)

Huvudföredragande: **Giuseppe GUERINI**

Remiss	Europeiska unionens råd, 27.8.2020 (COM(2020) 281 final, COM(2020) 282 final och COM(2020) 283 final). Europaparlamentet, 14.9.2020 (COM(2020) 281 final, COM(2020) 282 final och COM(2020) 283 final). Europeiska kommissionen, 23.9.2020 (COM(2020) 280 final).
Rättslig grund	Artiklarna 114 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning
Antagande vid plenarsessionen	29.10.2020
Plenarsession nr	555
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	246/0/8

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK ställer sig bakom och stöder de förslag till ändringar i direktivet om reglering av finansmarknaderna som finns i det paket om kapitalmarknadernas återhämtning som behandlas i detta yttrande. Ändringarna i detta syftar till att avsevärt förenkla den dokumentation och de krav som gäller för finansmarknaderna, närmare bestämt bestämmelserna i Mifid II-lagstiftningen. Eftersom ändringspaketet ursprungligen innehöll fyra olika ändringsåtgärder anser dock kommittén att det är lämpligt att i detta yttrande beakta hela förenklingsplanen, som utarbetats inte bara för att förenkla Mifid II-lagstiftningen utan mer generellt för att minska den administrativa bördan för banker och finansiella aktörer och därmed frigöra medel som kan investeras i den ekonomiska återhämtningen.

1.2 EESK stöder kommissionens förslag och ställer sig bakom målen för det reformpaket som föreslås av kommissionen. Det är nämligen nödvändigt att göra allt för att förnya reglerna för att i) underlätta investeringar i den reala ekonomin, ii) främja utlåning till personer och små och medelstora företag, och iii) uppmuntra rekapitalisering av europeiska företag och en stärkt roll för värdepappersmarknaderna.

1.3 EESK välkomnar förenklingen av en del av den börda som den finansiella regleringen medför för godtagbara motparter och professionella investerare, i enlighet med det stöd som aktörerna i banksektorn redan har visat i detta avseende.

1.4 I sin roll som företrädare för konsumenterna och det civila samhället välkomnar EESK, med hänvisning till behovet av att även skydda sparare och icke-professionella investerare, kommissionens val att med de specifika ändringarna behålla ett starkt fokus på de finansiella bestämmelserna och eftersträva en lämplig balans mellan de olika investerarkategoriernas behov. Förenklingen av lagstiftningen får nämligen inte minska skyddet av sparare och mindre erfarna investerare, som bör hållas noggrant åtskilda från professionella aktörer.

1.5 EESK stöder kommissionens mål att minska efterlevnadskostnaderna och undvika slöseri med materialresurser genom att avsevärt minska produktionen av pappersdokumentation om investeringar till förmån för digitala verktyg som säkerställer snabbare och säkrare kontakter mellan aktörer och kunder, gör det enklare att bevara dokumentationen och sörjer för bättre miljömässig hållbarhet.

1.6 EESK uppskattar i synnerhet målet att underlätta värdepapperisering avseende nödlidande exponeringar. Denna utveckling av lagstiftningen ger nämligen bankerna möjlighet att lätta på sina balansräkningar och ökar därigenom deras utlåningskapacitet vid en tidpunkt då denna kapacitet är av avgörande betydelse.

1.7 EESK anser därför att kommissionens insatser till och med bör vara ännu bredare och kraftfullare än vad som föreslås. Det gällande regelverket för värdepapperisering av nödlidande lån utformades före pandemin och uppvisar stelheter som kan få negativ inverkan på den reala ekonomin, och i synnerhet små och medelstora företag, i den rådande ekonomiska situationen, som har undergrävs av pandemin.

1.8 Dessa stelheter, särskilt när det gäller tidsramarna för bankernas avyttrande av nödlidande exponeringar, måste hanteras mycket försiktigt så att den förenkling som föreslås i slutändan inte i alltför hög grad gynnar företag som är specialiserade på behandling av nödlidande lån, vilket innebär att företag i den reala ekonomin hamnar i (ytterligare) svårigheter om bankerna uppmuntras att göra sig av med dessa lån för snabbt.

2. Allmänna kommentarer

2.1 Det paket med förslag till ändringar av den finansiella regleringen som kommissionen lade fram den 24 juli 2020 kompletterar ett antal åtgärder som antagits under månaderna dessförinnan i bank- och finansfrågor i syfte att stimulera en verklig återhämtning från den kris som utlösts av covid-19-pandemin.

2.2 Den första uppsättningen åtgärder i denna strategi avsåg banksektorn, och man föreslog att bankutlåningen till hushåll och företag i hela EU skulle stödjas för att avhjälpa de negativa effekterna på efterfråge- och utbudssidorna till följd av pandemins inverkan inom olika produktionssektorer.

2.3 Ändringarna i det åtgärds paket som föreslogs den 24 juli avser däremot kapitalmarknaderna, med syftet att främja investeringar, öka företagens kapitalisering och öka bankernas förmåga att finansiera den ekonomiska återhämtningen.

2.4 Det paket som kommissionen föreslår innehåller specifika och förenklande ändringar av fyra viktiga åtgärder för bank- och finansreglering: direktivet om finansiella instrument (Mifid II), prospektförordningen, värdepapperiseringsförordningen och kapitalkravsförordningen. Även om det huvudsakliga ämnet för detta yttrande är Mifid II-direktivet anser vi det därför vara viktigt att avge ett yttrande om hela paketet, eftersom effektiviteten hos och nyttan med kommissionens initiativ framträder tydligare om de placeras inom en övergripande ram med ändringar.

2.5 Åtgärderna för att förenkla de informationskrav som fastställs i Mifid II-direktivet var redan planerade för 2021 och 2022, så kommissionen hade redan genomfört ett offentligt samråd i detta syfte. EESK anser att det är lämpligt att dessa ändringar tidigareläggs för att snabbt, i ett kritiskt skede för den europeiska ekonomin, minska efterlevnadskostnaderna i samband med genomförandet av Mifid II-reglerna.

2.6 Med de ändringar som föreslås i förordning (EU) 2017/1129, om prospekt genom att främja ett "EU-återhämtningsprospekt" och specifika justeringar för finansiella mellanhänder, och som återfinns i kommissions paket införs förenklingar för att minska prospektens längd till 30 sidor, medan de för närvarande kan uppgå till mer än 100 sidor.

2.7 Med ändringarna i värdepapperiseringsförordningen och kapitalkravsförordningen avser kommissionen däremot att förbättra de verktyg som står till EU-banksystemets förfogande i syfte att förbättra dess förmåga att finansiera den reala ekonomin. Dessa åtgärder ligger i linje med kommissionens tidigare förslag om ändring av förordningarna (EU) nr 575/2013 och (EU) 2019/876 med anledning av covid-19-pandemin.

2.8 Kommissionen vill med sitt förslag, som framför allt är inriktat på värdepapperisering av nödlidande lån, främja möjligheten att omvandla nödlidande lån till överlåtbara värdepapper. Värdepapperiseringen bör alltså göra det möjligt att frigöra bankkapital för ytterligare lån, vilket skulle göra det möjligt för ett bredare spektrum av investerare att finansiera den ekonomiska återhämtningen.

2.9 Rent allmänt syftar alla kommissionens förslag till en faktisk förenkling av investeringsdokumentationen för att minska den administrativa bördan och därmed frigöra medel som kan investeras i en snabb ekonomisk återhämtning.

3. Särskilda och allmänna kommentarer

3.1 EESK välkomnar kommissionens förslag och ställer sig bakom målen för dem. Det är nämligen nödvändigt att vidta alla regleringsåtgärder för att i) underlätta investeringar i den reala ekonomin, ii) främja utlåning till personer och små och medelstora företag, och iii) uppmuntra rekapitalisering av europeiska företag och en stärkt roll för värdepappersmarknaderna vad gäller återhämtningsmålet.

3.2 EESK välkomnar avsikten att lätta på en del av den börda som den finansiella regleringen medför för framför allt godtagbara motparter och professionella investerare. I detta avseende har kommissionens förenklingsmål redan välkomnats av aktörerna i banksektorn.

3.3 I sin roll som företrädare även för konsumenterna och det civila samhället välkomnar EESK valet att behålla en hög nivå på bestämmelserna om skydd av sparare och icke-professionella investerare och eftersträva balans mellan olika behov. Det är nämligen uppenbart att förenklingen av lagstiftningen inte får minska skyddet av sparare och mindre erfarna investerare, som bör hållas noga åtskilda från professionella aktörer och godtagbara motparter.

3.4 Rent allmänt efterlyser EESK, såsom senast konstaterades i rapporten från högnivåforumet om kapitalmarknadsunionen, en omfattande översyn av EU:s bank- och finansregler för att undanröja överlappningar och skillnader i regleringen av sektorn och framför allt ersätta de bestämmelser (som utformats till skydd för spararnas säkerhet) som med tiden har visat sig vara ineffektiva, kostsamma och betungande för både finansiella aktörer och investerare.

3.5 EESK stöder också kommissionens mål att minska efterlevnadskostnaderna och slöseriet med materialresurser genom att avsevärt minska produktionen av pappersdokumentation till förmån för olika former av digitala kontakter. De digitala verktygen kan faktiskt säkerställa snabbare och säkrare kontakter mellan aktörer och kunder, gör det enklare att bevara dokumentationen över tid och sörjer för bättre miljömässig hållbarhet.

3.6 Kommittén ställer sig även bakom förenklingen av informationen om kostnader och avgifter i samband med investeringar, där man skiljer mellan olika nivåer av informationskrav beroende på om det handlar om godtagbara motparter eller inte. Även i detta särskilda och specifika sammanhang är det nödvändigt att eftersträva balans mellan behovet av förenkling och behovet av adekvat skydd av sparare och icke-professionella investerare.

3.7 Bland de viktigaste aspekterna i förslaget till ändring av Mifid II vill EESK betona dem som rör limiter och risksäkring för investeringar i finansiella derivat på energiområdet. Kommittén anser dock att det vore bra om införandet av risksäkringsundantaget för energiderivat kunde skapa incitament för investeringar i förnybar energi.

3.8 EESK välkomnar kommissionens beslut att bekräfta de regler som begränsar möjligheterna att som täckning använda finansiella instrument som bygger på investeringar i jordbruksprodukter avsedda som livsmedel. Hur viktigt och nödvändigt det än är att säkerställa utveckling av nya marknader genom att uppmuntra investeringar även med hjälp av finansiella instrument förtjänar jordbruksråvaror som betecknas som betydande nämligen särskild uppmärksamhet så att man exempelvis undviker att annan användning än som livsmedel belönas.

3.9 EESK uppskattar att de föreslagna ändringarna omfattar en förenkling av alla prospekt, informationsrapporter och regelbundna rapporter, vilket kan ge upphov till besparingar som är nödvändiga att främja alternativa investeringar, bland annat genom ökad användning av digitala verktyg.

3.10 Att prospektens längd minskas är också positivt eftersom det minskar efterlevnadskostnaderna jämfört med dokument som i praktiken ofta varit för långa och svåra att förstå för mindre erfarna sparare. EESK hoppas därför att det kommer att ske en dubbel förenkling, både när det gäller de materialresurser som avsätts för informationskraven och framför allt när det gäller tillhandahållandet av information till spararna.

3.11 En omfattande förenkling av sektorn, med den nya modellen med ett "EU-återhämtningsprospekt" som ett bra exempel, skulle kunna stödja inflödet av likviditet till företagen och återhämtningen i kapitalnivåerna, som minskat under covid-19-pandemin. Detta skulle göra det lättare även för små och medelstora börsnoterade företag att emittera nya aktier, vilket kommer att förbättra tillgången till kapital utan att man avstår från det nödvändiga skyddet av spararna.

3.12 Förslaget om att höja tröskelvärdet för prospektundantag för icke-aktierelaterade värdepapper som anskaffas av företag genom kreditinstitut från 75 till 150 miljoner euro förefaller särskilt ändamålsenligt för att främja bankernas och kreditinstitutens aktiva roll när det gäller att stödja återhämtningen. Enligt kommissionens förslag ska denna höjning av tröskelvärdet för prospektundantag vara tillfällig. Om åtgärden främjar en faktisk diversifiering av företagsfinansieringen genom att små och medelstora företag får bättre tillgång till kapitalmarknaden, anser dock EESK att åtgärden bör bibehållas även efter krisperioden.

3.13 EESK uppskattar målet att förenkla värdepapperiseringar med en mindre sträng tillsynsbehandling när dessa värdepapperiseringar avser nödlidande lån, vilket ger bankerna möjlighet att lätta på sina balansräkningar, med ökning av deras utlåningskapacitet till följd. Man måste dock vara mycket försiktig så att denna förenkling i slutändan inte enbart gynnar företag som är specialiserade på behandling av nödlidande lån, vilket innebär att företagen hamnar i ytterligare svårigheter om bankerna avyttrar sina nödlidande lån för snabbt.

3.14 Med särskild hänvisning till förslagen om värdepapperisering av nödlidande lån stöder EESK visserligen syftet med kommissionens förslag, men anser att åtgärden bör vara bredare än vad som föreslås.

3.15 Kommissionens senaste förslag tenderar nämligen med rätta att införa särskilda regler för nödlidande exponeringar, i syfte att i vissa avseenden skilja dem från icke nödlidande lån. Det bör dock noteras att hela det gällande regelverket för nödlidande lån uppvisar stelheter som kan få stark inverkan på den reala ekonomin, och i synnerhet små och medelstora företag, framför allt i den rådande ekonomiska situationen, som har undergrävt av pandemin.

3.16 Kommittén hänvisar särskilt till förordningen om en säkerhetsmekanism för nödlidande lån, som föreskriver nedskrivningar av nödlidande lån enligt en sträng tidsplan och som lägger föga (eller till och med inget) värde vid det verkliga ekonomiska värdet på säkerheterna för dessa lån. Om en sådan ram föreföll svår att förena med verkligheten på sekundärmarknaden för nödlidande lån före pandemin, är det lätt att föreställa sig hur den skulle kunna bli ännu mer problematisk i den ekonomiska situationen efter pandemin. Man bör därför, åtminstone tillfälligt, upphäva eller omkalibrera avsättningskurvorna i förordningen om säkerhetsmekanismen. Vi betonar dessutom att regeln om att krediter som 90 dagar efter förfallodatum ännu inte betalats tillbaka ska anses vara nödlidande tillfälligt bör mjukas upp med hänsyn till covid-19-krisen, så att man undviker de negativa sociala konsekvenserna av en så snäv tidsram.

3.17 Kommittén är medveten om att kommissionens förslag i paketet med ändringar för att underlätta återhämtningen på kapitalmarknaden är avsett att hantera effekterna av covid-19-pandemin. Vi måste dock framhäva att de bestämmelser om minsta täckning för nödlidande lån som fastställs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/630 för närvarande är otillräckliga för att hantera pandemins ekonomiska effekter och därför tillfälligt bör mjukas upp.

3.18 Utöver de förslag om värdepapperiserade lån som kommissionen lagt fram bör också behandlingen av nödlidande lån som förvärvas av specialiserade enheter och finansinstitut utan att värdepapperisering används göras mer effektiv än vad den är nu, med de nuvarande försiktighetsreglerna, genom en förbättring av artikel 127 i kapitalkravsförordningen. Det gällande regelverket skapar nämligen ett paradoxalt negativt incitament på grund av den överdrivna kapitalabsorptionen hos finansinstitut som köper nödlidande lån på sekundärmarknaden.

3.19 Detta innebär en fördel för fonder som är specialiserade på att förvärva nödlidande lån och som i vissa fall innehas av utomeuropeiska finansiella aktörer som inte fullt ut omfattas av EU:s regelverk och bestämmelserna i kapitalkravs-förordningen. Detta leder till en paradox och ett brott mot principen "samma risk, samma regel", där EU:s starka fokus på intern reglering riskerar att gynna dem som är verksamma på den europeiska inre marknaden men som samtidigt behåller sitt säte och sitt kapital utanför EU och, åtminstone delvis, utanför dess regelsystem.

Bryssel den 29 oktober 2020.

Christa SCHWENG
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2016/1011 vad gäller undantag för vissa referensvärden för tredjelandsskvaluter och fastställande av ersättningsreferensvärden för vissa referensvärden som ska upphöra

[COM(2020) 337 final – 2020/0154 (COD)]

(2021/C 10/06)

Huvudföredragande: **Christophe LEFÈVRE**

Remiss	Europeiska unionens råd, 28.8.2020 Europaparlamentet, 14.9.2020
Rättslig grund	Artiklarna 114 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Sektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning
Presidiets beslut	14.7.2020
Antagande vid plenarsessionen	29.10.2020
Plenarsession nr	555
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	244/0/7

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 I linje med rekommendationerna i EESK:s yttranden⁽¹⁾, och med särskilt beaktande av det faktum att Libor⁽²⁾ upphör att offentliggöras, välkomnar EESK kommissionens förslag, som syftar till att säkerställa kontinuiteten i systemen för de finansiella aktörernas verksamhet i kapitalmarknadsunionen, vad gäller undantag för vissa referensvärden för tredjelandsskvaluter och fastställande av ersättningsreferensvärden för vissa referensvärden som ska upphöra.

1.2 Förslagen är inte bara ett direkt svar på konsekvenserna av det faktum att Libor upphör att offentliggöras och av Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen, utan innehåller också föreskrifter som tar hänsyn till situationen med referensvärdena i länder där växelkursen inte är fritt konvertibel, och bidrar därmed också till att uppnå bredare mål.

1.3 EESK anser att dessa marknader måste vara säkra, stabila och motståndskraftiga mot chocker för att kapitalmarknadsunionen ska kunna fungera väl. I detta avseende kommer det faktum att Libor upphör att få mycket omfattande ekonomiska konsekvenser, eftersom det i ett stort antal avtal inte har angetts någon alternativ mekanism inför avlägsnandet av hänvisningen till Libor före utgången av 2021.

1.4 Det är därför ytterst viktigt och en prioritering att ersätta hänvisningen till Libor, och EESK välkomnar samtidigt kommissionens förslag att involvera de nationella myndigheterna i denna process genom att anta en EU-förordning som neutraliserar de risker till följd av skillnader i lagstiftning som kan iakttas vid införlivandet av ett direktiv.

1.5 EESK välkomnar att det genom de föreslagna ändringarna avseende dessa referensvärden kommer att införas en lagstadgad befogenhet, varigenom kommissionen fastställer en ersättningsränta när ett referensvärde vars upphörande skulle medföra betydande störningar av de finansiella marknadernas funktion i unionen upphör att offentliggöras.

⁽¹⁾ Det europeiska systemet för finansiell tillsyn – reformer (EUT C 227, 28.6.2018, s. 63), Hållbara finanser: taxonomi och riktmärken (EUT C 62, 15.2.2019, s. 103) och Det europeiska systemet för finansiell tillsyn – ändrat förslag för att förhindra penningtvätt, EUT C 110, 22.3.2019, s. 58).

⁽²⁾ Libor (London Interbank Offered Rate) fungerar som den främsta internationellt erkända referensräntan för beräkning av kostnaderna för utlåning mellan banker.

1.6 Kommittén ställer sig också positiv till att den lagstadgade ersättningsräntan genom lagstiftningen ersätter alla hänvisningar till ett "referensvärde som ska upphöra" i alla avtal som ingåtts av en enhet under tillsyn i EU.

1.7 Vi tycker att det är lämpligt att medlemsstaterna uppmuntras att anta nationella lagstadgade ersättningsräntor i fråga om avtal som inte involverar en enhet under tillsyn i EU.

1.8 För att övervaka att det nyligen införda undantaget är lämpligt stöder EESK slutligen tanken att behöriga myndigheter och enheter under tillsyn ska vara skyldiga att regelbundet rapportera till kommissionen om EU-företagens användning av undantagna referensvärden och om förändringar i balansräkningarna för enheter under tillsyn när det gäller exponering mot valutakursfluktuationer i tredjelandsvalutor.

1.9 Beslutet överensstämmer med rekommendationerna från rådet för finansiell stabilitet ⁽³⁾, men EESK ställer sig dock undrande till att EU, om man ser till hela världen, förefaller vara den enda jurisdiktion som försöker reglera mekanismen för index för avistaväxelkurser.

1.10 EESK rekommenderar naturligtvis att man följer upp införandet av denna förordning och dess införlivande på finansmarknaderna. Kommittén anser att det är ytterst viktigt att de föreslagna reglerna konkret och direkt bidrar till att målen uppnås och får positiva effekter för alla berörda parter och i alla medlemsstater.

2. Bakgrund

2.1 I kommissionens arbetsprogram för 2020 föreskrivs en översyn av förordningen om de finansiella index som används som referensvärden för att fastställa det belopp som ska betalas ut inom ramen för ett finansiellt instrument eller ett finansiellt avtal eller värdet på ett finansiellt instrument. Genom att fastställa standarder för styrning och datakvalitet för de referensvärden som används i finansiella avtal syftar referensvärdesförordningen till att stärka kapitalmarknadsaktörernas förtroende för de index som används som referensvärden i unionen. Förordningen bidrar till kommissionens insatser för en kapitalmarknadsunion.

2.2 Genom referensvärdesförordningen införs ett auktorisationskrav för administratörer av finansiella referensvärden och krav på rapportörer av de dataunderlag som används för att beräkna finansiella referensvärden. Den reglerar också användningen av de finansiella referensvärdena. Referensvärdesförordningen kräver att enheter under tillsyn i EU (såsom banker, värdepappersföretag, försäkringsföretag, företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper – fondföretag) endast ska använda index vars administratör har auktoriserats. Referensvärden som administreras i tredjeländer får endast användas i EU efter ett förfarande för likvärdighet, erkännande eller godkännande.

2.3 Referensvärdesförordningen tillämpas sedan januari 2018. Aktörer på EU-marknaden kan dock fortsätta att använda referensvärden som administreras i ett land utanför unionen – oavsett om ett beslut om likvärdighet finns eller om indexet har erkänts eller godkänts för användning i unionen – tills övergångsordningen löper ut vid utgången av december 2021.

2.4 För det första införs det, genom de ändringar som föreslås i det lagförslag som är föremål för föreliggande EESK-yttrande om dessa referensvärden, en lagstadgad befogenhet, varigenom kommissionen fastställer en ersättningsränta när ett referensvärde vars upphörande skulle medföra betydande störningar av de finansiella marknadernas funktion i unionen upphör att offentliggöras.

2.5 För det andra ska den lagstadgade ersättningsräntan enligt lagstiftningen ersätta alla hänvisningar till ett "referensvärde som ska upphöra" i alla avtal som ingåtts av en enhet under tillsyn i EU.

2.6 För det tredje uppmuntras medlemsstaterna att anta nationella lagstadgade ersättningsräntor i fråga om avtal som inte involverar en enhet under tillsyn i EU.

⁽³⁾ En internationell ekonomisk gruppering som inrättades vid G20-mötet i London i april 2009. Den omfattar 26 nationella finansmyndigheter (centralbanker, finansministerier osv.) samt flera internationella organisationer och grupperingar som utarbetar standarder för finansiell stabilitet.

2.7 För att övervaka att det nyligen införda undantaget är lämpligt måste slutligen behöriga myndigheter och enheter under tillsyn regelbundet rapportera till kommissionen om EU-företagens användning av undantagna referensvärden och om förändringar i balansräkningarna för enheter under tillsyn när det gäller exponering mot valutakursfluktuationer i tredjelandsvalutor.

3. Kommentarer

3.1 I linje med rekommendationerna i EESK:s yttranden ⁽⁴⁾, och med särskilt beaktande av det faktum att Libor upphör att offentliggöras, välkomnar EESK kommissionens förslag, som syftar till att säkerställa kontinuiteten i systemen för de finansiella aktörernas verksamhet i kapitalmarknadsunionen, **vad gäller undantag för vissa referensvärden för tredjelandsvalutor och fastställande av ersättningsreferensvärden för vissa referensvärden som ska upphöra.**

3.2 Dessa förslag är inte bara ett direkt svar på konsekvenserna av Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen, utan innehåller också föreskrifter som tar hänsyn till situationen med referensvärdena i länder där växelkursen inte är fritt konvertibel, och bidrar därmed också till att uppnå bredare mål.

3.3 Förslagen gör det möjligt att ta hänsyn till användningen av referensvärden för utländska valutor för att säkra sig mot tredjelandsvalutors volatilitet, och till utbetalningar inom ramen för derivatkontrakt i en annan valuta än en valuta med begränsad konvertibilitet, särskilt när tredjelandsvalutan inte är fritt konvertibel.

3.4 Denna reform är viktig för att man ska kunna hantera de drastiska förändringarna i kapitalmarknadsunionen och därmed bankunionen till följd av brexit, säkerställa att Ekonomiska och monetära unionen (EMU) fungerar och bidra till att stärka EU:s och medlemsstaternas ställning i en föränderlig global miljö.

3.5 Reformen av kritiska referensvärden, till exempel lborräntesatser ⁽⁵⁾, är en huvudprioritering enligt kommissionens handlingsplan för kapitalmarknadsunionen, i enlighet med rekommendationerna från rådet för finansiell stabilitet.

3.6 Dessa marknader måste vara säkra, stabila och motståndskraftiga mot chocker för att målet med en välfungerande kapitalmarknadsunion ska kunna uppnås. Det faktum att Libor upphör kommer, även om det är en del av en gradvis förlust av förmågan att avspegla marknaden eller den bakomliggande ekonomiska verklighet som den är tänkt att mäta, att få mycket omfattande ekonomiska konsekvenser, eftersom det i ett stort antal avtal inte har angetts någon alternativ mekanism inför avlägsnandet av hänvisningen till Libor före utgången av 2021.

3.7 Det är därför ytterst viktigt och en prioritering att ersätta hänvisningen till Libor, och EESK välkomnar samtidigt kommissionens förslag att involvera de nationella myndigheterna i denna process genom att anta en EU-förordning som neutraliserar de risker till följd av skillnader i lagstiftning som kan iakttas vid införlivandet av ett direktiv.

3.8 Enligt de företag och lokala och regionala myndigheter som kommissionen har konsulterat i förväg bidrar antagandet av referensvärden till att säkerställa de gränsöverskridande transaktionerna på marknaden och till att stärka lika konkurrensvillkor, särskilt för länder med en växelkurs som fortfarande är alltför reglerad.

3.9 Denna regeländring genomförs för att hantera en extremt viktig systemrisk: Till de typer av avtal som berörs av det faktum att en allmänt använd referensränta upphör hör följande:

- a) Skuldemissioner från enheter under tillsyn.
- b) Skulder som tas upp i balansräkningen för enheter under tillsyn.
- c) Lån.
- d) Insättningar.
- e) Derivatkontrakt.

En stor del av de finansiella avtal i vilka det hänvisas till allmänt använda referensräntor involverar enheter under tillsyn som omfattas av referensvärdesförordningen.

⁽⁴⁾ Det europeiska systemet för finansiell tillsyn – reformer (EUT C 227, 28.6.2018, s. 63), Hållbara finanser: taxonomi och riktmärken, (EUT C 62, 15.2.2019, s. 103) och Det europeiska systemet för finansiell tillsyn – ändrat förslag för att förhindra penningtvätt, (EUT C 110, 22.3.2019, s. 58).

⁽⁵⁾ Interbankräntor vid försäljning (lbor) är systemviktiga referensräntor som ligger till grund för många avtal inom finanssektorn.

3.10 Den rättsosäkerhet och de potentiella negativa ekonomiska konsekvenser som kan uppstå på grund av svårigheter att se till att gällande avtalsförpliktelser efterlevs kommer att utgöra en risk för den finansiella stabiliteten i unionen.

- Konsumenterna, de små, medelstora och stora företagen samt investerarna kan å sin sida vara säkra på att de får ökat skydd, och genom detta förslag införs olika verktyg för att se till att utfasningen av en allmänt använd interbankränta inte otillbörligt påverkar banksektorns kapacitet att tillhandahålla finansiering till företag i EU och därmed äventyrar ett av kapitalmarknadsunionens huvudmål.
- I detta avseende anser vi att det, när det gäller kommissionens förslag, är relevant att även analysera följande:
 - i) Skälen och motiveringen förefaller avse ett brett spektrum av avtal i vilka man använder sig av finansiella referensvärden, däribland kreditavtal (eller liknande låneinstrument) som ingås med juridiska eller andra personer (inte bara konsumenter). Vi erinrar i detta avseende om avsnittet "Tillämpningsområde för en lagstadgad ersättningsränta".
 - ii) I den del av kommissionens förslag som fastställer ersättningsreferensvärdet enligt lag, artikel 23a.2, hänvisas det till begreppet "finansiella avtal", som i referensvärdesförordningen (artikel 3.1.18) uteslutande definieras med avseende på kreditavtal som ingås med fysiska personer (konsumenter), med beaktande av hänvisningarna till direktiven 2014/17/EU och 2008/48/EG.
 - iii) För att säkerställa överensstämmelse mellan den ambition som uttrycks i motiveringen och texten i förslaget anser vi att man bör analysera omfattningen och definitionen av begreppet "finansiella avtal", så att man inte begränsar det till enbart kreditavtal som ingås med konsumenter, utan säkerställer en ändamålsenlig lagstadgad ersättningsmekanism som även avser kreditavtal som ingås med andra marknadsaktörer.
- EESK anser att ersättningsbefogenheterna bör utvidgas till att omfatta alla avtal enligt en EU-medlemsstats lagstiftning, samt avtal som ingås mellan enheter som är etablerade i EU och som omfattas av annan lagstiftning än EU-lagstiftning, om den tredjelandslagstiftningen inte föreskriver en lagstadgad ersättning för ett referensvärde som ska upphöra.
- De föreslagna åtgärderna bör ses som ett stöd till "en EU-ekonomi för människor" (kommissionens arbetsprogram för 2020). Detta initiativ gynnar banklån till privatpersoner, som är kopplade till Iborräntesatser. Sådana lån är ett viktigt inslag i en ekonomi som tjänar människors behov.

3.11 Med tanke på att det i skäl 10 i förslaget till ändring anges att hänsyn bör tas till förslag från arbetsgrupper, och med tanke på att den berörda arbetsgruppen, åtminstone när det gäller övergången från Eonia (*Euro Overnight Index Average*) till €STR (*Euro short-term rate*), har rekommenderat att denna övergång sker till €STR plus spread, anser EESK att det bör bekräftas att man med "ersättningsreferensvärdet" avser det nya referensvärdet plus spreaden.

3.12 Vi anser att begreppet "betydande störningar av de finansiella marknadernas funktion i unionen" bör klargöras. I detta hänseende kan man på grundval av skäl 4 dra slutsatsen att det faktum att Libor upphör att offentliggöras är ett sådant fall. Om man dock ser framåt och beaktar möjligheten att Euribor någon gång kan komma att upphöra, förefaller det lämpligt att definiera begreppet.

3.13 Vi anser att man även bör nämna de villkor under vilka kommissionen kommer att utöva denna rätt, det vill säga hur lång tid efter det att de angivna villkoren är uppfyllda som ersättningsreferensvärdet kommer att fastställas.

3.14 Det skulle också vara lämpligt att klargöra i vilken utsträckning tillämpningen av denna åtgärd är extraterritoriell, det vill säga att ange huruvida denna åtgärd är tillämplig om en av enheterna under tillsyn har sitt säte i en av medlemsstaterna, oavsett vilken lag som är tillämplig på avtalet. I detta sammanhang avser vi i synnerhet avtal som omfattas av engelsk lagstiftning, som från och med den 1 januari 2021 kommer att vara tredjelandslagstiftning i förhållande till unionen.

3.15 En reform av referensvärdesförordningen är därför rätt verktyg för att fastställa en lagstadgad ersättningsränta som mildrar de negativa konsekvenser för rättslig säkerhet och finansiell stabilitet som skulle kunna uppstå om Libor, eller något annat referensvärde vars upphörande skulle medföra betydande störningar av de finansiella marknadernas funktion i unionen, upphör utan att en sådan ersättningsränta är både tillgänglig och integrerad i kvarvarande avtal som involverar en enhet under tillsyn som omfattas av referensvärdesförordningen.

3.16 Beslutet överensstämmer med rekommendationerna från rådet för finansiell stabilitet, men EESK ställer sig dock undrande till att EU, om man ser till hela världen, förefaller vara den enda jurisdiktion som försöker reglera mekanismen för index för avistaväxelkurser.

3.17 EESK rekommenderar naturligtvis att man följer upp införandet av denna förordning och dess införlivande på finansmarknaderna. Kommittén anser att det är ytterst viktigt att de föreslagna reglerna konkret och direkt bidrar till att målen uppnås och får positiva effekter för alla berörda parter och i alla medlemsstater.

Bryssel den 29 oktober 2020.

Christa SCHWENG
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

**Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén
Den europeiska kompetensagendan för hållbar konkurrenskraft, social rättvisa och motståndskraft**

[COM(2020) 274 final]

Förslag till rådets rekommendation om yrkesutbildning för hållbar konkurrenskraft, social rättvisa och motståndskraft

[COM(2020) 275 final]

(2021/C 10/07)

Föredragande: **Tatjana BABRAUSKIENĖ**

Remiss	Europeiska kommissionen, 12.8.2020
Rättslig grund	Artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Sysselsättning, sociala frågor och medborgarna
Antagande av sektionen	9.9.2020
Antagande vid plenarsessionen	29.10.2020
Plenarsession nr	555
Resultat av omröstningen	218/0/5
(för/emot/nedlagda röster)	

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK påminner om att en kompetent och kvalificerad arbetskraft är en av den europeiska sociala och ekonomiska modellens främsta tillgångar och att stöd till utbildning för unga och vuxna måste användas som en hävstång för att stärka den **långsiktiga och hållbara ekonomiska tillväxten**, eftersom detta bidrar till att **öka innovation, produktivitet och konkurrenskraft** och stöder arbetstagarna vid en rättvis omställning samt karriär- och löneutveckling.

1.2 EESK välkomnar att kompetensagendan och den föreslagna rekommendationen om yrkesutbildning har utarbetats inom ramen för den **europeiska pelaren för sociala rättigheter** och att kompetensagendans motto är den första principen i pelaren.

1.3 EESK anser att projekten med **yrkeskunskapscentrum** och finansiering av länders deltagande i **EuroSkills-tävlingarna** hör till de instrument som kommer att leda till förbättringar i hela systemet för yrkesutbildning genom att öka kvaliteten på, attraktiviteten hos och inkluderingen i yrkesutbildning för alla. Detta bör uppnås med **berörda arbetsmarknadsparter och civilsamhällesorganisationer**, med deltagande av familjer, föräldrar och studerande.

1.4 EESK påminner om att **nyckelkompetenser och STEAM⁽¹⁾-färdigheter** måste ingå i tillhandahållandet av "**rätt kompetens**" för att tillgodose ungas och vuxnas omedelbara behov av att leva framgångsrikt i samhället samt behoven på arbetsmarknaden i den digitala och gröna omställningen.

1.5 EESK understryker **inriktningen på social och medborgerlig kompetens**, som är avgörande för individen som en demokratisk medborgare. Medborgarskapsutbildning bör vara tillgänglig för alla, särskilt för missgynnade grupper⁽²⁾. EESK uppmanar medlemsstaterna att genomföra *rådets rekommendation om främjande av gemensamma värden*⁽³⁾ och att även stärka lärandet om **europeiska värden och europeisk identitet inom yrkesutbildningen och vuxenlärandet**.

⁽¹⁾ Naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap, humaniora och matematik.

⁽²⁾ EIGE.

⁽³⁾ Rådets rekommendation om att främja gemensamma värden, inkluderande utbildning och en europeisk dimension i undervisningen (EUT C 195, 7.6.2018, s. 1).

1.6 Kommittén välkomnar förslaget till en **kompetenspakt för arbetstagares omskolning och kompetensutveckling** och uppmanar till att utforma uppnåbara mål och överenskomna **gemensamma kvalitetsprinciper** med deltagande av berörda **arbetsmarknadsparter**, civilsamhällesorganisationer och andra viktiga aktörer i syfte att tillhandahålla **ändamålsenliga lösningar för alla**.

1.7 EESK efterlyser större tonvikt på **väglednings- och rådgivningsstrategier** med avseende på den gröna och digitala omställningen på arbetsmarknaden genom att utvidga de stödmekanismer som erbjuds av olika informationsleverantörer, t. ex. fackföreningarnas program för utbildningsambassadörer, personalförvaltningsstöd för företag och det civila samhällets arbete för att **motivera vuxna och arbetstagare till kompetensutveckling och omskolning**. EESK påminner om att stöd till människor i form av utbildning i en rättvis digital och grön omställning börjar med **validering av icke-formellt och informellt lärande** och med säkerställande av **erkännande och certifiering av utbildningskurser** så att dessa kan utgöra en del av fullständiga kvalifikationer.

1.8 EESK hänvisar till sitt yttrande "Hållbar finansiering för livslångt lärande och kompetensutveckling i samband med brist på kvalificerad arbetskraft" ⁽⁴⁾ och noterar att återhämtningsplanen, Next Generation EU och andra **EU-fonder** (t.ex. ESF+ och fonderna för en rättvis omställning) måste användas på ett effektivt och enhetligt sätt för att på ett ändamålsenligt sätt stödja utbildningspolitiken.

1.9 Kommittén efterlyser forskning på EU-nivå om tanken på ett **uropeiskt initiativ om individuella utbildningskonton** som ett paraplyinitiativ eller särskilt stöd för medlemsstaternas behov. EESK uppmanar kommissionen att inleda en social dialog om individuella utbildningskonton och om utvecklingen av **uropeiska basprofiler inom yrkesutbildning** för att beakta sektorernas behov, nationella krav beträffande yrkesutbildningsyrken i enlighet med kollektivavtal, förändrade yrkes- och sysselsättningsprofiler samt företagens behov, och att rådgöra med berörda civilsamhällesorganisationer.

1.10 EESK uppmanar till att **ompröva och uppdatera indikatorerna och riktmärkena** så snart mer data om **covid-19-krisens inverkan** blir tillgängliga. Data och information om yrkesutbildning, kompetens och arbetsmarknadens behov måste förbättras i förhållande till EU:s mål för utbildning, och de nya indikatorerna bör verkställa genomförandet av **FN:s mål för hållbar utveckling** och den **uropeiska planeringsterminen**. I syfte att uppnå de föreslagna indikatorerna senast 2025 skulle frekvensen i övervakningen kräva **en årlig uppdatering om en rad data för att bättre kunna följa upp förbättringarna i yrkesutbildningssektorn** och om tillhandahållandet av kompetensutveckling och omskolning.

1.11 EESK begär att alla yrkesstuderande garanteras rätt och tillgång till **god, inkluderande yrkesutbildning och lärlingsutbildning**, med vederbörlig hänsyn till den europeiska ramen för ändamålsenliga lärlingsutbildningar av god kvalitet ⁽⁵⁾. Utöver den indikator för deltagande i arbetsplatsförlagt lärande som fastställs i den föreslagna rekommendationen om yrkesutbildning, skulle en indikator för företagsbaserat lärande kunna fastställas och **lärlingsutbildning i samarbete** mellan företag uppmuntras.

1.12 EESK hänvisar till sitt yttrande "Mot en EU-strategi för att förbättra gröna färdigheter och grön kompetens för alla" ⁽⁶⁾ och uppmanar kommissionen att utarbeta en strategi för gröna färdigheter och kompetenser på EU-nivå i linje med den europeiska gröna given och fastställa indikatorer för en **kompetensram för behoven av grön kompetens**, med deltagande av **myndigheter, arbetsmarknadsparter och civilsamhällesorganisationer**.

1.13 EESK uppmanar till att utarbeta strategier för att **göra yrket som yrkeslärare och yrkesutbildare mer attraktivt** genom att erbjuda strategiska uppdateringar av deras grundutbildning och fortbildning så att de är förberedda för den gröna och digitala omställningen av yrkesutbildningen, genom att förbättra deras status, arbetsmiljö och arbetsvillkor och genom att involvera dem i utformningen av läroplaner om den digitala och gröna omställningen för skolor och institutioner för yrkesutbildning som en del av en genuin social dialog.

⁽⁴⁾ EUT C 232, 14.7.2020, s. 8.

⁽⁵⁾ Rådets rekommendation av den 15 mars 2018 om en europeisk ram för ändamålsenliga lärlingsutbildningar av god kvalitet.

⁽⁶⁾ Yttrande SOC/636 (pågående), titeln håller på att ändras.

1.14 EESK skulle vilja att man i **handlingsplanen för digital utbildning** ⁽⁷⁾ föreslår **praktiskt stöd för berörda parter inom skolsfären** för att förbättra den digitala kompetensen och investeringarna i digitala verktyg och internettillgång samt tillhandahålla stöd så att **digital kompetens, både mjuk (för det sociala livet och privatlivet) och hård (teknik- och jobbrelaterad), når alla**. Vi uppmanar kommissionen att tillhandahålla relevanta data om tillgången till digitala verktyg och internettillgång i skolorna i förhållande till Selfie-verktyget ⁽⁸⁾. Det är viktigt med kompetensutveckling och omskolning av arbetstagarna i nödvändig digital kompetens.

1.15 EESK rekommenderar att man genomför en **undersökning på EU-nivå för att kartlägga olika anordnares befintliga mikromeriter** för att ta reda på europeiska företags, arbetsgivares, arbetstagares och arbetssökandes faktiska behov när det gäller mikromeriter och deras **inverkan på kvalifikationer** och kollektivavtal.

1.16 EESK rekommenderar att **Europass-plattformen** förbättras med tillförlitlig information för arbetssökande, studerande, arbetsgivare och beslutsfattare, och att informationen även bör vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning och finnas på olika språk, däribland de större språken bland migranter, flyktingar och asylsökande.

1.17 Kommittén efterlyser nationella kompetensåtgärder för att lägga tonvikten på **stöd till kvinnliga studerande, kvinnliga arbetstagare och kvinnliga arbetslösa**, med skräddarsydd utbildning, även med fokus på ändamålsenligt stöd till familjer som har mött allvarliga svårigheter under covid-19-krisen.

1.18 EESK uppmanar kommissionen att utarbeta åtgärder som säkerställer att **varje enskild flykting och asylsökande ges möjlighet att validera sina färdigheter och sin kompetens** och erbjuds lärlingsutbildning, omskolning och kompetensutveckling för att integreras på arbetsmarknaden, i linje med **EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna**.

1.19 EESK föreslår att tankarna bakom de initiativ i kompetensagendan som rör högre utbildning och forskning samt ytterligare politiska åtgärder diskuteras närmare med myndigheter, berörda arbetsmarknadsparter och civilsamhällesorganisationer. Partnerskap mellan **företag och högre utbildning** bör vara lika fördelaktiga för båda parter och bör inte leda till minskade offentliga budgetar för högre utbildning.

1.20 EESK efterlyser **hållbara nationella offentliga investeringar i högre utbildning och forskning** som ett led i den europeiska planeringsterminen, och anser att detta bör stödjas med EU-medel för att göra högre utbildning och forskning helt inkluderande och tillgängliga för studerande och framtida forskare och garantera en stödjande arbetsmiljö för akademiker och forskare. EESK begär att förslagen om **forskares färdighets- och kompetensutveckling** diskuteras närmare med de avsedda mottagarna av initiativen.

1.21 EESK uppmanar medlemsstaterna att genomföra Pariskommunikén (2018) och den kommande Romkommunikén (2020) och att se till **att akademisk frihet och integritet, institutionellt självbestämmande, deltagande av studerande och personal i styrningen av högre utbildning** samt offentligt ansvar respekteras som grunden för det europeiska området för högre utbildning. EESK uppmanar medlemsstaterna att respektera de grundläggande värdena i Bolognaprocessen samt tillämpa principerna om den sociala dimensionen och om lärande och undervisning av god kvalitet, och uppmanar uppföljningsgruppen för Bolognaprocessen att säkerställa ett fortsatt genomförande av de gemensamt överenskomna Bolognamålen. EESK framhåller även vikten av att genomföra 1997 års FN-rekommendation om statusen för lärare inom högre utbildning ⁽⁹⁾.

2. Bakgrund

2.1 I meddelandet "Den europeiska kompetensagendan för hållbar konkurrenskraft, social rättvisa och motståndskraft" fastställs politiska prioriteringar och åtgärder som syftar till att utbilda fler människor oftare och i **kompetens som behövs för ett arbete**, i synnerhet för att bemästra **den gröna och digitala omställningen**.

⁽⁷⁾ Kommissionens sida om en ny handlingsplan för digital utbildning.

⁽⁸⁾ Selfie-verktyget.

⁽⁹⁾ Recommendation concerning the Status of Higher-Education Teaching Personnel.

2.2 Det nya förslaget bygger på meddelandet "En ny kompetensagenda för Europa: Samarbete för att stärka humankapitalet, anställbarheten och konkurrenskraften" (2016) ⁽¹⁰⁾. I den uppdaterade kompetensagendan (2020) föreslås **tolv initiativ och fyra kvantitativa mål som ska uppnås senast 2025**. I förslaget till rådets rekommendation om yrkesutbildning för hållbar konkurrenskraft, social rättvisa och motståndskraft föreslås **ytterligare mål** för yrkesstuderande. Det aktuella yttrandet är inriktat på båda initiativen.

3. Allmänna kommentarer

3.1 Covid-19-pandemin har drivit in den europeiska ekonomin i en djup recession och ökande arbetslöshet. Samtidigt som Eurostat uppskattar att den senaste tidens ökning av arbetslösheten har varit liten jämfört med nedgången i den ekonomiska verksamheten, förväntas **arbetslösheten** i EU-27 stiga från 6,7 % år 2019 till 9 % år 2020 ⁽¹¹⁾. Å andra sidan har covid-19-krisen påskyndat den **digitala omställningen i utbildningen, arbetet och vardagslivet**. Kommissionens åtgärds paket har därför kommit vid **rätt tidpunkt** för att ge upphov till diskussioner om **ändamålsenliga strategier för utbildning**.

3.2 EESK välkomnar att kompetensagendan och den föreslagna rekommendationen om yrkesutbildning har utarbetats inom ramen för **den europeiska pelaren för sociala rättigheter** för att bidra till dennas första princip om rätten till god, inkluderande utbildning och livslångt lärande. Alla européer bör ha rätt till tillgång till **god, inkluderande utbildning och livslångt lärande** inom ramen för en rättvis omställning och i förhållande till de **demografiska förändringarna**. Vi framhåller behovet att ta itu med **utbildningsfattigdomen**, som har fördjupats till följd av ojämlig tillgång till utbildning under covid-19-krisen.

3.3 Vi anser att nyckelkompetenser och mjuka färdigheter är lika viktiga som den "rätta kompetens" som krävs på arbetsmarknaden. Dessa **nyckelkompetenser** omfattar **social och medborgarlig kompetens** som är avgörande för individen som en demokratisk medborgare, särskilt när ökad **social och ekonomisk ojämlikhet** kan leda till radikalism, populism och ökad brottslighet. I kompetensagendan bör man ägna större uppmärksamhet åt utvecklingen av nyckelkompetenserna i de obligatoriska utbildningscyklerna/läroplanerna, samt för ungas och vuxnas lärande. Kompetensagendans fokus på **STEM ⁽¹²⁾-utbildning och företagarkompetens** är mycket välkommet, tillsammans med en förståelse av de breda kompetensbehoven i samhället och på arbetsmarknaden och förutsatt att det även finns ett fokus på sociala och generella färdigheter. STEAM ⁽¹³⁾-färdigheterna måste förbättras ytterligare, eftersom konst, humaniora och samhällsvetenskap samt de fria yrkena bidrar väsentligt till ett lands BNP.

3.4 Vi påpekar att EESK i sitt yttrande om det **europeiska utbildningsområdet** (2018) ⁽¹⁴⁾ välkomnade att man i detta initiativ föreslog mer inkludering i framtida utbildningssystem och underströk att det bör ses som en rättighet för alla att lära sig om EU, demokratiska värden, tolerans och medborgarskap, inom ett holistiskt utbildningskoncept, med särskild inriktning på **missgynnade grupper ⁽¹⁵⁾** och som ett led i genomförandet av den **europeiska pelaren för sociala rättigheter**. Det är viktigt att medlemsstaterna uppmuntras att genomföra *rådets rekommendation om att främja gemensamma värden* ⁽¹⁶⁾. I enlighet med EESK:s yttrande "Utbildning om Europeiska unionen" ⁽¹⁷⁾ påpekar vi att yrkesutbildning och vuxenlärande även bör inriktas på att stärka **gemensamma europeiska värden och EU:s identitet**.

4. Särskilda kommentarer

4.1 EESK välkomnar förslaget till en **kompetenspakt för arbetstagares omskolning och kompetensutveckling**. Det är viktigt att paktens utformas tillsammans med berörda **arbetsmarknadsparter, civilsamhällesorganisationer och andra viktiga aktörer** i enlighet med målgrupperna, för att fastställa mål för mottagarna av en sådan pakt och se till att dessa mål

⁽¹⁰⁾ COM(2016) 381 final.

⁽¹¹⁾ Eurostats pressmeddelande "Euro area unemployment at 7,8%", juli 2020.

⁽¹²⁾ Naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik.

⁽¹³⁾ Naturvetenskap, teknik, HUMANIORA, ingenjörsvetenskap och matematik.

⁽¹⁴⁾ EUT C 62, 15.2.2019, s. 136.

⁽¹⁵⁾ EIGE.

⁽¹⁶⁾ Rådets rekommendation (EUT C 195, 7.6.2018, s. 1).

⁽¹⁷⁾ EUT C 228, 5.7.2019, s. 68.

uppnås. Pakten bör tillhandahålla **ändamålsenliga lösningar för unga och vuxna**, arbetslösa, lågkvalificerade och arbetstagare med särskild uppmärksamhet på socioekonomiskt missgynnade gruppers tillgång till god, inkluderande yrkesutbildning, vuxenlärande, omskolning och kompetensutveckling som tillhandahålls av ett stort antal anordnare, såsom offentliga arbetsförmedlingar, företag och yrkesutbildningsinstitutioner.

4.2 Ett av kvalitetskriterierna för dessa utbildningar bör avse **validering av icke-formellt och informellt lärande** före en utbildning. Utbildningen bör vara erkänd och certifierad, med tydligt angivande av kvalifikationsnivån eller enheten/delen av den kvalifikation som intyget ingår i. Detta krav skulle stärka genomförandet av rådets rekommendation om kompetenshöjningsvägar: nya möjligheter för vuxna ⁽¹⁸⁾ och rådets rekommendation om validering av icke-formellt och informellt lärande ⁽¹⁹⁾.

4.3 I linje med EESK:s tidigare yttrande "Hållbar finansiering för livslångt lärande och kompetensutveckling i samband med brist på kvalificerad arbetskraft" ⁽²⁰⁾ anser vi att återhämtningsplanen, Next Generation EU och andra **EU-fonder** (t.ex. ESF+ och fonderna för en rättvis omställning) bör användas på ett effektivt och enhetligt sätt för att se till att företag och sociala företag överlever krisen, att de kan erbjuda och bevara goda arbetstillfällen och att arbetstagare och arbetslösa får ändamålsenligt stöd när det gäller att tillägna sig färdigheter av hög kvalitet. ESF+ bidrar som en kompletterande fond till att genomföra de utbildningsreformer som fastställts i den europeiska planeringsterminen och bör stödja målen i EU:s hållbara industristrategi och politiken för små och medelstora företag när det gäller kompetensutveckling.

4.4 EESK noterar att kommissionen i sitt förslag erkänner de olika strategier i medlemsstaterna som gör att människor kan bygga upp sin kompetens under hela livet och talar om "konton" snarare än "konto" i singular. Trots det måste tanken på ett **uropeiskt initiativ om individuella utbildningskonton** som ett paraplyinitiativ eller särskilt stöd för medlemsstaterna undersökas ytterligare genom lämplig forskning, i syfte att se till att det verkligen kan tillhandahålla en ändamålsenlig lösning för att stödja kompetensutveckling och omskolning och bygga på valideringen av icke-formellt och informellt lärande för att tillhandahålla individuella lärandealternativ. Ytterligare politiska åtgärder bör därför beslutas tillsammans med berörda arbetsmarknadsparter, inklusive på sektorsnivå.

4.5 Kompetenspakten skulle kunna inriktas på **industrisektorer** där stöd till kompetensutveckling och omskolning samt arbetstagarnas motivation, efter praktisk vägledning och rådgivning, att delta i utbildning som bidrar till deras yrkes- och karriärutveckling och företagets intresse är viktiga. I förhållande till **initiativet till en kompetensstrategi** ⁽²¹⁾ och tanken på att ta fram en **uropeisk basprofil inom yrkesutbildning** är det värt att notera att potentiella synergier mellan branschspecifika kompetensprofiler för vissa yrken måste diskuteras ytterligare med berörda arbetsmarknadsparter på sektorsnivå. Övergripande strategier, bl.a. konkurrenskraft, företagets forsknings- och innovationsstrategier samt industrihemligheter måste beaktas.

4.6 Alla yrkesstuderande bör ha rätt till **god, inkluderande yrkesutbildning och lärlingsutbildning** med iakttagande av rådets rekommendation om en europeisk ram för ändamålsenliga lärlingsutbildningar av god kvalitet från 2018 ⁽²²⁾. I indikatorerna för anställbarheten hos utexaminerade från yrkesutbildningar bör man ta hänsyn till covid-19-krisens inverkan på branscherna samt de utexaminerades krav på rimligt och gott arbete. Lärlingsutbildningar i samarbete mellan företag skulle kunna uppmuntras ytterligare. Projekten med **yrkeskunskapscentrum** skulle kunna ha ett större fokus på social delaktighet och lika tillgång till högkvalitativ och attraktiv utbildning. Det är viktigt att beakta yrkesutbildningsanordnarnas roll i det nationella sammanhanget och deras samverkan med arbetsmarknadens parter när det gäller att

⁽¹⁸⁾ EUT C 484, 24.12.2016, s. 1.

⁽¹⁹⁾ Rådets rekommendation av den 20 december 2012 om validering av icke-formellt och informellt lärande.

⁽²⁰⁾ Se fotnot 4.

⁽²¹⁾ Strategi för branschsamverkan kring kompetens.

⁽²²⁾ Rådets rekommendation av den 15 mars 2018 om en europeisk ram för ändamålsenliga lärlingsutbildningar av god kvalitet.

anpassa läroplanerna till kompetensbehoven. På samma sätt kan förslaget om finansiering av länders deltagande i EuroSkills-tävlingarna öka yrkesutbildningarnas attraktivitet. De utvalda yrkesstuderandenas exceptionella förberedelser kommer dock att tjäna som ett exempel för myndigheterna när det gäller att förbättra kvaliteten på yrkesutbildnings-skolorna i allmänhet genom ändamålsenliga åtgärder.

4.7 EESK påminner om Rigaslutsatserna om yrkesutbildningsstrategin för 2015–2020, där det fastställs att arbetsplatsförlagt lärande omfattar praktiskt lärande i skolor och företag⁽²³⁾. Eftersom tillgång till någon form av arbetsplatsförlagt lärande bör vara normen för alla yrkesutbildningslever är indikatorerna för deltagande i arbetsplatsförlagt lärande definitivt inte ambitiösa och kan svårtillämpas för att förbättra tillhandahållandet av lärlingsutbildningar.

4.8 Att stärka **kompetensinventeringen**, på grundval av Cedefops arbete på senare tid⁽²⁴⁾, är viktigt även för att fastställa och övervaka medlemsstaternas resultat i förhållande till indikatorerna om vuxenlärande och yrkesutbildning. Det är viktigt att **förutse kompetensbehov** i förhållande till sociala förändringar och förändringar på arbetsmarknaden för att säkerställa en bättre styrning av kompetensstrategierna inom en ändamålsenlig social dialog och samråd med berörda civilsamhällesorganisationer och aktörer, inklusive företag. Det skulle vara välkommet om de indikatorer som föreslås i kompetensagendan och den föreslagna rekommendationen om yrkesutbildning omprövades och uppdaterades i enlighet med forskningen om covid-19-krisens inverkan på utbildning och arbetsmarknad.

4.9 Mer allmänt måste data och information om yrkesutbildning, kompetens och arbetsmarknaden förbättras i förhållande till EU:s mål för utbildning och de nya indikatorer som föreslås för att verkställa genomförandet av **FN:s mål för hållbar utveckling**, särskilt mål 4 (utbildning), mål 5 (jämskillighet), mål 8 (anständiga arbetsvillkor) och mål 13 (klimatförändringar), och den **europiska planeringsterminen**. För att uppnå de föreslagna indikatorerna senast 2025 skulle frekvensen i övervakningen av Eurostat och byråer såsom Cedefop och Eurofound kräva en årlig uppdatering. Ytterligare indikatorer skulle kunna stödja företag och arbetstagare på ett bättre sätt när det gäller att fastställa investeringar, tillhandahållande och kompetensbehov, med fokus på "andelen företag som **tillhandahåller utbildning** efter typ av utbildning" och "företagens utgifter för utbildningskurser som andel av den totala arbetskraftskostnaden". Dessa data samlas redan in av Eurostat vart femte år, men en sådan tidsperiod främjar inte **arbetsmarknadsparternas aktiva deltagande i kompetensprognoser och införandet av nödvändig utbildning**, något som man i kompetensagendan föreslår ska stärkas. Betald studieledighet som en del av förhandlade kollektivavtal kan vara ett verktyg som kan inkluderas i indikatorer, tillsammans med mätning av tillhandahållandet av information och vägledning för arbetstagare.

4.10 I EESK:s yttrande "Mot en EU-strategi för att förbättra gröna färdigheter och grön kompetens för alla"⁽²⁵⁾ påpekas det att **miljöansvar är en skyldighet för alla. Proaktiv kompetensutveckling och omskolning** för att underlätta den rättvisa omställningen till en grön ekonomi bör vara tillgänglig för alla, särskilt för arbetstagare inom sektorer på tillbakagång. Det är nödvändigt att övervaka tillhandahållandet av utbildning i mjuka (för vardagslivet och samhället) och hårda (teknik- och yrkesrelaterade) **gröna färdigheter och kompetenser**, i enlighet med en tydlig indikator som är relevant för alla i Europa och inte bara vuxna. En sådan indikator och EU:s strategi för gröna färdigheter och kompetenser bör baseras på en noggrann **undersökning och bedömning på EU-nivå av nationella strategier för gröna färdigheter och kompetenser**. Införandet av indikatorer och en **kompetensram för grön kompetens** måste baseras på den öppna samordningsmetoden. **Yrkeslärare och yrkesutbildare** bör erhålla god fortbildning, även inom företag⁽²⁶⁾, och måste delta i utformningen av läroplaner om den digitala och gröna omställningen.

⁽²³⁾ Se definitionen av arbetsplatsförlagt lärande i fotnot 6 i Rigaslutsatserna från 2015.

⁽²⁴⁾ Cedefops webbsida om kompetensinventering.

⁽²⁵⁾ Se fotnot 6.

⁽²⁶⁾ Cedefop, "Guiding principles for professional development of trainers in VET", 2014, och ETUCE Policy Paper on VET in Europe, 2012.

4.11 Vi betonar att **skolor spelar en stor social roll** och att undervisningsmetoderna bör stödjas med digitalisering som ett verktyg och inte som ett mål i sig. Ändamålsenligt stöd till skolor, studerande, lärare, föräldrar och familjer i syfte att förbättra den digitala kompetensen och investeringarna i utrustning är viktigt och bör tas upp inom den europeiska planeringsterminen och i **handlingsplanen för digital utbildning**. Eftersom branscher och ekonomin digitaliseras kontinuerligt är det viktigt med kompetensutveckling och omskolning av arbetstagarna i nödvändig digital kompetens med hjälp av social dialog. Vi uppmanar kommissionen att tillhandahålla relevanta data om tillgången till digitala verktyg och internet i skolorna i förhållande till Selfie-verktyget ⁽²⁷⁾.

4.12 Det är nödvändigt att i samråd med arbetsmarknadens parter finna en gemensam europeisk definition och förståelse av **mikromeriter**. EESK rekommenderar att man genomför en undersökning på EU-nivå för att kartlägga befintliga mikromeriter som används av företag i olika sektorer, utbildningsanordnare och utbildningsinstitutioner (yrkesutbildning och högre utbildning) och ta reda på europeiska företags, arbetsgivares, arbetstagares och arbetssökandes behov och intresse när det gäller att erhålla och efterfråga mikromeriter. Mikromeriter skulle kunna ses som en av flera lösningar och ett av flera resultat av förfaranden för erkännande samt kompetensutveckling eller omskolning. De bör tydligt ange hur intyget är kopplat till en fullständig kvalifikation. Fastställandet av standarder och ytterligare politiska åtgärder på EU-nivå om mikromeriter måste diskuteras med arbetsmarknadens parter, särskilt för att säkerställa kvalitet och öppenhet samtidigt som man beaktar en sådan undersökning på EU-nivå och en grundlig konsekvensbedömning, inklusive dess inverkan på kvalifikationer och kollektivavtal.

4.13 I förhållande till lanseringen av den nya **Europass-plattformen** skulle frågan om tilltro inom certifieringar och kvalifikationer kunna lösas med digitala referenser, samtidigt som man respekterar förfarandena för erkännande och validering. Informationen bör också vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning och finnas på olika språk, däribland de större språken bland migranter, flyktingar och asylsökande. Tanken på att använda digitala utmärkelser för ett påskyndat erkännande bör undersökas närmare.

4.14 EESK välkomnar kommissionens förslag om att stödja strategiska nationella kompetensåtgärder med fokus på **inkludering och jämställdhet** i yrkesutbildning. Covid-19-krisen har särskilt **drabbat kvinnor med familjer** enligt färsk rapport från FN ⁽²⁸⁾, Europarådet och Europeiska jämställdhetsinstitutet (EIGE) ⁽²⁹⁾. Kvinnor har drabbats av ökade nivåer av våld i hemmet samt sexuellt och könsrelaterat våld, och uppmärksamhet måste även fästas vid de möjliga långsiktiga effekterna av pandemin på balansen mellan yrkesliv och privatliv och på kvinnors ekonomiska självständighet, eftersom många av dem kan tvingas att göra svåra val och övergå till oavlönat arbete ⁽³⁰⁾. Därför föreslår EESK att man i nationella kompetensåtgärder bör lägga tonvikt på stöd till kvinnliga studerande, kvinnliga arbetstagare och kvinnliga arbetslösa, med skräddarsydd utbildning. Dessa åtgärder bör också inriktas på ändamålsenligt stöd till familjer som har mött allvarliga svårigheter under covid-19-krisen.

4.15 EESK påminner om att **flyktingar måste behandlas lika oavsett kompetensnivå**, och varje enskild flykting och asylsökande bör ges möjlighet att validera sina färdigheter och sin kompetens och få tillgång till lärlingsutbildning, omskolning och kompetensutveckling för att integreras på arbetsmarknaden, i linje med EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. I **migrations- och asylpakten** bör det erkännas att flyktingar har kompetens och olika kvalifikationsnivåer som kan ha ett mervärde för mottagarländerna och deras lokala arbetsmarknad och företagens behov.

4.16 Det är viktigt att sträva efter fler förbindelser mellan det europeiska området för högre utbildning och det europeiska forskningsområdet för att förbättra **kvaliteten på och inkluderingen i högre utbildning och forskning** för alla studerande, oavsett ålder eller socioekonomisk bakgrund. Att förbättra kvaliteten och erkännandet av studier mellan universitet måste vara ett viktigt fokus för initiativet Europauniversitet. Högre utbildning är visserligen en nationell befogenhet, men kommissionens förslag om en europeisk examen, en stadga för Europauniversitet och ett europeiskt system för erkännande och kvalitetssäkring tycks vara ett steg mot synkronisering av högre utbildning. Därför begär EESK att tankarna bakom dessa initiativ och ytterligare politiska åtgärder diskuteras ytterligare med myndigheter, berörda arbetsmarknadsparter och civilsamhällesorganisationer.

⁽²⁷⁾ Selfie-verktyget.

⁽²⁸⁾ UN Policy Brief: The Impact of COVID-19 on Women, 2020.

⁽²⁹⁾ Se EIGE:s relevanta webbsida.

⁽³⁰⁾ <https://www.coe.int/en/web/genderequality/women-s-rights-and-covid-19>

4.17 EESK påpekar att covid-19-krisen har haft en mycket negativ inverkan på universitetens intagningar, närvaro, sociala roll och investeringar. Hållbara nationella offentliga investeringar i högre utbildning och forskning måste säkerställas och EU-medlen bör förbättras för att göra utbildning och forskning helt inkluderande och tillgängliga för studerande och framtida forskare och för att garantera en stödjande arbetsmiljö för akademiker och forskare.

4.18 Partnerskap mellan företag och högre utbildning bör gynna båda parter utan yttre påtryckningar och vara balanserade för att säkerställa företagets forsknings- och innovationsarbete i sig självt och de offentliga målen för högre utbildning och forskning i sig själva. Ministrarnas åtaganden i de 48 Bolognaprocessländerna måste beaktas i förhållande till förslagen i kompetensagendan: **akademisk frihet och integritet, institutionellt självbestämmande, deltagande av studerande och personal i styrningen av högre utbildning samt offentligt ansvar** för och av den högre utbildningen utgör ryggraden i det europeiska området för högre utbildning. EESK hänvisar även till 1997 års FN-rekommendation om statusen för lärare inom högre utbildning ⁽³¹⁾.

4.19 I artikel 13 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna fastställs följande: "Konsten och den vetenskapliga forskningen ska vara fria. Den akademiska friheten ska respekteras⁽³²⁾". Förslagen om att upprätta en europeisk kompetensram för **forskare** och en klassificering av färdigheter för forskare samt utveckla läroplaner för öppen vetenskap och vetenskapsförvaltning för forskare är ambitiösa idéer men undergräver högre utbildningsinstitutioners akademiska frihet när det gäller att förbereda framtida akademiker och forskare för att stärka kunskaps- och forskningsfriheten.

Bryssel den 29 oktober 2020.

Christa SCHWENG
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽³¹⁾ UN Recommendation concerning the Status of Higher-Education Teaching Personnel, 1997.

⁽³²⁾ Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Stöd till ungdomssysselsättning: en väg till jobb för nästa generation

(COM(2020) 276 final)

Förslag till rådets rekommendation om en väg till jobb – en förstärkt ungdomsgaranti och om ersättande av rådets rekommendation av den 22 april 2013 om att inrätta en ungdomsgaranti

(COM(2020) 277 final – 2020/132(NLE))

(2021/C 10/08)

Föredragande: **Tatjana BABRAUSKIENĖ**

Medföredragande: **Michael McLOUGHLIN**

Remiss	Europeiska kommissionen, 12.8.2020
Rättslig grund	Artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.
Ansvarig sektion	Sektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna
Antagande av sektionen	9.9.2020
Antagande vid plenarsessionen	29.10.2020
Plenarsession nr	555
Resultat av omröstningen	220/0/2
(för/emot/nedlagda röster)	

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK välkomnar att den förstärkta ungdomsgarantin ger medlemsstaterna en rad åtgärder för att bekämpa ungdomsarbetslösheten, med olika verktyg som omfattar lärlings- och praktikplatser, utbildning och jobberbjudanden, och efterlyser ytterligare åtgärder för att omvandla detta till ett permanent instrument. Vi beklagar dock att åtgärderna inte är välavvägda utan främst inriktade på utbildning och färdigheter och mindre på en aktiv arbetsmarknadspolitik. Efter covid-19-krisen bör EU:s ungdomar, som drabbats värst av arbetslösheten, ha tillgång till arbetstillfällen av god kvalitet.

1.2 Kommittén uppmanar medlemsstaterna att vidta ytterligare åtgärder för att stärka den fjärde och den första principen i den europeiska pelaren för sociala rättigheter i syfte att främja ett sektorsövergripande samarbete på flera nivåer i syfte att införa **en holistisk och integrerad strategi för att stödja unga människor** som stöter på flera olika hinder för **inkludering på utbildningsområdet, i samhället och på arbetsmarknaden**.

1.3 EESK efterlyser en omedelbar placering av ungdomar som anmäler sig till ungdomsgarantin. En **bra lösning, t.ex. ett bra jobb eller en bra utbildningsmöjlighet**, måste erbjudas snabbt eller inom fyra månader. Man bör här ta hänsyn till de ibland långdragna förfarandena för validering av icke-formellt eller informellt lärande. Här skulle utbildningsmöjligheter som erbjuds under en viss tid kunna fungera överbyggande.

1.4 EESK påpekar att stödet till ungdomar måste börja med **validering av icke-formellt och informellt lärande**, vilket i idealfallet bör leda till en kvalifikation, där nivåerna enligt den europeiska/nationella referensramen för kvalifikationer tydligt fastställs, och en yrkestitel eller ett yrkescertifikat. För att målet på fyra månader ska kunna uppnås och individuellt stöd ges bör valideringssystemen och tillhandahållandet av utbildning bli **flexibla** och smidiga.

1.5 Kommittén efterlyser ett EU-initiativ för att förbättra tillhandahållandet av **högkvalitativ och inkluderande vägledning och rådgivning, med början under tidig skolutbildning**, för att ge mer information till ungdomar om deras fortsatta utbildning och därefter om karriärmöjligheter inom ramen för den gröna och digitala omställningen på arbetsmarknaden.

1.6 EESK noterar att arbetsförmedling för unga som varken arbetar eller studerar måste följa arbetslagstiftningen, kollektivavtalen och skattereglerna för att undvika en långvarig otrygghet för de unga arbetstagare som får stöd genom ungdomsgarantin. Förmedling av anställningar till unga människor som arbetstagare måste ske med respekt för **anständiga löner och arbetsvillkor, tillgängliga arbetsplatser samt hälsa och säkerhet på arbetet och demokrati på arbetsplatsen**, så som detta definieras i nationell lagstiftning, kollektivavtal och/eller sektorsavtal. EESK rekommenderar att medlemsstaterna bedriver en aktiv arbetsmarknadspolitik för att skapa sysselsättning för ungdomar inom den offentliga och den privata sektorn och för att säkerställa långsiktiga lösningar. Kortvariga och tidsbegränsade anställningar kan lösa akuta problem, men långvarig otrygghet är lika skadligt för unga människor som för företagen och ekonomin.

1.7 Kommittén föreslår att en **kvalitetsram** för ungdomsgarantin utarbetas tillsammans med **relevanta arbetsmarknadsparter och aktörer i det civila samhället på EU-nivå och nationell och lokal nivå** när det gäller utformningen, genomförandet och utvärderingen av systemet, för att se till att det som erbjuds uppfyller en viss standard. Eftersom ökade offentliga resurser har tilldelats ungdomsgarantin, med stöd av EU-medel, är det av yttersta vikt att övervaka **kvaliteten på det som erbjuds med kvalitetskriterier och villkor** ⁽¹⁾ för ungdomspraktik. Vi välkomnar det arbete som utförs av Europeiska fackliga samorganisationen (EFS) och Europeiska ungdomsforumet i detta avseende.

1.8 EESK välkomnar kommissionens förslag om att säkerställa **återkoppling efter placeringen och övervakning av ungdomsgarantin** för att fortsätta att förbättra övervakningen och utvärderingen av stödet till en effektiv ungdomspolitik. EESK uppmanar medlemsstaterna att införa både **kvalitativ och kvantitativ övervakning** av nationella ungdomsgarantisystem baserat på en gemensamt överenskommen ram för indikatorer som ska genomföras årligen och förbättras genom en kvalitativ lista. Mekanismerna för **övervakning och utvärdering** bör också fokusera på kvalitet, involvera aktörer i det civila samhället, däribland ungdomsorganisationer, och inhämta direkta synpunkter från ungdomar.

1.9 EESK efterlyser **samarbete** på europeisk och nationell nivå om **ändamålsenlig social-, sysselsättnings- och utbildningspolitik** som bygger på allianser mellan ministerier, offentliga arbetsförmedlingar, arbetsmarknadens parter, ungdomsorganisationer, nationella ungdomsråd och andra berörda aktörer för att hitta den bästa lösningen för ungdomar och säkerställa att man **när ut till behövande** på ett bättre sätt, med särskilt fokus på **inkludering av socioekonomiskt missgynnade personer och jämställdhet**.

1.10 Kommittén rekommenderar att kommissionen genomför en studie på EU-nivå om effekterna av **covid-19-krisen på skolavhopp** och den ökande andelen **unga som varken arbetar eller studerar**. Kommittén rekommenderar också att man **ser över Eurostats data om ungdomsarbetslösheten** för att även omfatta ungdomar från och med den ålder då den nationella skolplikten upphör och upp till 30 års ålder (och inte bara mellan 18 och 25 års ålder) och säkerställer **lämpliga stödåtgärder och tillräckliga nivåer av och tillgång till EU-finansiering** inom ramen för ungdomsgarantin.

1.11 EESK uppmanar EU:s medlemsstater att säkerställa effektiv utbildning och effektiva arbetsmarknadsåtgärder för att ge ett ändamålsenligt stöd till ungdomar. Det är viktigt att se till att man genom a) en lämplig ålder för avslutad utbildning och b) hållbara offentliga investeringar i högkvalitativ och inkluderande utbildning minskar antalet **ungdomar och unga som varken arbetar eller studerar med få färdigheter och kvalifikationer**.

1.12 EESK efterlyser ett ändamålsenligt stöd till **offentliga arbetsförmedlingar** för att få in människor i fortbildning och sysselsättning av god kvalitet. Kommittén noterar att den **höjda åldersgränsen** för att få tillgång till ungdomsgarantin inte får leda till sämre kvalitet på de möjligheter som erbjuds av de offentliga arbetsförmedlingarna eller ytterligare öka trycket på de offentliga arbetsförmedlingarna eller de utbildningssystem som ställs inför en ökad efterfrågan. EESK efterlyser ytterligare stöd för att öka **de offentliga arbetsförmedlingarnas kapacitet** och för att ge människor **mer information** om tillgängliga lärlingsplatser, praktikplatser och jobberbudanden av god kvalitet från företag.

1.13 Kommittén rekommenderar en förbättring av **Europass-plattformen** med tillförlitlig information för unga arbetssökande, inklusive personer med funktionsnedsättning, på olika språk, däribland de viktigaste språken för migranter, flyktingar och asylsökande.

⁽¹⁾ Se EFS förslag om kvalitetskriterier i EFS ungdomsresolution med titeln "Revisited fight against youth unemployment", 2020.

1.14 EESK uppmanar medlemsstaterna att samarbeta ytterligare, så att eventuella större reformer av ungdomsgarantin återspeglas i de **rättsliga instrument som styr den relevanta finansieringen**. EESK uppmanar kommissionen att **öka de EU-medel** som är tillgängliga för ungdomsgarantin, med beaktande av alla **EU-investeringar i ungdomsgarantin, alla befintliga EU-program** och en utvärdering av användningen av EU-medel. Information om tillgängliga EU-medel för ungdomsgarantin måste förmedlas på ett bättre sätt till dem som hjälper ungdomar, och medlemsstaterna måste få riktlinjer på sina egna språk. EESK välkomnar att riktat stöd till ungdomar kommer att integreras i den **europiska planeringsterminen**.

1.15 EESK anser att arbetsmarknadens parter och andra berörda parter bör involveras i **genomförandet av Europeiska socialfonden+ (ESF+)**, vilket beviljas genom den europeiska uppförandekoden för partnerskap inom ramen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna. Ett sådant deltagande måste utvidgas till de EU-finansieringsinstrument som stöder den förstärkta ungdomsgarantin i nästa fleråriga budgetram (2021–2027). Detta skulle säkerställa en deltagarbaserad programplanering och en ändamålsenlig övervakning av genomförandet, så att finansieringen verkligen når de som behöver den.

1.16 EESK välkomnar kommissionens plan på att upprätta en **ram för övervakning av tillgången till socialt skydd** och ta fram lösningar för att säkerställa lämpliga arbetsvillkor för personer som arbetar via digitala plattformar, eftersom crowd-work och arbete via digitala plattformar annars inte skulle erbjuda de bästa långsiktiga lösningarna för högkvalitativ arbetsförmedling till unga människor inom ungdomsgarantin.

1.17 EESK föreslår att den kommande **europiska barngarantin** kopplas **till ungdomsgarantin** för att ge mer effektivt stöd till ungdomar med barn, vare sig de arbetar eller är arbetslösa.

1.18 EESK uppmanar **kommissionen** att utarbeta en **handlingsplan för den sociala ekonomin** för att ge effektivt stöd till **unga företagare och nystartade företag** och öka den gröna kompetensen på lokal nivå, med särskilt fokus på utsatta grupper och med deltagande av berörda arbetsmarknadsparter och organisationer i det civila samhället.

1.19 Kommissionen föreslår att medlemsstaterna ska uppmuntra företag att anställa unga arbetslösa och ge dem **jobberbjudanden av god kvalitet**. EESK konstaterar att **sysselsättningsincitament, lönesubventioner och rekryteringsbonusar, liksom skatteincitament för företag** mycket riktigt skulle kunna vara bra lösningar för detta och bör åtföljas av garantier för tillgång till lämpliga utbildningsmöjligheter. Incitament för företag bör skapa ändamålsenliga lösningar som passar in i deras affärsplaner på medellång och lång sikt.

1.20 EESK rekommenderar att man genomför en studie på EU-nivå för att kartlägga **befintliga mikromeriter** och precisera de europeiska företagens, arbetsgivarnas, arbetstagarnas och de arbetssökandes behov och intressen när det gäller att erhålla och begära mikromeriter, med särskilt fokus på ungdomar.

1.21 EESK välkomnar kommissionens förslag om att stärka den sociala dialogen om att förbättra tillhandahållandet av lärlingsutbildningar och **efterlyser en ändamålsenlig övervakning av genomförandet av rådets rekommendation om en europeisk ram för ändamålsenliga lärlingsutbildningar av god kvalitet** ⁽²⁾ på nationell nivå och företagsnivå. Det är viktigt att bedöma och förbättra lärlingsutbildningar mot kriterierna i denna europeiska ram.

1.22 EESK uppmanar kommissionen att stödja det **europiska lärlingsnätverket** när det gäller att fastställa ett tydligt mandat för att stödja lärlingar i linje med den europeiska ramen för ändamålsenliga lärlingsutbildningar av god kvalitet.

2. Bakgrund och allmänna kommentarer

2.1 I april 2013 antogs rådets rekommendation om ungdomsgarantin när de ekonomiska och finansiella störningarna och den ekonomiska krisen gav upphov till den hittills **högsta arbetslösheten**, framför allt bland ungdomar, i Europa.

⁽²⁾ EUT C 153, 2.5.2018, s. 1.

2.2 Covid-19-pandemin har drivit den europeiska ekonomin in i en djup recession och mot en stigande arbetslöshet. I juni 2020 var 3 miljoner unga under 25 arbetslösa i EU (17,1 % av den totala arbetskraften i gruppen) ⁽³⁾, och denna siffra väntas ⁽⁴⁾ öka till 4,8 miljoner (26,2 %) i slutet av året. Dessutom förväntas antalet unga som varken arbetar eller studerar öka från 4,9 miljoner till 6,7 miljoner. Det är **dags** att stärka genomförandet av ungdomsgarantin så att man undviker att uppnå de högsta arbetslöshetsnivåerna i EU:s historia ⁽⁵⁾ under tjugohundratalet. I förslaget om förstärkning av ungdomsgarantin erbjuds medlemsstaterna en rad åtgärder för att bekämpa ungdomsarbetslösheten med olika verktyg som omfattar lärlings- och praktikplatser, utbildning och jobberbjudanden. Förslaget tyngdpunkt ligger på **övergången mellan skola och arbete och på att unga människor upp till 30 år ska integreras på arbetsmarknaden inom fyra månader efter det att de registrerats vid en offentlig arbetsförmedling eller en ungdomsgarantileverantör**.

2.3 Som den senaste ekonomiska krisen visade drabbas unga människor hårdare av krisen. De är mer **sårbara på arbetsmarknaden** och saknar eller har enbart ett svagt socialt skydd. Många av dem har **studielån, saknar resurser för att utveckla sin kompetens och löper hög risk att drabbas av psykisk ohälsa** på grund av inaktivitet. Ungdomsarbetslösheten får långsiktiga konsekvenser för enskilda, vilket skapar en "förlorad generation". Eurofound ⁽⁶⁾ har beräknat att de europeiska ekonomierna förlorade cirka 162 miljarder euro per år under den stora recessionen till följd av bristande insatser för att integrera ungdomar. Ungdomsarbetslösheten kan få negativa konsekvenser **inte bara för ekonomin utan för hela samhället**, eftersom ungdomar kan välja att ställa sig utanför det demokratiska och sociala livet.

2.4 Ungdomar som varken arbetar eller studerar utgör en **heterogen grupp**. De har olika färdighetsnivåer, formella kvalifikationer och personliga erfarenheter. Vissa utbildningssystem är inte tillräckligt flexibla för att möjliggöra **övergångsmöjligheter** mellan olika utbildningssektorer. Ungdomarna bör erbjudas ändamålsenliga lösningar i enlighet med deras färdighets- och kvalifikationsnivåer. **Riktat socialt stöd och sysselsättnings- och utbildningsstöd** bör i synnerhet ges till de som är sårbara och kommer från socioekonomiskt missgynnade förhållanden. **Jämställdhet och lika möjligheter** för migranter och flyktingar, minoriteter, romer och unga med funktionsnedsättning måste säkerställas. Lågutbildade och unga med högst grundskoleutbildning bör få hjälp att **förbättra sina färdigheter och sin kompetens för att uppnå "en kvalifikation på nivå 3 eller 4 i den europeiska referensramen för kvalifikationer"** beroende på de nationella förhållandena. Detta skulle göra det möjligt för dem att integreras på arbetsmarknaden, i linje med rådets rekommendation om kompetenshöjningsvägar ⁽⁷⁾.

2.5 När det gäller att stödja unga vuxna är det avgörande att man definierar dem som **mellan den ålder då skolplikten upphör ⁽⁸⁾ och 30 år**. Genom den reviderade ungdomsgarantin utvidgas stödet till 30 års ålder, och man föreskriver ett ändamålsenligt stöd till människor för att ge dem tillgång till **anständig sysselsättning, kompetenshöjning och omskolning**. Unga människor som lämnar skolan i tidig ålder och brist på offentliga investeringar i inkluderande utbildning för alla bidrar till den höga andelen **ungdomar med få färdigheter och kvalifikationer**. Detta ökar behovet av åtgärder för att integrera dem i fortbildning och på arbetsmarknaden.

2.6 Arbetstillfällen som skapas i olika branscher kan försvinna på grund av den rådande krisen. Enligt den fjärde principen i den europeiska pelaren för sociala rättigheter har unga människor **"rätt till fortbildning, lärlingsplats, praktik eller ett bra jobberbjudande** inom fyra månader från det att de blivit arbetslösa eller avslutat en utbildning". Den första principen i den europeiska pelaren för sociala rättigheter måste också tillämpas när det gäller att ge stöd till unga människor för omskolning och kompetenshöjning och motverka att de lämnar skolan med högst grundskoleutbildning, för att säkerställa deras **"rätt till god, inkluderande utbildning och livslångt lärande"**. Medlemsstaterna bör garantera dessa rättigheter genom att främja sektorsövergripande samarbete på flera nivåer för att införa en integrerad strategi för att stödja unga människor som stöter på flera olika hinder för **inkludering i samhället, utöver när det gäller sysselsättning ⁽⁹⁾**.

⁽³⁾ Eurostat, data hämtade i augusti 2020.

⁽⁴⁾ Intereconomics, artikel om "COVID-19 Crisis: How to Avoid a 'Lost Generation'", 2020.

⁽⁵⁾ 23,5 % med 5,5 miljoner ungdomar (under 25 år) arbetslösa i september 2013 (Eurostat).

⁽⁶⁾ Eurofound (2015), "Social inclusion of young people".

⁽⁷⁾ EUT C 484, 24.12.2016, s. 1.

⁽⁸⁾ Eurydice: Compulsory Education 2018/19. Skolplikten upphör vid 15 års ålder i 7 EU-länder, 16 års ålder i 16 länder, 17 års ålder i 1 land och 18 års ålder i 3 länder, medan den upphör vid 16 års ålder i 5 tyska delstater och 18 års ålder i 11 delstater.

⁽⁹⁾ Europeiska ungdomsforumet: Updated position on the Implementation of the Youth Guarantee, 2018.

3. Särskilda kommentarer

3.1 Som EESK:s observationsgrupp för arbetsmarknaden konstaterade redan i sin studie från 2014 om ungdoms-sysselsättning⁽¹⁰⁾ har genomförandet av ungdomsgarantin stött på **många hinder** i EU:s medlemsstater, t.ex. den dåliga kvaliteten på det som erbjuds inom ramen för systemet, insatser som inleddes efter den utlovade fyramånadersperioden och otillräckliga strategier för att nå ut och erbjuda stöd till de ungdomar som befinner sig längst bort från arbetsmarknaden (t. ex. ungdomar som varken arbetar eller studerar). Effektivare **styrningsstrukturer** behövs för att säkerställa ett bättre genomförande av ungdomsgarantin. Finansieringen bör vara välriktad med en högre andel registrerade ungdomar. Därför måste man **garantera ett ökat deltagande av berörda aktörer, t.ex. ungdomsorganisationer, nationella ungdomsråd och andra relevanta icke-statliga organisationer samt arbetsmarknadens parter på europeisk, sektoriell och nationell nivå samt, i relevanta fall, företagsnivå, i utformningen, genomförandet och utvärderingen av ungdomsgarantin, vilket kan bidra till att säkerställa acceptans och ett smidigt genomförande av reformerna.**

3.2 Det krävs en förstärkning av **kartläggningssystemet** för att få en djupare förståelse av **skillnaderna inom den grupp av unga som varken arbetar eller studerar**. Övervakning av stödet till unga bör kombineras med **bättre forskning**, som beaktar olikheterna inom denna grupp av unga som varken arbetar eller studerar och särskilt sårbara grupper av unga personer för en evidensbaserad politik, med respekt för lagstiftningen om dataskydd. Unga som varken arbetar eller studerar är svåra att nå, och därför krävs det ett integrerat utbud av sociala tjänster och arbetsförmedlingar – både offentliga och privata – på grundval av tillförlitliga underlag och data.

3.3 Arbetsmarknadsparternas och de relevanta berörda parternas medverkan i **genomförandet av Europeiska socialfonden+ (ESF+)**, som möjliggörs genom den europeiska uppförandekoden för partnerskap inom ramen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna, bör utvidgas till EU:s finansieringsinstrument som stöder den förstärkta ungdomsgarantin i nästa fleråriga budgetram för perioden 2021–2027. Detta skulle säkerställa en deltagarbaserad programplanering och en effektiv övervakning av genomförandet, så att finansieringen verkligen når de som behöver den.

3.4 Ur detta perspektiv måste ett ändamålsenligt socialt stöd och stöd till sysselsättning och utbildning börja med **just samarbete mellan berörda ministerier och stödtjänster**. Allianser bör upprättas mellan ministerier, offentliga arbetsförmedlingar, ungdomsorganisationer, nationella ungdomsråd och andra berörda icke-statliga organisationer, arbetsmarknadens parter och andra berörda parter för att hitta den bästa lösningen för unga människor. Det faktum att **fyramånadersmålet** inte uppnåddes i den tidigare ungdomsgarantin måste utgöra en central fråga i den reviderade versionen. Det finns ett behov av att stärka och stödja **de offentliga arbetsförmedlingarnas roll och kapacitet** när det gäller att se till att människor får arbetstillfällen av god kvalitet. Icke-statliga organisationer och sociala företag kan också stödja ungdomar genom att erbjuda tillfälliga anställningar och praktikplatser. Det bör finnas mer information om **lediga tjänster** i företagen, eftersom de offentliga arbetsförmedlingarna inte kan tillhandahålla stöd om det inte finns några tjänster eller det saknas uppgifter om dessa. När det gäller privata arbetsförmedlingars deltagande är det nödvändigt att se till att ungdomsgarantin ges gratis till ungdomar, i form av offentligt stöd.

3.5 Det är viktigt att fortsätta att förbättra förbindelserna med – och arbetet för att nå ut till – lokalsamhällen, ungdomsorganisationer och andra samhällsgrupper, i linje med vissa av exemplen i det arbetsdokument från kommissionens avdelningar som åtföljer förslaget till rådets rekommendation om en väg till jobb – en förstärkt ungdomsgaranti⁽¹¹⁾. Det är viktigt att notera att kommissionen i meddelandet om "Stöd till ungdomssysselsättning: en väg till jobb för nästa generation"⁽¹²⁾ anser att arbetet för att nå de mest sårbara fortfarande är otillräckligt, vilket ytterligare illustrerar den centrala roll som detta arbete och andra former av **utåtriktad verksamhet** har.

3.6 Enligt ILO:s analyser⁽¹³⁾ av ungdomsgarantin har en **brist på (nationella) resurser** haft negativa konsekvenser för ländernas möjlighet att ge alla unga som varken arbetar eller studerar möjlighet att arbeta eller delta i utbildning inom fyra månader. **Ökningen av budgeten för ungdomsgarantin** är välkommen i linje med utvidgningen av den åldersgrupp som initiativet riktar sig till. EESK beklagar dock att medan man i EU:s återhämtningsplan avsätter 750 miljarder euro för den ekonomiska återhämtningen i Europa endast ger ungdomsgarantin 22 miljarder euro, vilket enligt kommissionen⁽¹⁴⁾ omfattar investeringar inom Europeiska socialfonden och sysselsättningsinitiativet för unga, inklusive **nationell**

⁽¹⁰⁾ EESK:s observationsgrupp för arbetsmarknaden, studie om ungdomssysselsättningen, 2014.

⁽¹¹⁾ SWD(2020) 124 final.

⁽¹²⁾ COM(2020) 276 final.

⁽¹³⁾ ILO, arbetsdokument om "The European Youth Guarantee: A systematic review of its implementation across countries", 2017.

⁽¹⁴⁾ COM(2020) 276 final.

medfinansiering. Kommissionen har också presenterat **ytterligare medel** som kan användas. Dessa omfattar 55 miljarder euro för 2020–2022 från React-EU och 86 miljarder euro från ESF+ som också kan användas av länderna för stöd till ungdomssysselsättning, bland flera andra finansieringskällor. Forskning ⁽¹⁵⁾ tyder på att ett effektivt stöd skulle kunna uppnås inom ramen för den reviderade ungdomsgarantin med **minst 50 miljarder euro per år**. EESK uppmanar kommissionen att ge medlemsstaterna tydliga beräkningar och riktlinjer avseende hela beloppet när det gäller investeringar på EU-nivå för att stödja ungdomsgarantin och en utvärdering av dess faktiska användning. Eftersom det krävs en hållbar stödmekanism som förstärks genom offentliga investeringar välkomnar vi integreringen av riktat stöd till ungdomar i den europeiska planeringsterminen.

3.7 EESK välkomnar att det i det politiska initiativet föreslås en strategi som inriktas på sårbara individer på grundval av ett mer omfattande partnerskap med arbetsmarknadens parter och ungdomsorganisationer samt med tonvikt på jämställdhetsaspekten. Sådana partnerskap måste bedrivas **utanför de nationella huvudstäderna, i lokalsamhällen, och få återkoppling direkt från ungdomarna**. Det är viktigt att ungdomar får stöd när det gäller att bilda familj, och den kommande **europeiska barngarantin** bör innehålla bestämmelser för unga anställda och arbetslösa med barn som kopplar samman detta initiativ med ungdomsgarantin.

3.8 EESK välkomnar förslagen om stöd till ungdomars företagande i **kommissionens handlingsplan för den sociala ekonomin** och bestämmelserna om grön kompetens på lokal nivå i denna, med särskilt fokus på utsatta grupper. EESK uppmanar kommissionen att bjuda in berörda arbetsmarknadsparter och organisationer från det civila samhället, särskilt ungdomsorganisationer, att delta i utarbetandet av en sådan handlingsplan i syfte att inkludera unga människors, lärlingars, praktikanter och unga arbetstagares erfarenheter. **Unga människors nystartade företag behöver uppmuntras, och företagartutbildning måste främjas. Diskriminerade och sårbara grupper** måste ges riktad information om möjligheterna till egenföretagande i den digitala och gröna ekonomin samt konkret stöd. **Förmedlande organ** som offentliga arbetsförmedlingar, ungdomsorganisationer, nationella ungdomsråd, andra relevanta icke-statliga organisationer och fackföreningar spelar en viktig roll i detta sammanhang.

3.9 I syfte att inrätta **ändamålsenliga strategier** för alla grupper av utsatta ungdomar är det viktigt att tydligt definiera den grupp av ungdomar som omfattas av ungdomsgarantin. En sänkt **skolpliktsålder** i länder kan få negativa effekter och öka antalet unga som varken arbetar eller studerar. EESK välkomnar att den åldersgrupp som omfattas av ungdomsgarantin utökas. Kommittén rekommenderade redan 2013 ⁽¹⁶⁾ att **åldersgränsen** för att få tillgång till ungdomsgarantin skulle höjas till 30 år, i synnerhet i länder med högre ungdomsarbetslöshetsnivåer. EESK manar dock till försiktighet i detta avseende när det gäller kvalitet och kapacitet. Det kan bli nödvändigt att **se till att medlemsstaterna har flexibilitet** att själva fastställa den åldersgrupp som de behöver stödja. Att åldersgruppen utökas bör inte leda till att unga som redan har viss arbetslivserfarenhet och är berättigade till **arbetslöshetsersättning** utesluts. Det är dock viktigt att tydligt definiera gruppens åldersintervall.

3.10 Kommissionen föreslår att medlemsstaterna uppmuntrar företag att anställa unga arbetslösa och ge dem **jobberbjudanden av god kvalitet**. Vi måste se till att arbeten matchas på bästa sätt med unga arbetslösa personers **kvalifikationer och intressen** och att personerna motiveras med erbjudanden om **inkluderande kompetensutveckling och omskolning** av god kvalitet så att de behåller jobben i fråga. EESK anser dock att medlemsstaterna bör ges flexibilitet när det gäller att avgöra om de vill utvidga ungdomsgarantins tillämpningsområde, med hänsyn till hur ungdomsarbetslöshetssituationen ser ut på nationell, regional och lokal nivå.

3.11 Att enbart förstärka ungdomsgarantin är inte ett tillräckligt mål under den pågående krisen, och det krävs **omedelbara åtgärder** för att hjälpa unga människor. Medlemsstaterna måste i sin **aktiva arbetsmarknadspolitik** säkerställa att det som erbjuds kan utgöra **långsiktiga lösningar för ungdomar**, säkerställa **arbetstillfällen av hög kvalitet**, bra arbetsvillkor och rättvisa möjligheter när det gäller att rekrytera och behålla personal. Arbetsrätt och kollektivavtal bör respekteras och främjas, i synnerhet när det gäller kopplingen mellan kvalifikationsnivåer och löner samt demokrati på arbetsplatsen. Unga människor på arbetsmarknaden bör behandlas på samma sätt som den vuxna befolkningen, särskilt när det gäller att få samma minimilön, tillgång till pension och skydd mot osäkra anställningskontrakt (arbetsavtal där antalet arbetstimmar inte avtalats), obetald praktik eller falskt egenföretagande. Kortvariga och tidsbegränsade anställningar för ungdomar kan lösa akuta problem, men långvarig otrygghet är lika skadligt för unga människor som för företagen och ekonomin.

⁽¹⁵⁾ Intereconomics, artikel "COVID-19 Crisis: How to Avoid a 'Lost Generation'", 2020.

⁽¹⁶⁾ EUT C 271, 19.9.2013, s. 101.

3.12 Flexibilitet är avgörande när det gäller ungdomsgarantins **fyramånadersperiod** efter registreringen hos en ungdomsgarantileverantör, som vanligtvis är en offentlig arbetsförmedling. Ett erbjudande om arbete eller utbildning bör föreslås **omedelbart**⁽¹⁷⁾, men det bör också vara **en kvalitetslösning och ett bra erbjudande om arbete eller utbildning**. Man bör här ta hänsyn till de ibland långdragna förfarandena för validering av icke-formellt och informellt lärande. Här skulle utbildningsmöjligheter under en viss tid kunna fungera överbryggande. För att målet på fyra månader ska kunna uppnås och individuellt stöd ges bör valideringssystemen och tillhandahållandet av utbildning bli **flexibla** och smidigare.

3.13 Ungdomsgarantin måste börja med **professionell vägledning och rådgivning av god kvalitet** för ungdomar under tidig skolutbildning. Erkännande och **validering av icke-formellt och informellt lärande** bör i idealfallet leda till en kvalifikation, där nivåerna enligt den europeiska/nationella referensramen för kvalifikationer tydligt fastställs, och en yrkestitel eller ett yrkescertifikat, där det tydligt anges vilka uppgifter och färdigheter som intygas och hur certifikatet är kopplat till en fullständig kvalifikation. Den nya **Europass-ramen** bör göra det möjligt att inkludera alla typer av certifikat och kvalifikationer i Europass-meritförteckningen på ett tydligt och praktiskt sätt.

3.14 Mikromeriter är alternativa lösningar för att dokumentera ytterligare färdigheter som tillhandahålls av företag eller yrkesutbildningsinstitutioner och högre utbildningsanstalter. Eftersom det inte finns någon gemensam europeisk definition eller samsyn när det gäller **mikromeriter** kan ytterligare politiska strategier på EU-nivå övervägas som en hjälp för ungdomar när mikromeriter läggs till de fullständiga kvalifikationerna, i enlighet med en europeisk definition av och överenskommelse om **mikromeriter** med arbetstagarnas fackföreningar och arbetsgivare.

3.15 Covid-19-krisen har fått konsekvenser för tillhandahållandet av lärlingsutbildningar. I många ekonomiska sektorer som påverkats av nedstängningen har lärlingar behövt skjuta upp sina lärlingsutbildningar eller till och med friställts. I andra sektorer har de kunnat fortsätta sina utbildningar genom att arbeta med projektarbeten eller simuleringar hemifrån. **Att matcha lärlingsplatser i företag med studenter inom yrkesutbildningen** är i praktiken ett problem, och i synnerhet de offentliga arbetsförmedlingarna bör få mer information från privata och offentliga företag, såväl små som stora, för att stödja yrkesskolor och lärare som letar praktikplatser till framtida lärlingar.

3.16 EESK betonar att lärlingsutbildningar inte bara är för ungdomar. Lärlingsutbildningarnas dubbla fokus på **unga människor och vuxna** understryks i det allra första stycket i den europeiska ramen för ändamålsenliga lärlingsutbildningar av god kvalitet. Det faktum att lärlingsutbildningar togs med i policydokumentet om stöd till ungdomssysselsättning bidrar till en felaktig uppfattning att lärlingsutbildningar endast är avsedda för unga människor. EESK välkomnar att kommissionen har föreslagit att medlemsstaterna ska öka möjligheterna till lärande och främja övergångar från skola till arbetsliv genom **lärlings- och praktikprogram av god kvalitet**. Detta kan också ge ett effektivt stöd för att minska antalet elever som lämnar skolan med högst grundskoleutbildning och bidra till bättre integrering av migranter och flyktingar på arbetsmarknaden, samtidigt som man respekterar den europeiska pelaren för sociala rättigheter, den europeiska ramen för ändamålsenliga lärlingsutbildningar av god kvalitet och kvalitetskriterierna för praktikprogram.

3.17 Kommissionen föreslår att den **europeiska alliansen för lärlingsutbildning** ska förnyas och ges ny kraft. Alliansen har uppnått stor synlighet vad gäller tillhandahållandet av lärlingsutbildningar genom att öka antalet löften från företag, men detta är inte tillräckligt. Att erbjuda lärlingsplatser är för mikroföretag och små företag fortfarande förknippat med betydande utmaningar. Därför skulle tillhandahållandet av **"kollaborativ lärlingsutbildning"** som erbjuds av flera företag kunna uppmuntras. Alla lärlingsutbildningars kvalitet och ändamålsenlighet bör säkerställas med hänvisning till de kriterier som fastställs i den europeiska ramen för ändamålsenliga lärlingsutbildningar av god kvalitet, och företagen bör erkännas och belönas av kommissionen i enlighet med ramen.

3.18 Kommittén välkomnar det ökade fokuset på att kommissionen ska säkerställa **lärlingsutbildningar inom digitala och gröna sektorer**, men konstaterar att bra lärlingsutbildningar även bör erbjudas inom alla andra sektorer som genomgår digitala och gröna omställningar.

3.19 För att yrkesutbildningssystemen och lärlingssystemen ska bli framgångsrika och leda till bra jobb krävs **effektiv social dialog mellan fackföreningar och företrädare för arbetsgivarna**. EESK välkomnar kommissionens förslag rörande behovet av att stärka den sociala dialogen på europeisk och nationell nivå. Ytterligare möjligheter till kapacitetsuppbyggnad skulle kunna stärkas genom kommissionens stödtjänster för lärlingsutbildningar. Samtidigt som flera

⁽¹⁷⁾ EUT C 161, 6.6.2013, s. 67.

branschspecifika arbetsmarknadsparter redan har lovat att stödja den europeiska alliansen för lärlingsutbildning understryker EESK autonomi hos kommittéerna för europeisk social dialog inom olika sektorer. Kommittéerna fastställer själva sitt arbetsprogram i linje med överenskomna gemensamma prioriteringar.

3.20 För arbetslösa ungdomar som redan har erhållit en kvalifikation bör ungdomsgarantin också fungera som en jobbgaranti ⁽¹⁸⁾, vilket innebär att unga människor får sin första arbetslivserfarenhet inom den offentliga eller ideella sektorn.

Bryssel den 29 oktober 2020.

Christa SCHWENG
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

⁽¹⁸⁾ Pavlina R. Tcherneva, Levy Economics Institute, Working Papers Series No. 902, "The Job Guarantee: Design, Jobs, and Implementation", 2018.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – EU-strategi för brottsoffers rättigheter (2020–2025)

(COM(2020) 258 final)

(2021/C 10/09)

Föredragande: **Ionuț SIBIAN**

Remiss	Europeiska kommissionen, 12.8.2020
Rättslig grund	Artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Sektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna
Antagande av sektionen	9.9.2020
Antagande vid plenarsessionen	29.10.2020
Plenarsession nr	555
Resultat av omröstningen	226/1/4
(för/emot/nedlagda röster)	

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK välkomnar helhjärtat kommissionens EU-strategi för brottsoffers rättigheter för 2020–2025, i vilken man stöder långsiktig planering och en ordentlig samordning av politikens genomförande inom en lång rad sektorer, samtidigt som man ser till att inga brottsoffer glöms bort.

1.2 EESK anser att strategin behöver **en tydlig handlingsplan** för att kunna tas i bruk, med detaljer om hur och när man ska genomföra åtgärderna samt vilka resultat som förväntas.

1.3 Den föreslagna strategin bör studeras och genomföras vid sidan av andra EU-strategier: strategin för jämställdhet, EU-strategin för en effektivare bekämpning av sexuella övergrepp mot barn, strategin för jämställdhet för hbtq-personer, EU-ramen för nationella strategier för integrering av romer samt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

1.4 Den föreslagna strategin bör ge mer vägledning och en detaljerad översikt över hur medlemsstaterna kan sätta upp höga kvalitetsnormer och införa tillgängliga, rättvisa och effektiva verktyg för att stödja brottsoffers tillgång till verksamheter för reparativ rättvisa.

1.5 Kommissionen bör utnyttja strategin för att uppmuntra medlemsstaterna att stödja datainsamling och samråd med samhällsgrupper och brottsoffer och potentiella brottsoffer, och genomföra behovsbedömningar som ska vägleda beslutsfattandet och de institutionella åtgärderna. En samsyn kring datainsamling om brottsoffer, vilket är något som skulle kunna säkerställas genom denna strategi, skulle möjliggöra bättre och mer riktade insatser.

1.6 EESK rekommenderar att det föreslagna EU-nätverket för att förebygga könsrelaterat våld och våld i hemmet, som det hänvisas till i strategin, ska ges en utvidgad roll och även ta sig an målsättningar och resultat i fråga om kartläggning och begränsning av denna typ av brottslighet, vilket är särskilt relevant när den rymmer en gränsöverskridande komponent.

1.7 När det gäller de nyckelåtgärder som föreslås för kommissionen i strategin anser EESK att vissa aspekter skulle vinna på att förtydligas ytterligare, bland annat på följande sätt:

- a) Främjandet av fortbildning bör inte begränsas till rättsliga och/eller brottsbekämpande myndigheter. Behovet av att sörja för fortbildning i hur man hanterar brottsoffer, i synnerhet personer som utsatts för hatbrott, är lika relevant för socialarbetare och vårdpersonal. Sådan fortbildning bör uttryckligen omfatta sessioner där man tar upp fördomar och stereotyper och genomförs i samordning med organisationer i det civila samhället som tillhandahåller stöd till olika sårbara grupper.
- b) Tillhandahållandet av EU-finansiering till nationella stödorganisationer för brottsoffer och relevanta samhällsbaserade organisationer bör kompletteras med ett **förstärkt samarbete** mellan det civila samhällets organisationer och lokala eller nationella myndigheter⁽¹⁾. På det hela taget bör strategin innehålla tydlig vägledning för statliga myndigheter angående samarbete och kommunikation med organisationer i det civila samhället och med sakkunniga för att kartlägga samhällenas behov och utforma riktade kampanjer samt anmälnings- och stödsystem som är fullt ut tillgängliga, rättvisa och ändamålsenliga.
- c) Nationella kampanjer för att öka medvetenheten om brottsoffers rättigheter bör anpassas efter behoven och särdragen hos särskilt sårbara grupper, inbegripet tredjelandsmedborgare, flyktingar och asylsökande, och bör grundas på lokala bedömningar av behov, tendenser, god praxis och utmaningar.

1.8 Erfarenheterna från covid-19 har återigen visat att myndigheterna i vissa medlemsstater är dåligt rustade när det gäller att tillhandahålla nödboenden eller korttidshärbärgen, särskilt utanför huvudstäder. Att ta fram nödboenden, skyddade boenden och stödcentrum och sörja för integrerade stödtjänster är en nödvändighet och kräver samarbete mellan nationella myndigheter och aktörer i det civila samhället samt EU-finansiering.

1.9 Kommissionen bör integrera brottsofferagendan i alla EU:s finansieringsprogram, vilket inbegriper EU-medel som förvaltas på nationell och internationell nivå.

2. Bakgrund

2.1 Under de senaste 30 åren har brottsoffers rättigheter och strategier för att värna dem utvecklats på internationell och europeisk nivå. Stora framsteg har gjorts bland annat som ett resultat av att EU antagit en rad lagstiftningsakter som gynnar brottsoffer, närmare bestämt direktivet om brottsoffers rättigheter från 2012 och direktivet om ersättning från 2004, och nu dokumentet "For a new EU Victims' rights strategy 2020–2025".

2.2 Kommissionens målsättning med att anta sin första EU-strategi för brottsoffers rättigheter är att se till att alla brottsoffer kan vara säkra på att deras rättigheter respekteras fullt ut, oavsett var i EU brottet begicks.

2.3 I strategin fastställs ett flertal åtgärder för de kommande fem åren, med inriktning på två huvudmål. För det första att underlätta för och stärka brottsoffren så att de kan anmäla brott, begära ersättning och i slutändan återhämta sig från konsekvenserna av brottet. För det andra att arbeta tillsammans med alla relevanta aktörer för brottsoffers rättigheter.

2.4 I strategin fastställs också ett antal åtgärder som kommissionen, medlemsstaterna och det civila samhället ska vidta de kommande fem åren.

2.5 Strategin bygger på följande fem huvudprioriteringar: 1. Effektiv kommunikation med brottsoffren och en säker miljö för anmälan av brott; 2. Förbättra stödet till och skyddet av de mest utsatta brottsoffren; 3. Förenkla brottsoffrens tillgång till ersättning; 4. Förbättra samarbetet och samordningen mellan alla relevanta aktörer inom ramen för brottsoffers rättigheter; 5. Stärka den internationella dimensionen av brottsoffers rättigheter.

3. Allmänna kommentarer

3.1 På det hela taget kommer strategins fem prioriteringar troligtvis att ge positiva effekter och på ett ändamålsenligt sätt bidra till att stödja medlemsstaternas genomförande av den relevanta EU-ramen. Flera viktiga punkter, liksom övergripande frågor, bör dock noteras.

⁽¹⁾ T.ex. kring data, dokumentation och anmälningsmekanismer samt tillgång till finansiering, men också om införande av varaktiga lokala system för stödverksamhet.

3.2 Strategin ger endast begränsad vägledning om vikten av att inrätta anmälningsmekanismer (formella eller informella) eller, i förekommande fall, förbättra deras räckvidd och effektivitet. Sådana mekanismer bör finnas tillgängliga överallt och för alla typer av brottsoffer, oavsett deras status i respektive EU-medlemsstat, samt anpassas och vara flexibla för att tillgodose de mest sårbara personernas behov. Detta skulle kräva en förbättrad behovsbedömning, dokumentation, datainsamling och samrådsprocess, vilket vi kommer att redogöra för i andra kommentarer nedan.

3.3 I strategin omnämns ett flertal gånger de utmaningar som sårbara grupper står inför, men man borde även nämna flyktingar och asylsökande, för att uppmärksamma deras ökade utsatthet, som kategori sett, för islamofoba, rasistiska, främlingsfientliga och andra former av hatbrott.

3.4 I strategin framhålls följande allmänna punkt: "Brottsoffrens svårigheter att få rättslig prövning beror huvudsakligen på brist på information, otillräckligt stöd och bristfälligt skydd". Det är värt att belysa att ytterligare detaljer bör tas med i strategin när det gäller behovet av att inte bara göra befintliga bestämmelser och mekanismer mer kända, utan också mer tillgängliga i allmänhet (från anmälan och självidentifikation till tillgång till stöd- och prövningsmekanismer). Stödverksamhet kan ofta behövas i detta avseende, t.ex. socialarbetare, personal som tar hand om ensamkommande migranter och asylsökande barn eller barn som befinner sig i skyddssystem för barn, personal inom sjukvård och psykiatri, tolkar för dem som inte talar det lokala språket osv. Sådan stödpersonal bör också kunna ta del av fortbildning, men för närvarande tas fortbildning om brottsoffers rättigheter mestadels upp i anknytning till brottsbekämpande och rättsliga myndigheter.

3.5 Det är tydligt att den främsta prioriteringen i strategin är att säkerställa en effektiv kommunikation med brottsoffren och en säker miljö för anmälan av brott. Dock kvarstår en stor oro när det gäller säkerställandet av att anmälnings- och registreringssystemen (särskilt informella sådana) **finns på plats, fungerar effektivt och är tillgängliga**, detta med tanke på att det i strategin i sig framhålls att många av de mest utsatta grupperna och brottsoffren ogärna tar kontakt med myndigheter, inte kan göra det eller stöter på andra hinder när de försöker göra en formell anmälan (till myndigheter). Även om sådana system inte leder till brottsutredningar kan de fortfarande berättiga till tillgång till specifika typer av stöd och kanske vara relevanta när det gäller att tillhandahålla data i ett lokalt eller nationellt sammanhang, vilket torde vara centralt för det politiska beslutsfattandet och för budgeteringen och planeringen av verksamheten.

3.6 Likaså görs det få eller inga hänvisningar till dokumentation eller datainsamling i strategin. För att tillgodose brottsoffrens behov och skapa en ram för att värna deras rättigheter, med särskilt avseende på personer som utsatts för vissa typer av brott – hatbrott, sexuellt och könsrelaterat våld m.m. – krävs det att man genomgripande förstår det lokala och grupprelaterade sammanhanget och når fram till dessa samhällsgrupper, liksom att man gör behovsbedömningar och utvecklar riktade politiska och praktiska lösningar. I strategin bör man därför på ett allmänt plan uppmuntra länderna, kanske med hjälp av en övergripande metod, att stödja datainsamling och samråd med samhällsgrupper och brottsoffer och potentiella brottsoffer, och genomföra behovsbedömningar där man i samarbete med det civila samhällets organisationer kartlägger bästa praxis för att vägleda beslutsfattandet och de institutionella åtgärderna.

3.7 En sista punkt som bör lyftas fram i anslutning till datainsamling är vikten av att centrala myndigheter (polis/rättsväsende/åklagarmyndigheter) inför effektiva system som gör det möjligt att samla in **information om brottsoffer** på ett noggrant och systematiskt sätt, så att de kan analysera och använda denna vid utformningen av riktade insatser. För närvarande samlar t.ex. bara ett fåtal EU-medlemsstater in disaggregerad information om brottsoffrens profiler. Sådan information skulle vara användbar för en analys av trender och mönster, och skulle bidra till utformningen av förebyggande verksamhet, informationskampanjer, anmälningsverktyg, identifierings- och responsmekanismer eller stödtjänster.

3.8 Dessutom är det svårt att uppskatta omfattningen av företeelser som hatbrott i många EU-medlemsstater på grund av brist på tillgängliga anmälningssystem, överdrivet formella system för att registrera incidenter och/eller klagomål (som kanske endast är tillgängliga för polis och/eller åklagare) och avsaknaden av vissa kriterier och riktlinjer för datainsamling kring brottsoffer. En samsyn kring datainsamling om brottsoffer, vilket är något som skulle kunna säkerställas genom denna strategi, skulle möjliggöra bättre och mer riktade insatser. Här finns en koppling till andra kommissionsinitiativ och hur de kan genomföras (t.ex. initiativ som berör rasism och främlingsfientlighet), eftersom dessa sannolikt också påverkas negativt av bristen på data eller en korrekt analys av data.

3.9 Avseende anmälningar är det viktigt att klargöra att samtliga tre pelare som är relevanta för att säkerställa brottsoffers rättigheter tas upp i strategin: a) identifiering (av brottsoffer), vilket kan göras genom formella och informella anmälningsmekanismer såsom nämndes i en tidigare kommentar, b) skydd och c) åtgärder.

3.10 Det är en välkommen utveckling att man i strategin flera gånger nämner betydelsen av kommunikation mellan berörda yrkesgrupper och brottsoffer på ett sätt som är anpassat till brottsoffrens särskilda behov. För att denna specifika insats ska kunna genomföras på ett lämpligt sätt bör det dock inrättas en mekanism och system för kapacitetsuppbyggnad för berörda yrkesgrupper för att de korrekt ska kunna identifiera och sätta sig in i dessa särskilda behov. Utan en sådan identifiering kan målet att säkerställa åtgärder som tillgodoser de särskilda behoven inte uppnås. En sådan mekanism skulle bygga på en samverkan mellan myndigheter, organisationer i det civila samhället och gräsrotsorganisationer eller samhällsorganisationer. Detta kommer inte bara att öka brottsanmälningarna från personer i specifika utsatta samhällsgrupper och registreringen av dessa brott, utan även stärka de nationella systemens allmänna förmåga att kartlägga brottsoffrens behov och sörja för relevanta remisser och individanpassade åtgärder. I strategin bör man därför inrikta sig på eller förtydliga hur kartläggningen av brottsoffrens särskilda behov kan förbättras.

3.11 Vad gäller ovannämnda punkt görs det ett flertal hänvisningar i strategin till brottsoffer med "särskilda behov", som "bör ha tillgång till specialiserat stöd". I detta avseende bör nationella aktörer via strategin uppmanas att inrätta mekanismer för identifiering och bedömning av särskilda behov, vilket också inbegriper **regelbundna utbyten med andra befintliga relevanta identifieringsmekanismer**, såsom samarbetsmekanismen mot människohandel. Detta skulle möjliggöra utbyte av sakkunskap mellan flera olika organ och även bättre, mer övergripande och heltäckande åtgärder som verkligen tillgodoser de särskilda behov som identifierats.

3.12 I all verksamhet, liksom i alla kampanjer för att öka medvetenheten om brottsoffers rättigheter, måste man också förlita sig på behovsbedömningar och samråd med samhällsgrupper. Vid utformningen av sådana informationskampanjer bör man inte bara ägna särskild uppmärksamhet åt barn och äldre som utsatts för brott och brottsoffer med funktionsnedsättning utan också åt t.ex. behoven hos flyktingar, asylsökande och migranter som utsatts för brott, och som även kan ställas inför svåra hinder när det gäller tillgång till information, anmälan eller stödtjänster, inklusive diskriminering på flera grunder.

3.13 Ett fokus på fortbildning genomsyrar hela strategin – och naturligtvis är utbildning viktigt för att se till att systemen fungerar väl och att brottsoffrens rättigheter värnas. Om vi ser till effekterna av vissa typer av brott, särskilt hatbrott, cyberbrott, könsrelaterat våld eller brott mot barn, bör dock inte bara rättsliga myndigheter och polismyndigheter kunna delta i fortbildningsverksamhet. Man bör även lägga tonvikt vid att förbättra kompetensen hos insatspersonal, det kan handla om socialarbetare, lärare, personal som arbetar med skydd av barn, personal vid mottagnings- eller förvarsanläggningar för migranter, samt gränspolis. Detta är särskilt relevant i anslutning till blandade migrationsströmmar, inbegripet irreguljär blandad migration mellan EU:s medlemsstater, risken att exploateras och de ökande rapporterna om våld vid gränserna och i mottagningsanläggningar för asylsökande.

3.14 Vi välkomnar inriktningen i 2012 års direktiv om brottsoffers rättigheter på verksamheter för reparativ rättvisa och slutsatsen att sådana tjänster i första hand bör beakta brottsoffrens intressen och behov, men strategin bör ge mer vägledning och en detaljerad översikt över hur länderna skulle kunna införa standarder av hög kvalitet och tillgängliga, rättvisa och effektiva verktyg för att hjälpa brottsoffer att ta del av sådan verksamhet för reparativ rättvisa.

3.15 Angående personer som utsatts för könsrelaterat våld: strategin ger visserligen några exempel på könsrelaterat våld, men även andra typer av sexuellt och könsrelaterat våld bör uppmärksammas och specificeras, till exempel skadliga traditionella sedvänjor såsom kvinnlig könsstympning, barnäktenskap m.m. Om denna förteckning utökades skulle det bidra till att öka medvetenheten om sådana sedvänjor bland brottsbekämpande myndigheter och andra relevanta yrkesgrupper.

3.16 Det föreslagna EU-nätverket för att förebygga könsrelaterat våld och våld i hemmet, som det hänvisas till i strategin, bör ges en utvidgad roll och även ta sig an målsättningar och resultat i fråga om kartläggning och begränsning av denna typ av brottslighet, vilket är särskilt relevant när den rymmer en gränsöverskridande komponent.

3.17 Könsrelaterat våld och trakasserier i arbetslivet betraktas som en kränkning eller ett brott mot de mänskliga rättigheterna och utgör ett hot mot den mänskliga värdigheten, främjandet av anständigt arbete samt tillträdet till och utvecklingen på arbetsmarknaden. De europeiska arbetsmarknadsparterna undertecknade 2007 ett självständigt avtal för att ta itu med denna fråga, vilket måste genomföras fullt ut på nationell nivå i medlemsstaterna. År 2019, i samband med ILO:s

hundraårsjubileum, antogs konvention nr 190 om våld och trakasserier, där man fastställer åtgärder för att förebygga våldsdåd och för att skydda offren och ger förslag på verktyg för effektivt genomförande och effektiva rättsmedel, tillsammans med vägledning, utbildning och initiativ för att öka medvetenheten. EESK uppmanar EU-institutionerna att främja en snabb ratificering av denna konvention bland medlemsstaterna och att samordna eventuella uppföljningsaktiviteter på EU-nivå.

3.18 När människohandel tas upp i strategin måste även konsekvenserna av människohandel och exploatering av medborgare och flyktingar från länder utanför EU uppmärksammas. Detta gäller även de nyckelåtgärder som anges i strategin, vilka också bör inriktas på att bedöma i vilken utsträckning de mekanismer som står till förfogande för offer för människohandel också är tillgängliga för tredjelandsmedborgare (t.ex. migranter, asylsökande och flyktingar). Dessutom bör strategin omfatta stödåtgärder för att öka tillgängligheten, effektiviteten och anpassningsförmågan hos mekanismer för att upptäcka och komma till rätta med människohandel, för flyktingar, migranter och asylsökande som utsatts för brott med koppling till människohandel.

3.19 I fråga om brottsoffers tillgång till ersättning bör det också återspeglas bättre i strategin att brottsoffer, oberoende av (eller utan hänsyn till) sin status i en EU-medlemsstat, bör ha tillgång till sådan. Tyvärr ansöker asylsökande, flyktingar och migranter sällan om ersättning när de utsatts för brott på grund av brist på information, avsaknad av kunniga och tillgängliga stödtjänster, eller av rädsla för repressalier eller för att deras status ska påverkas negativt. Om syftet med strategin är att underlätta för och stärka brottsoffer bör den också beröra dessa frågor och föreskriva riktade åtgärder för att överbygga dessa klyftor som vissa kategorier av brottsoffer ställs inför.

4. Särskilda kommentarer om strategins fem prioriteringar

4.1 Effektiv kommunikation med brottsoffren och en säker miljö för anmälan av brott

4.1.1 En av kommissionens nyckelåtgärder handlar om utbildningsverksamhet för rättsliga och brottsbekämpande myndigheter. Behovet av att sörja för fortbildning i hur man hanterar brottsoffer, i synnerhet personer som utsatts för hatbrott, är dock lika relevant för socialarbetare och vårdpersonal. Sådan fortbildning bör uttryckligen omfatta sessioner där man tar upp fördomar och stereotyper och genomförs i samordning med icke-statliga organisationer som tillhandahåller stöd till olika sårbara grupper.

4.1.2 När det gäller den nyckelåtgärd som kommissionen ska vidta för att ge EU-finansiering åt nationella stödorganisationer för brottsoffer och relevanta samhällsbaserade organisationer bör finansieringen framför allt tillhandahållas i syfte att utveckla stödtjänster som heltäckande paket, vilket inbegriper rättsligt och psykologiskt stöd för att hjälpa till att vid behov hitta arbete, nödbostad och bidrag till sjukvårdskostnader.

4.1.3 På medlemsstatsnivå befinner sig de föreslagna nyckelåtgärderna alltså på en mycket allmän och tämligen retorisk nivå. Ett effektivt genomförande av direktivet kan säkerställas om de nationella myndigheterna utvecklar, antar och genomför metodiska standarder så att rättsliga och brottsbekämpande myndigheter och socialtjänster kan upptäcka brottsoffer (särskilt offer för hatbrott) och tillhandahålla lämpligt stöd.

4.1.4 Om disaggregerade data om brottsoffer ännu inte samlas in av de nationella myndigheterna bör detta bli en prioritering, eventuellt med stöd från EU.

4.1.5 Medlemsstaterna bör inkluderas i de föreslagna nyckelåtgärderna för att främja medvetenheten om rättigheter och om hur man går tillväga för att anmäla brott, detta genom medborgarutbildning som tar sin början i skolan. De nationella myndigheterna bör se till att de nationella läroplanerna omfattar obligatorisk information om rättigheter och nationella institutioner för mänskliga rättigheter samt om tillgängliga skyddsmekanismer, anpassad till elevernas kunskapsnivå.

4.1.6 För att icke-statliga organisationer ska kunna delta i utbildningsverksamhet tillsammans med myndigheter och samtidigt bidra med den värdefulla erfarenhet som stödmottagare och sakkunniga som arbetar med brottsoffer har, är det viktigt att detta bidrag uppmärksammas och ges ersättning genom institutionella partnerskap^(?).

4.2 Förbättra stödet till och skyddet av de mest utsatta brottsoffren

4.2.1 Angående den föreslagna nyckelåtgärd som kommissionen ska vidta till stöd för brottsoffer med särskilda behov, såsom barn, personer som utsatts för könsrelaterat våld eller våld i hemmet eller för rasistiska och främlingsfientliga hatbrott, hbt+-personer som utsatts för hatbrott, äldre och brottsoffer med funktionsnedsättning bör tillhandhållandet av stöd till särskilt utsatta grupper inledas med att man erkänner dem och de särdrag som gäller deras position, som ofta leder till viktimisering. Detta skulle innebära att man antar sekundärlagstiftning och tar fram utbildningspaket där man förklarar särdragen hos olika sårbara grupper, metoder för att intervjua dem där man undviker att traumatisering sker på nytt samt vägledning för hur man tar kontakt med de samhällsgrupper där så är fallet.

4.2.2 När det gäller den föreslagna nyckelåtgärden som kommissionen ska vidta i syfte att genomföra de vägledande principerna för att säkerställa skydd och stöd för offer för hatbrott och hatpropaganda bör denna kompletteras med att man inrättar en EU-mekanism för övervakning av effektiva motåtgärder mot hatbrott och hatpropaganda, via Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter, som skulle kunna vidareutveckla sin nuvarande mekanism för datainsamling och inkludera nationell rapportering och tidiga varningsfunktioner.

4.2.3 Angående den föreslagna nyckelåtgärden för medlemsstaterna om att ta fasta på lärdomarna från covid-19-pandemin, i synnerhet åtgärder som syftar till att ge offer för könsrelaterat våld och våld i hemmet tillgång till stöd och skydd, samt till att upprätta integrerade, riktade och specialiserade stödverksamheter för de mest utsatta brottsoffren, t.ex. skyddade boenden för barn, familjer, kvinnor som utsatts för könsrelaterat våld, hbt+-personer: i vissa medlemsstater har erfarenheterna från covid-19 återigen visat att myndigheterna är dåligt rustade när det gäller att tillhandahålla nödboenden eller korttidshärbärgen, särskilt utanför huvudstäder. Att ta fram nödboenden, skyddade boenden och stödcentrum och sörja för integrerade stödtjänster är en nödvändighet och kräver samarbete mellan nationella myndigheter och privata aktörer samt EU-finansiering.

4.3 Förenkla brottsoffrens tillgång till ersättning

4.3.1 En av de berörda parterna är EU:s byrå för grundläggande rättigheter, som genom sitt nätverk av oberoende sakkunniga från medlemsstaterna (Franet) gör en årlig analys av den lagstiftning och politik som antagits för att säkerställa skyddet av brottsoffers rättigheter. Man utarbetar även tematiska rapporter. Genom sitt uppdrag har byrån för grundläggande rättigheter möjlighet att främja lovande metoder och anordna evenemang där brottsoffermyndigheterna kan utbyta idéer och förbättra samarbetet.

4.4 Förbättra samarbetet och samordningen mellan alla relevanta aktörer

^(?) Efter Europadomstolens dom från 2016 i målet MC och AC mot Rumänien (ett mål som rörde ett homofobiskt hatbrott) vars verkställande nu är under översyn av Europarådets ministerråd, erbjuder t.ex. den icke-statliga organisationen ACCEPT Romania, som understödde målsägande i detta mål, regelbundet kostnadsfri utbildning till ISOP (det rumänska institutet för studier av allmän ordning). Denna utbildning omfattar en redogörelse för lagstiftning mot diskriminering, bestämmelser om hatbrott samt innebörden av sexuell läggning och könsidentitet. Den består av praktiska sessioner, simuleringar och "levande bibliotek", där tre eller fyra hbt+-personer deltar en timme per dag och delar med sig av sina erfarenheter till de brottsbekämpande myndigheterna. Detta är en enorm mänsklig och logistisk insats, som tillhandahålls kostnadsfritt av frivilligarbetare från de icke-statliga organisationerna och sakkunniga som är knutna till organisationen. Den verkliga utmaningen är dock bristen på varaktighet och de begränsade effekterna av sessionerna. Endast en liten grupp på 20–30 personer utav de hundratals nyanställda eller de tusentals anställda vid inrikesministeriet deltar i dessa utbildningssessioner. Lösningen skulle vara att prioritera utvecklingen av intern kapacitet inom det nationella rättsväsendet eller brottsbekämpande myndigheter för att genomföra sådana kurser som del av en fortbildning.

4.4.1 När det gäller den föreslagna åtgärden för medlemsstaterna som syftar till att bygga ett mer motståndskraftigt samhälle genom att främja större medverkan av det civila samhället i de nationella insatserna: här är begreppet "det civila samhällets medverkan" alltför brett – även polisorganisationer, vakter vid förvarsenheter, civilskydds-/civilförsvarsorganisationer eller kyrkor räknas till det civila samhället. Det är mycket viktigt att de delar av det civila samhället som arbetar direkt med brottsoffer deltar aktivt.

4.4.2 EU har undertecknat Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (Istanbulkonventionen), men denna kritiserats på nationell nivå i vissa medlemsstater, där reservationer och tolkningar läggs fram som ett utslag av den framväxande retoriken om "traditionella värden" där man beskriver kön, könsrelaterat våld och könsidentitet som konstruktioner som urholkar de nationella identiteterna och framställer våld i hemmet som en privat angelägenhet. EU har en grundläggande roll när det gäller att värna Istanbulkonventionen. Det är upp till medlemsstaterna att utveckla och förbättra den nationella lagstiftningen, men EU kan främja medvetenheten om vikten av skydd mot könsrelaterat våld. Detta kan också åstadkommas genom att man öronmärker medel för utvecklingen av professionella moduler för utbildning av juristkåren, för underlättande av utbyten och tillhandahållande av stöd till icke-statliga organisationer som bedriver kampanjarbete och opinionsbildning, samtidigt som man ger stöd till offer för könsrelaterat våld.

4.5 Stärka den internationella dimensionen av brottsoffers rättigheter

4.5.1 Samordning mellan alla EU:s institutioner och byråer i arbetet med att genomföra strategin är av avgörande betydelse för att EU ska kunna inta en ledarroll i Europarådet och i FN:s insatser för brottsoffer.

4.5.2 EU bör utnyttja internationella program för att finansiera verksamhet utanför EU i syfte att stödja utvecklingen av lagar, politik och verksamhet, bland annat genom finansiering av kapacitetssupplegning, som omfattar alla typer av brottsoffer.

5. EU-finansiering

5.1 Endast en försumbar del av EU:s budget läggs på brottsofferfrågor, vilket kan ställas i kontrast mot vad brotten kostar brottsoffer och samhället. Med tanke på brottsofferfrågornas betydelse och övergripande karaktär bör kommissionen utveckla en strategisk ansats för ekonomiskt stöd till brottsoffer där man identifierar vilka områden som sannolikt drar störst nytta av EU-finansiering och där integreringen av brottsofferprioriteringar samordnas mellan EU:s olika finansieringsprogram, inbegripet program som bedrivs på nationell och internationell nivå ⁽³⁾.

5.2 Finansiering är a och o och bör tillhandahållas med hjälp av ett icke-projektbaserat tillvägagångssätt och på tämligen lång sikt med en blandning av EU-medel och nationell finansiering.

Bryssel den 29 oktober 2020.

Christa SCHWENG
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽³⁾ Victim Support Europe "Roadmap for the victims' rights strategy for 2020–2024".

Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ett tillfälligt undantag från vissa bestämmelser i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG vad gäller användning av teknik hos leverantörer av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster för behandling av personuppgifter och andra uppgifter i syfte att bekämpa sexuella övergrepp mot barn på nätet

[COM(2020) 568 final – 2020/0259 (COD)]

(2021/C 10/10)

Huvudföredragande: **Ionuț SIBIAN**

Remiss	Europaparlamentet, 17.9.2020 Europeiska unionens råd, 18.9.2020
Rättslig grund	Artiklarna 114.1 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället
Antagande vid plenarsessionen	29.10.2020
Plenarsession nr	555
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	246/1/3

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) anser att alla eventuella undantag från direktiv 2002/58/EG måste övervägas noggrant för att skydda alla medborgares personliga integritet. I förevarande fall är **ett undantag** emellertid **motiverat** med tanke på brottets allvarlighetsgrad och skadeverkningar.

1.2 EESK ställer sig generellt bakom innehållet i förslaget till förordning om ett **tillfälligt** och **strikt begränsat** undantag från artiklarna 5.1 och 6 i direktiv 2002/58/EG, som skyddar konfidentialiteten vid kommunikation och trafikuppgifter.

1.3 Vi anser dock **inte** att förordningens **provisoriska karaktär** (tillämpningsperioden löper till och med den 31 december 2025) är **motiverad**. Kommissionen bör se till att det utarbetas och genomförs ordentliga integritetsskyddsåtgärder riktade till barn inom en tidsram på mindre än fem år.

1.4 När det gäller **branschstandarderna för rapportering och transparens** i artikel 3 e i förslaget till förordning bedömer EESK att det vore lämpligt att låta en tredje part utföra regelbundna tester/kontroller med hjälp av matchade urval som inte innehåller material med sexuella övergrepp mot barn, som liknar de testfiler från EICAR (europeiska institutet för datorantivirusforskning) som används inom antivirusbranschen.

1.5 Vi föreslår att kommissionen anordnar en öppen tävling med ett ansevärt pris⁽¹⁾ för att uppmuntra, inte bara utvecklingen av verktyg med öppen källkod och branschstandarder, utan även utarbetandet av möjliga nya lösningar för att upptäcka och rapportera sexuella övergrepp mot barn längs hela den krypterade elektroniska kommunikationskedjan.

1.6 EESK menar att det är på tiden att EU får sitt eget **europeiska centrum för förebyggande och bekämpning av sexuella övergrepp mot barn** och att kommissionen bör uppmana till att ett sådant centrum inrättas och utvecklas. Centrumet bör bygga vidare på Europol's arbete, samarbeta med företag och brottsbekämpande organ, identifiera offer och lagföra förövare.

⁽¹⁾ I linje med EU-finansierade projekt som NESSIE och ECRYPT (eSTREAM) eller tävlingar som NIST som har fokus på kryptering.

2. Allmänna kommentarer

2.1 Nya uppgifter från Europol ⁽²⁾ visar att covid-19-pandemins inverkan på brott på nätet är enorm. Mängden material med sexuella övergrepp mot barn som delas på nätet ökade avsevärt under nedstängningsperioden.

2.2 Av de sammanlagt 16,9 miljoner anmälningar om material med sexuella övergrepp mot barn som amerikanska NCMEC (nationella centrumet för försvunna och utnyttjade barn) tog emot under 2019, som omfattade 45 miljoner förekomster av identifierat material med sexuella övergrepp mot barn, kom 16,8 miljoner anmälningar från leverantörer av elektroniska tjänster. Av dessa bilder och videor med material med sexuella övergrepp mot barn kunde nästan 3 miljoner härledas till Europeiska unionen.

2.3 Den föreslagna förordningen är nödvändig eftersom vissa nätbaserade kommunikationstjänster ⁽³⁾ kommer att omfattas av direktivet om integritet och elektronisk kommunikation (direktiv 2002/58/EG) när den europeiska kodexen för elektronisk kommunikation blir fullt tillämplig den 21 december 2020. Det nämnda direktivet innehåller ingen uttrycklig rättslig grund för frivillig behandling av innehåll eller trafikuppgifter i syfte att upptäcka sexuella övergrepp mot barn på nätet och leverantörer kommer att bli tvungna att avbryta sådan verksamhet i avsaknad av särskilda nationella åtgärder antagna av medlemsstaterna.

2.4 Därför beslutade kommissionen att, som en prioriterad fråga, lägga fram en snävt riktad förordning för att undvika en lagstiftningslucka i telekomregelverket.

2.5 Den föreslagna förordningen innehåller följande garantier för att skydda den personliga integriteten och personuppgifter:

- Behandlingen måste vara proportionell och begränsad till väletablerad teknik som brukar användas av leverantörer av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster för detta ändamål innan denna förordning träder i kraft.
- Den teknik som används måste stämma överens med den senaste teknik som används inom branschen och inkräkta på privatlivet i minsta möjliga mån.
- Den teknik som används måste i sig vara tillräckligt tillförlitlig, i största möjliga utsträckning begränsa felfrekvensen och åtgärda eventuella fel som uppstår utan dröjsmål.
- Den teknik som används för att upptäcka kontaktsökning med barn måste vara begränsad till användning av nyckelindikatorer.
- Behandlingen måste vara begränsad till vad som är absolut nödvändigt för ändamålet.
- Uppgifter måste raderas omedelbart, såvida inte sexuella övergrepp mot barn på nätet har upptäckts.
- Leverantören måste årligen offentliggöra en rapport om denna behandling.

2.6 Detta undantag innebär i själva verket endast att nuvarande praxis bibehålls.

Bryssel den 29 oktober 2020.

Christa SCHWENG
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽²⁾ "Exploiting isolation: sexual predators increasingly targeting children during COVID pandemic", Europol, juni 2020.

⁽³⁾ T.ex. webbaserade e-posttjänster och meddelandetjänster.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt vad gäller identifiering av beskattningsbara personer i Nordirland

(COM(2020) 360 *final* – 2020/0165 (CNS))

(2021/C 10/11)

Remiss från rådet	28.8.2020
Rättslig grund	Artikel 113 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning
Antagande vid plenarsessionen	29.10.2020
Plenarsession nr	555
Resultat av omröstningen	209/0/9
(för/emot/nedlagda röster)	

Eftersom kommittén till fullo stöder förslaget och redan har framfört sin ståndpunkt om det gemensamma systemet för mervärdesskatt i sina yttranden "Paketet om momsreformen (I)" av den 14 mars 2018 ⁽¹⁾ och "Paketet om momsreformen (II)" av den 23 maj 2018 ⁽²⁾, beslutade EESK vid sin 555:e plenarsession den 27–29 oktober 2020 (sammanträdet den 29 oktober 2020) med 209 röster för och 9 nedlagda röster att avge ett positivt yttrande om förslaget och hänvisa till ståndpunkterna i ovannämnda dokument.

Bryssel den 29 oktober 2020.

Christa SCHWENG
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽¹⁾ EUT C 237, 6.7.2018, s. 40.

⁽²⁾ EUT C 283, 10.8.2018, s. 35.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av beslut nr 1313/2013/EU om en civilskyddsmekanism för unionen*(COM(2020) 220 final – 2020/0097 (COD))**(2021/C 10/12)*

Remiss	Rådet, 24.6.2020
Rättslig grund	Artiklarna 196 och 322.1 a i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö
Antagande vid plenarsessionen	29.10.2020
Plenarsession nr	555
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	209/0/9

Eftersom kommittén stöder förslaget och redan har framfört sin ståndpunkt i denna fråga i sina yttranden "Stärka EU:s civilskyddsinsatser – rescEU" ⁽¹⁾ och "En civilskyddsmekanism för unionen (ändring)" ⁽²⁾ av den 18 oktober 2018 respektive den 19 juni 2019, beslutade EESK vid sin 555:e plenarsession den 27–29 oktober 2020 (sammanträdet den 29 oktober 2020) med 209 röster för och 9 nedlagda röster att avge ett positivt yttrande om förslaget och hänvisa till ståndpunkterna i ovannämnda dokument.

Bryssel den 29 oktober 2020.

Christa SCHWENG
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽¹⁾ EUT C 62, 15.2.2019, s. 231.

⁽²⁾ EUT C 282, 20.8.2019, s. 49.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2018/848 om ekologisk produktion vad gäller datumet för tillämpning och vissa andra datum som anges i den förordningen

(COM(2020) 483 *final* – 2020/0231 (COD))

(2021/C 10/13)

Remiss	Europaparlamentet, 14.9.2020 Rådet, 14.9.2020
Rättslig grund	Artiklarna 43.2 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Sektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö
Antagande vid plenarsessionen	29.10.2020
Plenarsession nr	555
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	209/0/9

Eftersom kommittén till fullo stöder förslaget, som inte föranleder några särskilda kommentarer, beslutade EESK vid sin 555:e plenarsession den 27–29 oktober 2020 (sammanträdet den 29 oktober 2020) med 209 röster för och 9 nedlagda röster att avge ett positivt yttrande om förslaget.

Bryssel den 29 oktober 2020.

Christa SCHWENG
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till rådets förordning om öppnande och förvaltning av autonoma unionstullkvoter för import av vissa fiskeriprodukter till Kanarieöarna 2021–2027

(COM(2020) 437 *final* – 2020/0209 (CNS))

(2021/C 10/14)

Remiss	Rådet, 16.9.2020
Rättslig grund	Artikel 349 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Sektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö
Antagande vid plenarsessionen	29.10.2020
Plenarsession nr	555
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	209/0/9

Eftersom kommittén till fullo stöder förslaget, som inte föranleder några särskilda kommentarer, beslutade EESK vid sin 555:e plenarsession den 27–29 oktober 2020 (sammanträdet den 29 oktober 2020) med 209 röster för och 9 nedlagda röster att avge ett positivt yttrande om förslaget.

Bryssel den 29 oktober 2020.

Christa SCHWENG
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en ram för att uppnå klimatneutralitet och om ändring av förordning (EU) 2018/1999 (Europeisk klimatlag)

(COM(2020) 563 *final* – 2020/0036 (COD))

(2021/C 10/15)

Remiss	Europaparlamentet, 6.10.2020 Rådet, 5.10.2020
Rättslig grund	Artikel 192.1 och artikel 304 i EUF-fördraget
Ansvarig sektion	Sektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö
Antagande vid plenarsessionen	29.10.2020
Plenarsession nr	555
Resultat av omröstningen	209/0/9 (för/emot/nedlagda röster)

Den 17 september 2020 beslutade Europeiska kommissionen att höra Europeiska ekonomiska och sociala kommittén angående ett ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en ram för att uppnå klimatneutralitet och om ändring av förordning (EU) 2018/1999.

Eftersom kommittén redan uttalat sig om det ursprungliga förslaget innehåll i sitt yttrande "Europeisk klimatlag" ⁽¹⁾, som antogs den 15 juli 2020, beslutade EESK vid sin 555:e plenarsession den 27–29 oktober 2020 (sammanträdet den 29 oktober 2020) med 209 röster för och 9 nedlagda röster att inte utarbeta något nytt yttrande i frågan, utan i stället hänvisa till sin ståndpunkt i ovannämnda dokument.

Bryssel den 29 oktober 2020.

Christa SCHWENG
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽¹⁾ EUT C 364, 28.10.2020, s. 143.

Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska centralbanken, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och Europeiska investeringsbanken – Årlig strategi för hållbar tillväxt 2020

(tilläggsyttrande)

[COM(2019) 650 final]

(2021/C 10/16)

Föredragande: **Philip VON BROCKDORFF**

Presidiets beslut	28.5.2020
Rättslig grund	Artikel 32.1 i arbetsordningen och artikel 29 a i tillämpningsföreskrifterna till arbetsordningen
Ansvarig sektion	Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning
Antagande av sektionen	8.9.2020
Antagande vid plenarsessionen	29.10.2020
Plenarsession nr	555
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	250/0/6

Ingress

Detta yttrande ingår i ett paket med två uppföljningsyttranden, ett om den årliga strategin för hållbar tillväxt (COM(2019) 650 final) och ett om rekommendationen om den ekonomiska politiken i euroområdet (COM(2019) 652 final). Syftet är att uppdatera och utveckla EESK:s tidigare förslag ⁽¹⁾, med beaktande av utvecklingen på senare tid, effekterna av covid-19-krisen och återhämtningen samt de olika rapporter och rekommendationer som offentliggjorts inom ramen för den pågående europeiska planeringsterminen. Paketet utgör det samlade bidraget från EU:s civilsamhälle till den ekonomiska politiken samt social- och miljöpolitiken inför den europeiska planeringsterminens nästa cykel, som förväntas inledas i november 2020. EESK uppmanar kommissionen och rådet att utnyttja detta bidrag i det kommande höstterminspaketet och den efterföljande interinstitutionella beslutsprocessen.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Enligt EESK är det positivt att den årliga strategin för hållbar tillväxt nu tar ett viktigt steg framåt mot att anamma en mer social, inkluderande och hållbar ekonomisk modell, målen för hållbar utveckling och framför allt åtagandet att omvandla den nuvarande tillväxtmodellen till en modell med "grön" tillväxt. Detta åtagande är fortfarande särskilt relevant med tanke på de ekonomiska och sociala effekterna av covid-19 och måste återspeglas i det kommande höstterminspaketet, där kommissionen kommer att redogöra för EU:s ekonomiska och sociala prioriteringar.

1.2 För att på ett ändamålsenligt sätt reagera på effekterna av covid-19 anser EESK att det krävs både ekonomiska och sociala konsekvensbedömningar. Sådana bedömningar kommer att göra det möjligt för medlemsstaterna att till fullo förstå hur effekterna av covid-19 har påverkat ekonomin och rörligheten för personer, varor och tjänster i hela EU. Dessutom måste regeringarna agera snabbt och kraftfullt för att övervinna covid-19 och dess effekter, och detta kan endast ske om de har en tydlig bild av dessa effekter.

1.3 Regeringarna måste reagera genom att anta en stödjande makroekonomisk politik för att bidra till att återställa förtroendet och stödja en återhämtning i efterfrågan. För att detta ska kunna ske rekommenderar EESK dock en översyn av stabilitets- och tillväxtpaktens regler för att stödja den ekonomiska återhämtningen och ge regeringarna tillräckligt manöverutrymme och förmåga att genomföra välbehövliga infrastrukturinvesteringar, särskilt med tanke på

⁽¹⁾ EUT C 120, 14.4.2020, s. 1 och EUT C 120, 14.4.2020, s. 7.

klimatförändringarna. Flexibilitet i reglerna om statligt stöd är också nödvändig för att stödja företag av alla storlekar i omställningen till en digital och grön ekonomi. Tillgång till finansiella medel, särskilt för små och medelstora företag, är också viktig, liksom en översyn av SMF-strategin.

1.4 Samma logik gäller på det sociala området, där regeringarna behöver ändamålsenliga folkhälsoåtgärder med tillräckliga resurser för att förhindra ytterligare spridning och, vilket är lika viktigt, tillämpa en välriktad politik för att stödja de sociala trygghetssystemen och skydda inkomsterna hos de utsatta samhällsgrupper som drabbats hårdast till följd av minskade inkomster på grund av den ekonomiska nedgången. Fackföreningsmedlemskap bör också uppmuntras för att bidra till att uppnå målen i den europeiska pelaren för sociala rättigheter, vilket är så nödvändigt i dessa kristider.

1.5 På grund av covid-19 har frågan om rättvis beskattning fått ökad relevans eftersom regeringarna nu står under enorm ekonomisk press att stödja krisåtgärder. EESK anser dock också att den ekonomiska nedgången till följd av covid-19 har blottlagt de inneboende svagheter och den ofullständighet som kännetecknar EU:s monetära union. EU har länge diskuterat en finanspolitisk union, och återhämtnings- och resilienspaketet på 750 miljarder euro visar, trots sina brister, att EU nu tar ett antal stora steg mot integration. Huruvida detta kommer att föra medlemsstaterna närmare en finanspolitisk union återstår att se, men det råder inget tvivel om att det krävs en omprövning av skattepolitiken inom EU, inte minst för att stödja offentliga investeringar i infrastruktur, utbildning, hälso- och sjukvård och socialt skydd.

1.6 EESK betonar den viktiga roll som de politiska ledarna spelar i dessa kristider. De förhandlingar som ledde fram till återhämtnings- och resilienspaketet har avslöjat sprickor inom EU, och dessa sprickor bådar inte väl med tanke på den institutionella och konstitutionella översyn som krävs för att EU ska stå starkare på fötterna och om EU vill fortsätta vara lika relevant och samstämmigt i Europa och globalt.

1.7 EESK anser att planen Next Generation EU är välkommen och kommer i rättan tid. Planen kommer dock att kräva enorma ansträngningar från både medlemsstaternas och kommissionens sida när den ska genomföras samtidigt med EU:s ordinarie allmänna budget för perioden 2021–2027. Frågor kvarstår om skillnader i kapacitet inom EU, och därför kan det bli nödvändigt för kommissionen att ytterligare stödja kapacitetsuppbyggnad samt identifiering av projekt. Kommittén beklagar dock att rådet minskat storleken på den fleråriga budgetramen för perioden 2021–2027 i förhållande till kommissionens ursprungliga förslag. Kommissionens förslag hade redan bedömts vara otillräckligt av Europaparlamentet och av EESK i yttrandet "Den fleråriga budgetramen för perioden efter 2020" ⁽²⁾.

1.8 Tiden är också av största betydelse; alla onödiga dröjsmål i godkännandet och genomförandet av den överenskomna planen riskerar att allvarligt undergräva EU:s ekonomiska återhämtning och uppfyllelsen av strategins mål och samtidigt äventyra försörjningsmöjligheterna och välfärden för tusentals arbetstagare och ägare till små företag i hela EU.

1.9 EESK ser den årliga strategin för hållbar utveckling som en möjlighet för EU att övergå till en ekonomisk modell där både ekonomiska och sociala/inkluderande mål ges lika stor tyngd. Målen för den årliga strategin för hållbar utveckling får inte sättas ur spel på grund av ekonomiska utmaningar som orsakas av covid-19. Om något har covid-19 visat att den sociala dimensionen är lika viktig som den ekonomiska dimensionen i våra liv.

1.10 EESK stöder insatserna för att öka produktiviteten i EU, men detta får inte ske på bekostnad av ekonomisk hållbarhet eller arbetsförhållanden. Ekonomiskt välstånd är mycket viktigt, och detta kan uppnås om tillväxten skapar mervärde för ekonomin och samhället, gör verklig skillnad i människors liv och samtidigt ökar resiliensen mot framtida exogena chocker och bidrar till att skapa konvergens mellan länder och regioner.

2. Den årliga strategin för hållbar tillväxt 2020 och covid-19-krisen

2.1 Den 17 december 2019 antog kommissionen höstpaketet, inbegripet den årliga strategin för hållbar tillväxt 2020 (nedan kallad strategin) och den gemensamma sysselsättningsrapporten (nedan kallad rapporten). Huvudbudskapet i strategin är att ekonomisk tillväxt inte är ett självändamål och att ekonomin måste gagna människorna och planeten. Övergången till en ny tillväxtmodell ligger i linje med den europeiska gröna given och därmed en ekonomi som respekterar att våra naturresurser är begränsade. Den nya ekonomiska tillväxtmodellen överensstämmer även med de sysselsättningsmål som fastställs i rapporten, där skapande av arbetstillfällen framför allt resulterar i varaktigt välstånd i EU.

⁽²⁾ EUT C 440, 6.12.2018, s. 106.

2.2 Den europeiska gröna given kan definieras som EU:s "hållbara nya tillväxtmodell", som bidrar till att målen för hållbar utveckling uppnås, vilket framgår av den övergång som delvis återspeglas i de fyra nya prioriteringarna i strategin: a) miljömässig hållbarhet, b) produktivitetstillväxt, c) rättvisa och d) makroekonomisk stabilitet. Dessa har nu ersatt den föregående strategins "goda triangel" av investeringar, finanspolitisk hållbarhet och strukturreformer.

2.3 Strategin innebär rent generellt ett viktigt steg mot att anamma diskursen om en mer social, inkluderande och hållbar ekonomisk modell, målen för hållbar utveckling och framför allt åtagandet att omvandla den nuvarande tillväxtmodellen till en modell med grön tillväxt. Kommittén ställer sig positiv till detta. I strategin klargörs också att strategin avser alla slags och inte bara miljömässig hållbarhet. Miljö, produktivitet, rättvisa och stabilitet tillmäts av kommissionen i själva verket lika stor betydelse.

2.4 Kommissionen anser även att den nya ekonomiska agendan kommer att kräva en övergångsperiod som är "rättvis för alla och sätter människorna i centrum" och att "kostnaderna inte får drabba de mest utsatta" och medger att klimatförändringarna och den kompletterande politiken "får stora fördelningspolitiska konsekvenser". Denna övergångsperiod kommer oundvikligen att medföra att viktiga avvägningar måste göras, till exempel i fråga om stigande transportkostnader och eventuella förluster av arbetstillfällen. Sådana avvägningar kommer enligt EESK att förutsätta sociala konsekvensbedömningar och lämpliga social- och finanspolitiska åtgärder i hela EU. Dessa bedömningar har nu fått en ny dimension i och med de ekonomiska och sociala och, i mindre utsträckning, klimatmässiga effekterna av covid-19.

2.5 De ekonomiska konsekvenserna av covid-19 har huvudsakligen varit trefaldiga: det har direkt påverkat produktionen, det har orsakat störningar i försörjningskedjorna och på marknaden och det har fått ekonomiska konsekvenser för företag och finansiella marknader. Den fulla inverkan på de europeiska ekonomierna kan dock inte bedömas i detta skede och kommer till stor del att bero på om en andra våg drabbar Europa senare i år. Det är dock helt uppenbart att ekonomierna drabbats hårt av covid-19. Det är fortfarande osäkert hur lång tid återhämtningen kommer att ta, och de instabila förhållandena har tillsammans med effekterna av covid-19 på marknaderna lett till en ekonomisk nedgång i hela EU. EU-27:s samlade BNP förväntades öka med 1,2 % under 2020 och beräknas nu sjunka med 7,4 % på grund av covid-19. Som en jämförelse kan nämnas att nedgången under finanskrisen 2009 ledde till en minskning på 4,5 % för EU-28. EU har genom den nuvarande krisen nu drivits in i den djupaste lågkonjunkturen i sin historia, och arbetslösheten förväntas öka till 9 % från 6,7 % 2019.

2.6 Covid-19 har också påverkat de sociala trygghetssystemen, och pandemin och de ekonomiska påfrestningarna har satt bl.a. hälso- och sjukvården, arbetslöshetsförsäkringarna och pensionerna under press, framför allt till följd av utgifter för nödfinansiering och uppskov med skattebetalningar. I takt med att individer och familjer ser sina inkomster minska eller falla bort förväntas antalet personer som lever i relativ fattigdom i EU öka. Att bedöma de sociala konsekvenserna av covid-19 är därför lika viktigt som att bedöma effekterna på ekonomierna.

2.7 De sociala effekterna kommer också att innebära att man måste tänka över vilken tonvikt som bör läggas vid EU:s sociala dimension i de årliga strategierna för hållbar tillväxt. Sociala rättigheter omnämns uttryckligen under strategins rättvisemål, inbegripet i uttalandet att "För att EU ska kunna stärka sina ekonomiska och sociala resultat måste principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter iaktas fullständigt". Erfarenheterna av covid-19 har gett exempel på den viktiga roll som det europeiska systemet för arbetslöshetsåterförsäkring (SURE) skulle kunna spela, såsom anges i strategin, och det stöd som arbetstagare skulle kunna få vid yttre ekonomiska chocker. Covid-19-krisen kommer dock sannolikt att öka den ojämlikhet som redan finns på EU:s arbetsmarknad, och den negativa effekten förefaller tydligare för arbetstagare med lägre utbildning och lågavlönade arbeten samt för yngre arbetstagare och kvinnor⁽³⁾. I sin nuvarande form lyckas strategin inte uppnå en jämn balans mellan de sociala och ekonomiska dimensionerna inom EU. Man måste därför i större utsträckning rikta in sig på lågkvalificerade vuxna, den digitala kompetensklyftan och kompetenshöjning och omskolning, särskilt på grund av effekterna av covid-19.

2.8 I ett återhämtningsscenario anser EESK också att den gröna given även måste vara en ekonomisk och social giv, ge företag och konsumenter incitament att övergå till hållbara produkter å ena sidan och förbättra EU-medborgarnas livskvalitet genom att förhindra att klimatförändringar och omställningar leder till skada, i enlighet med den europeiska gröna givens mekanism för en rättvis övergång. I detta sammanhang krävs största möjliga flexibilitet vid tolkningen av

⁽³⁾ Fana, M., Tolan, S., Torrejón, S., Urzi Brancati, C. och Fernández-Macías, E., "The COVID-19 confinement measures and EU labour markets", nr JRC120578, Joint Research Centre (gemensamma forskningscentrumet), 2020.

reglerna om statligt stöd så att man möjliggör incitament till investeringar och allmänhetens direkta deltagande i projekt för att förnya den ekonomiska verksamheten och optimera skapandet av kvalitetsjobb i de regioner som påverkas av omställningskravet. Samtidigt bör man vid omställningen aktivt verka för att minska ojämlikhet och bekämpa fattigdom som en del av en integrerad strategi för social och hållbar ekonomisk tillväxt.

2.9 Hållbar och socialt fördelaktig produktivitet och ekonomisk tillväxt är, i kombination med anpassningsbara strukturella förändringar, också nödvändiga för att stödja ett fullgott socialt skydd, inte minst tillräckliga pensioner, anständiga inkomster, högkvalitativa arbetstillfällen och offentliga tjänster – i synnerhet när det gäller hälsa och bostäder.

2.10 I strategin talas det om "rättvis beskattning", och det råder inget tvivel om att skatteundandragande, skatteflykt, penningtvätt och en stundom oförtröttlig kapplöpning mot botten har undergrävt skattemyndigheternas förmåga att driva in de skatter som behövs för att tillgodose ekonomins och människors behov. I strategin bekräftas även den roll som skatter har för att finansiera välfärdsstater genom att ange att "de nationella skatte- och bidragssystemen bör optimeras för att stärka incitamenten för deltagande på arbetsmarknaden, öka rättvisan och öppenheten och säkerställa välfärdssystemens ekonomiska hållbarhet och tillräcklighet". Rättvis beskattning har mot bakgrund av covid-19-krisen också blivit viktigare inte bara för att stödja krisåtgärder utan också för att stödja finansieringen av nationella och europeiska återhämtningsplaner på medellång till lång sikt, framför allt offentliga investeringar i infrastruktur, utbildning, hälso- och sjukvård samt socialt skydd.

2.11 Den makroekonomiska politiken är fortfarande en grundförutsättning för att uppnå hållbar ekonomisk tillväxt. Dock konstaterades oroväckande tillväxtutsikter i strategin när den lanserades sent förra året. Situationen har nu förvärrats av covid-19, och detta betonar än en gång vikten av den offentliga sektorns intäkter och utgifter, i enlighet med definitionen i finanspolitiken, som är lika relevant som penningpolitiken. En ny åtstramning är inget alternativ, med tanke på de långvariga effekterna efter finanskrisen. En balanserad budget verkar nu vara något helt omöjligt för de flesta om inte alla medlemsstater, åtminstone på kort och medellång sikt. Målet om makroekonomisk stabilitet är dock nyckeln till ekonomisk återhämtning. Detta kan dock inte uppnås om inte stabilitets- och tillväxtpakten revideras utöver den senaste tillfälliga aktiveringen av den allmänna undantagsklausulen efter covid-19. En översyn av reglerna om statligt stöd för att bland annat stödja gröna investeringar är dessutom också nödvändig.

2.12 Planeringsterminen kommer, med konkurrenskraftig hållbarhet som främsta beståndsdel, att få ännu större betydelse som ett känsligt kontrollinstrument och indikator på nödvändiga politiska åtgärder och reformåtgärder. Målet att säkerställa makroekonomisk tillväxt kan dock inte nås utan social sammanhållning och hållbarhet, på grund av covid-19-krisen och den starka tonvikten på ekonomisk återhämtning. Därav följer att det är viktigt att skapa en starkare rättslig grund för det civila samhällets deltagande i planeringsterminen som jämbördiga parter. EESK betonar också hur viktig perioden efter covid-19 kommer att bli för EU. Hur stor betydelse den får för människorna beror på hur ändamålsenlig återhämtningsplanen och strategin blir, vilket i själva verket handlar om dess förmåga att göra meningsfulla förbättringar i vanliga människors liv.

3. EU:s svar på covid-19 och dess betydelse för strategin

3.1 Covid-19-krisen har slagit hårt mot EU:s ekonomi och den globala ekonomin. Ett antal medlemsstater hotas nu av en recession som kan få långtgående konsekvenser och leda till historiska arbetslöshetsnivåer. Utbudet och efterfrågan har minskat kraftigt till följd av nödvändiga åtgärder som vidtagits för att begränsa spridningen av sjukdomen. Ekonomisk verksamhet inom transportsektorn, detaljhandeln, tillverkningssektorn, fritidssektorn, hotell- och restaurangbranschen samt rekreations-, hantverks- och kultursektorerna har slagits i spillror. Det är också tydligt att allmänhetens tillit till de hälsoåtgärder som vidtas mot covid-19 får direkta och omedelbara ekonomiska effekter.

3.2 De ekonomiska konsekvenserna av covid-19-krisen har förvärrats ytterligare av störningar i försörjningskedjan som påverkat tillverkningsindustrin och av sjunkande råvarupriser, tillsammans med kraftigt stigande priser på hälso- och sjukvård och IKT-produkter. Det faktum att medlemsstater har lånat i en aldrig tidigare skadad omfattning för att finansiera de första nödsatserna mot pandemin har dessutom gjort det svårt att vidta finanspolitiska stimulansåtgärder i den omfattning som krävs för att stabilisera ekonomin och hantera hälsokrisen och den humanitära krisen, för att inte nämna en snabb ekonomisk återhämtning efter krisen.

3.3 De som har drabbats hårdast är små och medelstora företag (*), egenföretagare och löntagare med nolltimmesavtal. Krisen har dramatiskt förändrat företagsklimatet för små och medelstora företag, och denna förändring har fått en mycket negativ effekt på hundratusentals små och medelstora företag i hela EU. Förändringen hotar också den grundläggande roll som små och medelstora företag spelar i vår vardag. Små och medelstora företag skapar social stabilitet på lokal och regional nivå, där de utgör ryggraden i den ekonomiska verksamheten i samhällena. De står i centrum för den europeiska sociala välfärdsmodellen, med ägare och chefer som är mer intresserade av företagets och den lokala ekonomins utveckling på medellång och lång sikt än av kortsiktiga vinster och omsättning (†). Hantverksföretag och små och medelstora företag har dessutom alltid stått i främsta ledet när det gäller kulturell utveckling i Europa och spelar en viktig roll när det gäller att driva på hållbara förändringar och bevara kulturarv, värden och kunskaper. Nu mer än någonsin är de små och medelstora företagen av avgörande betydelse för stadskärnornas livskraft och för landsbygdsområdenas fortsatta dragningskraft, eftersom de tillgodoser befolkningens vardagsbehov och säkerställer social stabilitet och sammanhållning.

3.4 Den nuvarande krisen påverkar alla men hotar att omintetgöra de framsteg som har gjorts i fråga om jämställdhet och öka fattigdomen bland kvinnor, göra kvinnor mer utsatta för våld och göra det svårare för kvinnor att arbeta på lika villkor (‡). Även om effekterna av covid-19-krisen är alltför komplexa för att kunna bedömas kan man med säkerhet säga att effekterna av krisen riskerar att omintetgöra årtionden av framsteg i fattigdomsbekämpningen och öka ojämlikheten i hela EU. Samtidigt kan medlemsstaterna behöva avsätta mer ekonomiska och mänskliga resurser än planerat för att hålla de tidsfrister som fastställts för uppfyllelsen av målen för hållbar utveckling.

3.5 Stängningar av skolor och högre utbildningsanstalter har fått en lång rad negativa effekter på barn och ungdomar, däribland avbrott i inläringen. Allt detta kan få konsekvenser för deras kompetensutveckling, karriärmöjligheter och potentiella livsinkomster. Återhämtningen bör därför också stödja tillgång till bredband för låginkomsthushåll och tillhandahållande av datorutrustning för skoländamål till skolbarn.

3.6 Positivt är att digital teknik under denna kris har skapat möjligheter: med hjälp av tekniken har företag kunnat fortsätta sin verksamhet, det har blivit lättare att studera på distans och människor är mer uppkopplade än någonsin tidigare. Dessutom hjälper tekniken människorna att bevara sin psykiska hälsa. Ojämlik tillgång till bredbandsanslutning och avsaknad av IKT försvårar ett ändamålsenligt distansdeltagande och åtkomst till undervisningsarrangemang på distans.

3.7 Något som är av större relevans för 2020 års strategi är att covid-19-krisen skulle kunna få en långtgående och negativ inverkan på de ansträngningar som görs för att uppnå hållbar tillväxt. En utdragen konjunkturavmattning skulle kunna inverka negativt på genomförandet av strategin samt på åtagandena om att respektera tidsfristerna i Parisavtalet om klimatförändringar och målen för hållbar utveckling. Den bistra sanningen är att vi hade kunnat vara bättre förberedda på denna kris om medlemsstaterna hade antagit mer hållbara och ekonomiskt resilienta strategier före krisen. Covid-19-krisen har i själva verket avslöjat att det finns inneboende svagheter i EU:s ekonomier, framför allt att det finns en övertro på huvudsakligen procyklisk ekonomisk politik och på ekonomiska sektorer som är mycket sårbara för yttre ekonomiska chocker.

3.8 På politisk nivå är denna kris ett rop på politiska ledare med beslutsförmåga som tror på solidaritet, öppenhet och samarbete. Det finns inte tid för egenintressen, motanklagelser eller politisering. Framför allt får man inte tillåta avsteg från rättsstatsprincipen i kristider. Den allmänna uppfattningen är att rättsstatsprincipen är oundgänglig för ekonomisk tillväxt (§), men rättsstatsprincipen är helt klart ett mångdimensionellt begrepp som omfattar en rad olika åtskilda delar, från personers säkerhet och äganderätt till kontroll av regeringar och korruption. Detta är, enligt EESK:s mening, förenligt med ekonomisk hållbarhet och därmed även strategin.

3.9 EU:s svar på covid-19-krisen har varit omfattande och syftat till att mildra krisens effekter. En sammanfattning av dessa initiativ finns i figur 1 nedan.

(*) "European SMEs and the Impact of COVID-19", ECCP (den europeiska plattformen för klustersamarbete), 2020.

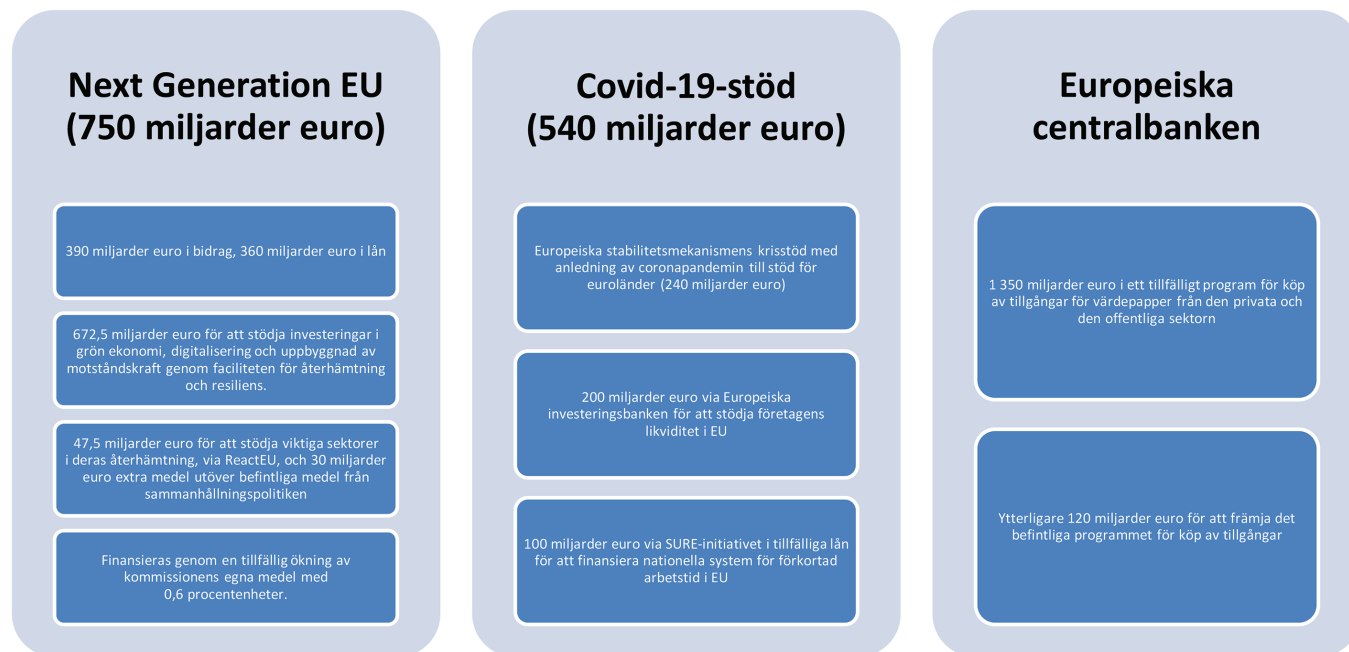
(†) SMEunited, "Exit & Recovery Strategy – COVID-19 crisis: Proposals from SMEunited", policydokument, 2020.

(‡) Pouliakas, K., och Branka, J., "EU Jobs at Highest Risk of COVID-19 Social Distancing: Will the Pandemic Exacerbate Labour Market Divide?" IZA Discussion Paper, nr 13281, 2020.

(§) Dam, K. W., "The law-growth nexus: The rule of law and economic development". Brookings Institution Press, 2007.

Figur 1

Europas svar på covid-19-pandemin



3.10 Allt det som nämns ovan kommer att leda till ett kraftigt uppsving i EU:s ekonomiska återhämtning. Faciliteten för återhämtning och resiliens (nedan kallad faciliteten) kommer att erbjuda storskaligt ekonomiskt stöd till offentliga investeringar och välbehövliga reformer som gör medlemsstaternas ekonomier mer resilienta och bättre rustade inför framtiden. Den kommer att hjälpa medlemsstaterna att ta itu med ekonomiska och sociala utmaningar som de möter i krisens efterdyningar, på sådana centrala områden som socialpolitik, sysselsättning, kompetens, utbildning, forskning, innovation och hälsa, men också i frågor med anknytning till företagsklimat, inbegripet offentlig förvaltning och finanssektor. En fråga som behöver tas upp är dock de enskilda medlemsstaternas förmåga att genomföra reformer och främja infrastrukturinvesteringar. Kapaciteten skiljer sig från den ena staten till den andra och ett samordnat svar på EU-nivå kan vara nödvändigt för att säkerställa investeringarnas effektivitet och ändamålsenlighet.

3.11 Ytterst kommer faciliteten även att kunna säkerställa att investeringar inriktas på utmaningarna och investeringsbehoven i samband med den gröna och digitala omställningen och därigenom säkerställa en hållbar återhämtning som är i linje med strategin. Investeringar i grön och digital teknik kommer att bidra till att främja energieffektiviteten inom flera viktiga sektorer av ekonomin och att skapa arbetstillfällen och hållbar tillväxt. EU skulle eventuellt få en fördel genom att gå i täten i den globala kapplöpningen mot återhämtning. Det skulle också kunna bidra till att göra unionen mer resiliens och mindre beroende genom att de centrala leveranskedjorna diversifieras.

3.12 Facilitetens framgång kommer i hög grad att bero på den identifiering och det utarbetande som krävs för att kanalisera relevanta projekt i linje med de prioriteringar som presenteras i den europeiska planeringsterminen. Det är också avgörande att man anpassar den ekonomiska politiken och socialpolitiken till rekommendationerna i den europeiska planeringsterminen. EESK delar uppfattningen att planerna för återhämtning och resiliens, som ska finansieras genom faciliteten, utgör en integrerad del av processen vars syfte är att ta itu med de landsspecifika rekommendationerna i enlighet med den europeiska planeringsterminen. Dessa instrument kommer därför att effektivisera processen och främja genomförandet av 2020 års strategi.

3.13 EESK anser även att instrumenten bidrar till att öka tillväxtpotentialen samt den ekonomiska och sociala resiliensen i de berörda medlemsstaterna och att de på så sätt bidrar till social sammanhållning. De stöder också den gröna och digitala omställning som är så viktig för ekonomisk hållbarhet och resiliens. EESK betonar än en gång den viktiga roll som regeringarna har när det gäller att utarbeta projekt som gynnar samhällena och ekonomin i stort. EESK välkomnar även kommissionens planer på att övervaka hela processen, det vill säga identifieringen, utarbetandet och genomförandet av stödberättigande projekt, för att se till att detta sker på ett öppet sätt. Enligt EESK bör dock kommissionen se till att öppenheten även innebär att alla berörda parter involveras i processen.

3.14 I linje med detta är det ytterst viktigt att de finansiella medel som finns tillgängliga inom ramen för återhämtningsplanen Next Generation EU är rättvisa, åtkomliga och tillgängliga för dem som behöver dem mest, särskilt små och medelstora företag, i linje med strategins mål. Detta innebär att man måste se till att finansiella medel och stöd för sådana ändamål utbetalas via lämpliga kanaler, till exempel nationella utvecklingsorgan, eftersom små och medelstora företag i regel skaffar sig finansiering via banksektorn⁽⁸⁾. Tillgången till finansiella medel är mycket viktig för de små och medelstora företagen, eftersom de ger dem den likviditet som krävs både under krisens akuta skede, under exitfasen och under återhämtningsfasen, och detta gör att de kan investera i vidareutveckling i omställningen till en digital och grön ekonomi. Sådana investeringar hjälper små och medelstora företag att på ett ändamålsenligt sätt hantera problemet med sena betalningar och säkerställer därmed tillräcklig likviditet för små och medelstora företag.

3.15 På grund av de aldrig tidigare skådade utmaningar som små och medelstora företag står inför uppmanar EESK kommissionen att uppdatera strategin för små och medelstora företag för att ta hänsyn till de nya omständigheter som har uppstått sedan covid-19. EESK efterlyser också flernivåstyre med flera aktörer för genomförandet av politiken för små och medelstora företag. Det är ytterst viktigt att åtgärder och budgetar samordnas mellan olika styresnivåer – de europeiska, nationella, regionala och lokala – och att näringslivsfrämjande organisationer deltar i beslutsfattandet.

3.16 Små och medelstora företag kommer också att behöva stöd från nationella arbetsmiljöinspektioner och externa specialiserade arbetsmiljötjänster för att bedöma den nya risken i samband med covid-19 och korrekt genomföra de åtgärder som krävs och minska bördorna och kostnaderna i detta sammanhang. Dessutom kommer små och medelstora företag att behöva stöd för att tillhandahålla nödvändig personlig skyddsutrustning för anställda på arbetsplatsen. Öppenhet och ändamålsenlig kommunikation är avgörande för leverantörer, underleverantörer och kunder.

4. EU:s återuppbyggnad och strategin

4.1 EESK anser att planen Next Generation EU är välkommen och kommer i rättan tid. Det är dock mycket tydligt att det kommer att krävas enorma ansträngningar från både medlemsstaternas och kommissionens sida när denna plan ska genomföras tillsammans med EU:s ordinarie allmänna budget för perioden 2021–2027. Ändå är tiden av största betydelse; alla onödiga dröjsmål i godkännandet och genomförandet av de överenskomna åtgärderna riskerar att allvarligt undergräva EU:s ekonomiska återhämtning och uppfyllelsen av strategins mål och samtidigt äventyra försörjningsmöjligheterna och välfärden för tusentals arbetstagare och ägare till små företag i hela Europa. Lika viktigt är det att det allmänna syftet att uppnå strategins mål inte sätts ur spel på grund av ekonomiska utmaningar eller kortsiktiga politiska överväganden. Kommittén beklagar dock att rådet minskat storleken på den fleråriga budgetramen för perioden 2021–2027 i förhållande till kommissionens ursprungliga förslag. Kommissionens förslag hade redan bedömts vara otillräckligt av Europa-parlamentet och av EESK i yttrandet "Den fleråriga budgetramen för perioden efter 2020"⁽⁹⁾.

4.2 Det handlar om att sakta men säkert röra sig mot en tillväxtmodell där icke-ekonomiska och inkluderande mål betraktas som lika viktiga som de ekonomiska målen. Det är dags att EU blir ambitiösare och strävar mot ett mer inkluderande mål: att tillgodose behoven hos så många EU-medborgare som möjligt, när det gäller allt från bostäder till hälso- och sjukvård, och samtidigt skydda våra ekosystem, från ett stabilt klimat och bördiga jordar till friska oceaner och ett skyddande ozonskikt. Med andra ord: att mäta de ekonomiska framstegen som ett sätt att komma bort från en ohållbar och icke-inkluderande tillväxt till en mer hållbar och inkluderande tillväxtmodell.

4.3 EESK anser även att de ekonomiska störningarna till följd av krisen föranleder en översyn av resursanvändningen och svagheter i försörjningskanalerna. Samtidigt måste EU stärka de strategier som förbättrar såväl resiliensen som effektiviteten, till exempel den cirkulära ekonomin och klimatåtgärderna, och eventuellt höja ambitionsnivån i de nationellt fastställda bidragen – de planerade minskningarna av växthusgasutsläppen.

4.4 Samordning och ändamålsenliga riskdelningsmekanismer är en nödvändighet i en monetär union som euroområdet och bör möjliggöra en bred och trovärdig finanspolitisk kraftansträngning och samtidigt minska skillnaderna inom den monetära unionen. EESK anser att detta är avgörande för ekonomisk återuppbyggnad och återhämtning samt för att stödja de mest utsatta i samhället. Återuppbyggnad och återhämtning är nödvändigt för att skapa arbetstillfällen och välbästand i EU, men det krävs även omfattande finanspolitisk stimulans med riktade åtgärder i syfte att stödja de personer som drabbats hårdast av covid-19-krisen. Åtgärderna kan innefatta en rad olika verktyg för att upprätthålla tillgången till hälso- och sjukvård samt till grundläggande levnadsvillkor.

⁽⁸⁾ Bénassy-Quéré, A., Marimon, R., Pisani-Ferry, J., Reichlin, L., Schoenmaker, D. och di Mauro, B. W., "COVID-19: Europe needs a catastrophe relief plan". "Europe in the Time of Covid-19", 2020, s. 103.

⁽⁹⁾ EUT C 440, 6.12.2018, s. 106.

4.5 De finanspolitiska stimulansåtgärder som avses ovan skulle främjas av en reviderad stabilitets- och tillväxtpakt. En reviderad pakt bör lägga mindre tonvikt på att bedöma medlemsstaternas konjunkturrensade underskott. Fokus bör i stället ligga på att övervaka ökningarna i de offentliga utgifterna. I praktiken skulle varje regering göra ett åtagande om att utgifterna ska ligga i linje med de ekonomiska tillväxtutsikterna och de förväntade skatteintäkterna samt med ett skuldsättningsmål på medellång sikt. På så sätt skulle medlemsstaterna få större finanspolitiskt utrymme och större utrymme att fatta nationella beslut (i partnerskap med berörda parter) för att införa planer för återhämtningen efter covid-19-krisen där större tonvikt läggs på regeringarnas roll när det gäller att stimulera den ekonomiska återhämtningen. Att upprätthålla makroekonomisk stabilitet är givetvis en förutsättning för en hållbar ekonomisk tillväxt för alla. Enligt EESK är målet med den makroekonomiska politiken också hållbarhet i den ekonomiska tillväxten, miljöskydd och socialt välbefinnande som uppnås på ett rättvist och balanserat sätt. En mycket viktig uppgift är framför allt att upprätthålla en ekonomi där man ligger så nära full sysselsättning som möjligt, eftersom fattigdom framför allt uppstår till följd av arbetslöshet och undersysselsättning.

4.6 I återuppbyggnads- och återhämtningsfasen bör den sociala aspekten tillmätas samma betydelse som den ekonomiska dimensionen. Hållbar ekonomisk verksamhet innebär att det finns ett nära samband mellan båda dessa dimensioner. Ekonomisk verksamhet, inbegripet kapitalinvesteringar, är nära kopplad till miljödimensionen, till exempel en sparsam resurs- och energianvändning, men också till den sociala dimensionen, där skapande och trygghet av arbetstillfällen med rättvisa löner och bra arbetsvillkor anses vara lika viktigt. EESK anser även att EU:s riktlinjer för sysselsättningen måste uppdateras mot bakgrund av covid-19 och att man bör börja med att bedöma effekterna på arbetsmarknaden.

4.7 Såsom anges i punkt 4.6 främjas miljödimensionen av hållbar ekonomisk verksamhet, och den europeiska gröna given kan ses som en möjlighet till såväl ekonomisk (i betydelsen privat och social) nytta som skapande av arbetstillfällen. EESK delar kommissionens uppfattning att den europeiska gröna given bör ingå som en central del i återuppbyggnaden och återhämtningen samtidigt som den bör åtgärda eventuella negativa effekter på det sociala området som uppstår till följd av övergången till hållbar ekonomisk verksamhet.

4.8 Samma argument gäller särskilt för digitaliseringen, där tonvikten läggs på effektivitet, samtidigt som man minimerar de negativa effekter som kan uppstå till följd av övergången till digitala tjänster. Covid-19 har lyft fram den digitala omvandlingens betydelse för företagets fortsatta verksamhet. Främjandet av digitalisering bland små och medelstora företag inom alla sektorer måste påskyndas och utvidgas, och initiativen måste inriktas på praktiskt inriktade åtgärder för att främja och utvidga digitala affärsprocesser i små och medelstora företag, it-säkerhet och utveckling av digitala färdigheter. Dessutom måste de digitala innovationsknutpunkterna vara tekniköppna och syfta till att digitalisera lokala små och medelstora företag. E-förvaltning har också en viktig roll att spela genom att möjliggöra administrativa förfaranden på nätet för att avlägsna hinder och påskynda processer. Genom digitalisering, genom initiativ för "e-förvaltning" och genom att minska byråkratin och regelbördan för små och medelstora företag, skulle de offentliga myndigheterna skapa en mer tillgänglig digital miljö för entreprenörer.

4.9 Rättstatsprincipen och framför allt den ekonomiska styrningen spelar en avgörande roll när det handlar om att uppnå hållbar ekonomisk tillväxt. Ekonomisk styrning är ett oundgängligt verktyg för att säkerställa social och ekonomisk rättvisa, men för att den ska vara hållbar krävs kunskap om och respekt för de uppfattningar och åsikter som finns hos olika intressegrupper i samhället samt för försök att jämk samman dessa skillnader. I detta avseende krävs det brådskande åtgärder för att främja fackföreningsmedlemskap och deltagandet av de allt fler arbetstagare som för närvarande inte är representerade.

4.10 Högre produktivitet är avgörande för att kompensera den demografiska utvecklingen och för att stödja uppåtgående konvergens mellan länder och regioner, särskilt de länder och regioner i EU som kräver en utvecklings- och produktivitetstakt över genomsnittet för att nå nivåer som bidrar till att uppnå hållbar ekonomisk tillväxt. För att en ekonomi ska fortsätta att växa på ett hållbart sätt i framtiden måste den öka sin tillväxtförmåga, men endast till den punkt där detta innebär ett mervärde för ekonomin, samhället och befolkningen. Högre produktivitet är därför inget självändamål utan ett medel för att uppnå ett mål: målet är bättre levnadsvillkor, miljöförhållanden och arbetsvillkor som står i proportion till de färdigheter och kvalifikationer som krävs för jobbet. I detta sammanhang måste man genomföra strategier för att förbättra företagets konkurrenskraft på de inhemska och globala marknaderna, med ett aktivt deltagande av arbetstagarna själva, för att främja ett gynnsamt klimat för relationerna mellan arbetsmarknadens parter.

4.11 Covid-19 har varit ett vägsbäl för EU, och historien kommer att utvisa om vårt svar har varit effektivt. Detta kommer inte att bero på de omedelbara åtgärder som vidtagits för att stödja personer och hushåll som påverkats av nedstängningens ekonomiska och sociala effekter, utan i vilken mån åtgärderna på medellång och lång sikt leder till en återuppbyggnad och en återhämtning som gör verklig skillnad för miljontals EU-medborgare.

Bryssel den 29 oktober 2020.

Christa SCWHENG
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet**(tilläggsyttrande)**

[COM(2019) 652 final]

(2021/C 10/17)

Huvudföredragande: **Judith VORBACH** ⁽¹⁾

Presidiets beslut	28.5.2020
Rättslig grund	Artikel 32.1 i arbetsordningen och artikel 29 a i tillämpningsföreskrifterna till arbetsordningen
Ansvarig sektion	Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning
Antagande av sektionen	8.9.2020
Antagande vid plenarsessionen	29.10.2020
Plenarsession nr	555
Resultat av omröstningen	148/9/21
(för/emot/nedlagda röster)	

Ingress

Detta yttrande ingår i ett paket med två uppföljningsyttranden: i det föreliggande yttrandet behandlas "Rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet" (COM(2019) 652 final), och i det andra yttrandet behandlas meddelandet "Årlig strategi för hållbar tillväxt" (COM(2019) 650 final). Syftet är att uppdatera och utveckla EESK:s tidigare förslag ⁽²⁾, med beaktande av utvecklingen på senare tid, konsekvenserna av covid-19-krisen och återhämtningen efter denna, samt olika rapporter och rekommendationer som offentliggjorts inom ramen för den pågående europeiska planeringsterminen. Dessa båda yttranden utgör det samlade bidraget från det civila samhället i EU till den ekonomiska politiken samt social- och miljöpolitiken inför den europeiska planeringsterminens nästa cykel, som enligt planeringen kommer att inledas i november 2020. EESK uppmanar kommissionen och rådet att ta fasta på detta bidrag i det kommande höstterminspaketet och den efterföljande interinstitutionella beslutsprocessen.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Den exogena symmetriska chock som orsakats av covid-19-pandemin har en genomgripande effekt på ekonomin i euroområdet. I Europeiska kommissionens ekonomiska vårprognos 2020 anges det att EU har gått in i sin djupaste recession någonsin ⁽³⁾, och i den ekonomiska sommarprognosen för 2020 ⁽⁴⁾ förutspår man en "ännu djupare recession med större skillnader".

1.2 Att fullborda den inre marknaden och se till att den återhämtar sig snabbt och är fullt fungerande bör förbli toppprioriteringar. Detta innebär att man verkställer de 20 principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

⁽¹⁾ Detta yttrande utarbetades under EESK:s mandatperiod 2015–2020 med Mihai Ivaşcu som föredragande och Judith Vorbach som medföredragande. Yttrandet lades fram vid den första plenarsessionen under EESK:s mandatperiod 2020–2025 i oktober 2020 med Judith Vorbach som huvudföredragande.

⁽²⁾ Se EESK:s yttrande "Årlig strategi för hållbar tillväxt 2020" (EUT C 120, 14.4.2020, s. 1) och "Den ekonomiska politiken i euroområdet 2020" (EUT C 120, 14.4.2020, s. 7).

⁽³⁾ Ekonomisk vårprognos 2020 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_20_799

⁽⁴⁾ Ekonomisk sommarprognos 2020 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/IP_20_1269

1.3 Prognoser antyder att arbetslösheten, fattigdomen och de sociala och ekonomiska ojämlikheterna kommer att öka kraftigt, och att ett betydande antal företag kommer att gå i konkurs. Pandemin har drabbat alla medlemsstater i euroområdet, men de ekonomiska och sociala konsekvenserna skiljer sig åt. Av fruktan för en djup lågkonjunktur har både europeiska medborgare och investerare agerat försiktigt och inväntar nu mer tillförlitliga prognoser. EESK varnar också för ytterligare systemrisker i anslutning till en allvarlig ekonomisk nedgång, t.ex. instabilitet i finanssektorn eller deflationstendenser.

1.4 EESK efterlyser solidaritet mellan medlemsstaterna i euroområdet och mellan medborgarna i syfte att minska inkomst- och förmögenhetsklyftorna i samhället. Pandemin väntas få allvarliga konsekvenser för arbetsmarknaden och de sociala förhållandena i euroområdet, med växande arbetslöshet, inkomstklyftor, fattigdom och social utestängning. Arbetslöshetsnivån i euroområdet kommer enligt prognoserna att öka till 9,6 % under 2020 och endast sjunka marginellt till 8,6 % under 2021, återigen med betydande skillnader mellan medlemsstater, regioner och till och med grupper av medborgare. Ungdomsarbetslösheten väntas också öka kraftigt, vilket skulle kunna hanteras genom en effektiv ungdomsgaranti. Dessutom går inkomst- och förmögenhetsklyftorna hand i hand med skillnader i förväntad livslängd och tillgång till utbildning och hälso- och sjukvård av god kvalitet. I den framtida EU-politiken måste man också noggrant beakta krisens effekter på missgynnade grupper och personer med funktionsnedsättning.

1.5 EESK räknar med att pandemin kommer att leda till en omstrukturering av vår ekonomi och till att nya affärsmodeller utvecklas. Europa innehar redan tätpositionen i den cirkulära ekonomin, den gröna omställningen och kampen mot klimatförändringarna. En snabb och effektiv övergång till digitalisering skulle påskynda omställningen till smart grön tillväxt. EU måste utnyttja detta handlingsutrymme för att stärka våra konkurrensfördelar och se till att Europa strävar efter att gå i bränschen och intar en ledande roll på ytterst viktiga områden: den digitala sektorn, AI, teknik, utfasning av fossila bränslen samt hållbar och cirkulär tillväxt. EESK betonar att det är dags att agera nu och inte när covid-19-pandemin är över.

1.6 EESK välkomnar rådets beslut om EU:s återhämtningsplan, som måste spela en nyckelroll i EU:s ekonomiska återhämtning och hjälpa medlemsstaterna att bekämpa pandemin och säkerställa en snabb och hållbar ekonomisk återhämtning. Återhämtningsplanerna bör kopplas till genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter och målen för hållbar utveckling, samtidigt som de främjar hållbar tillväxt för alla.

1.7 Kommittén anser att nästa fleråriga budgetram bör tillhandahålla de medel som krävs för att säkerställa hållbar tillväxt för alla och uppnå EU:s strategiska mål. EESK noterar att omfattningen av den fleråriga budgetram som fastställdes av Europeiska rådet var mindre än vad Europaparlamentet och EESK begärt. Dessutom strök eller minskade man kraftigt de belopp som anges i Next Generation EU och som ska kompensera för nedskärningarna i den fleråriga budgetramen. Kommittén är särskilt bekymrad över de minskade investeringarna i innovation och forskning, digitalisering och Fonden för en rättvis omställning, samt över att man övergav kriterierna om att respektera rättsstatsprincipen.

1.8 Pandemin har ökat trycket på de offentliga budgetarna, och skuldnivåerna väntas öka i hela euroområdet. Samtidigt har åtaganden om att bekämpa klimatförändringarna och främja digitaliseringen gjorts, och investeringar av hög kvalitet som stimulerar mervärde och skapar arbetstillfällen av hög kvalitet är avgörande för att säkerställa ekonomisk och social återhämtning. EESK anser att ett starkt krav på att ta itu med klimatkrisen, främja välbetalda jobb och bekämpa fattigdom inte bara behövs för att uppnå målen i sig, utan också för att säkerställa den ekonomiska återhämtningen.

1.9 EESK menar att aktiveringen av undantagsklausulen var ett nödvändigt initiativ och varnar för en förhastad återgång till de regler som gällde före pandemin, eftersom detta skulle leda till åtstramningsåtgärder i de hårdast drabbade länderna och hämma alla fördelar som Next Generation EU för med sig. Kommittén anser vidare att de uppdaterade finanspolitiska reglerna inte bör börja gälla igen förrän arbetslösheten sjunkit betydligt. Vi efterlyser dessutom uttryckligen en övergång till en välbäddad och solidaritetsbaserad ekonomisk styrning genom att till exempel en gyllene regel tillämpas.

1.10 Det snabba införandet av flexibilitet i användningen av EU-medel genom att låta medlemsstaterna göra överföringar mellan fonder, regioner och politiska mål är ett nödvändigt och användbart tillvägagångssätt. EESK pekar dock på att medlemsstaterna avsevärt måste förbättra sin programkapacitet och samtidigt se till att alla utnyttjade medel tas till vara fullt ut och används effektivt. Det gäller särskilt investeringar med omedelbara positiva effekter för att komma till rätta med recessionen och/eller investeringar i omställningen till en hållbar, inkluderande, digitaliserad och koldioxidneutral ekonomi.

1.11 Den europeiska planeringsterminen har nyligen getts en central plats i faciliteten för återhämtning och resiliens. EESK noterar dock att politiska organ som Europaparlamentet och vissa nationella parlament knappt eller inte alls är involverade i processen, och att den demokratiska tillsynen därför är otillräcklig. Arbetsmarknadsparternas och civilsamhällesorganisationernas roll bör också stärkas ytterligare.

1.12 EESK räknar med att euroområdet banker kommer att agera stötdämpare i krisen genom att tillhandahålla nödvändig likviditet och kredit för individer. Bankunionen bör fullbordas omedelbart, däribland genomförandet av det europeiska insättningsgarantisystemet. Fullbordandet av kapitalmarknadsunionen bör likaså stå högt upp på dagordningen. Mot bakgrund av detta betonar EESK vikten av att reglera finansmarknaderna för att uppnå stabilitet inom finanssektorn.

1.13 Att genomföra socialpolitiken på EU-nivå och via den europeiska planeringsterminen är avgörande för att korrigera marknadsmisslyckanden och stödja marknadsutvecklingen på nationell nivå. EESK betonar att en förutsättning för att uppnå ekonomisk och social motståndskraft är att man tar itu med de enorma obalanserna mellan och inom medlemsstaterna.

1.14 Kommittén anser att betydande och snabba offentliga och privata investeringar i FoU och kompetens måste prioriteras omgående för att EU ska kunna ta itu med den utmaning som en krympande och åldrande befolkning utgör och främja digitaliseringen. Regeringarna bör vara redo att uppmuntra nya innovativa idéer och finansiera experiment i sektorer med hög tillväxtpotential.

1.15 De nationella sociala trygghetssystemen måste understödjas. För att skapa motståndskraftiga och solidaritetsbaserade strukturer som stabiliserar euroområdet i kristider bör ett europeiskt system för arbetslöshetsåterförsäkring genomföras där man stärker de nationella systemen genom att bidragen utbetalas på villkor att de nationella systemen finansieras på ett robust sätt.

1.16 EESK undrar hur medlemsstaterna i euroområdet skulle reagera på ännu en asymmetrisk chock i kölvattnet av den rådande situationen om blott en eller två medlemsstater drabbades av en annan kris. EESK anser att medlemsstaterna i euroområdet måste öka sitt samarbete och behöver särskilt utformade instrument för att förbättra sin motståndskraft och sin förmåga att absorbera symmetriska och asymmetriska chocker.

1.17 Skatteundandragande, urholkning av skattebasen, överföring av vinster, penningtvätt och kampen mot korruption är fortfarande känsliga och politiskt svåra frågor för många medlemsstater. EESK efterlyser en beslutsam och kortare tidsram för reformer av skattepolitiken för att täppa till kryphål och bekämpa skatteundandragande inom hela unionen, eftersom detta nu är av större betydelse. En modern EU-agenda för beskattning måste utformas för att ta itu med framtidens ekonomiska, sociala och ekologiska utmaningar samtidigt som det demokratiska förhållningssättet förbättras. Redan förra året stödde EESK faktiskt fullt ut en snabbansering av diskussionerna om en successiv övergång till omröstning med kvalificerad majoritet och det ordinarie lagstiftningsförfarandet i beskattningsfrågor, och konstaterade samtidigt att alla medlemsstater liksom EU-institutioner och EU-organ alltid måste ha lämpliga möjligheter att delta i beslutsfattandet. EESK anser att åtgärder i fråga om kommissionens förslag bör vidtas så snart som möjligt enligt de villkor som rekommenderas i tidigare EESK-yttranden⁽³⁾.

2. Inledning och allmänna kommentarer

2.1 I februari 2020 antog EESK med stor majoritet sitt yttrande "Den ekonomiska politiken i euroområdet 2020". Trots att euroområdet fortfarande befann sig i en tillväxtperiod drogs ekonomin med oroande tröghet och externa och interna obalanser. Sedan dess har de ekonomiska och sociala förhållandena förändrats drastiskt, både i Europa och över hela världen i och med covid-19-pandemins snabba spridning och effekter i alla medlemsstater. Denna extrema exogena symmetriska chock påverkar ekonomin i euroområdet och ökar fattigdomen och inkomstskillnaderna. Enligt kommissionens ekonomiska vårprognos 2020 har EU under 2020 gått in i sin djupaste recession någonsin. I den ekonomiska sommarprognosen 2020 bekräftas denna dystra framtidsutsikt genom att en "ännu djupare recession med större skillnader" förutspås.

⁽³⁾ Se EESK:s yttranden "Beskattning – omröstning med kvalificerad majoritet" (EUT C 353, 18.10.2019, s. 90) och om "Att stärka den hållbara ekonomiska tillväxten i hela EU" (EUT C 364, 28.10.2020, s.29).

2.2 I Europa återfinns världens största inre marknad och den näst mest använda valutan. Den gemensamma valutan kan dock uppnå sin fulla potential först när alla medlemsstater har infört den och när Ekonomiska och monetära unionen (EMU) är fullbordad. Även om det finns ett växande intresse hos kommissionen att stärka eurons roll i världen kan detta bara åstadkommas om recessionen mildras så mycket som möjligt och en dynamisk och hållbar tillväxt för alla säkerställs omedelbart därefter. Därför är det också nödvändigt att stötta medlemsstaterna med hjälp av en sammanhängande och målinriktad gemensam EU-strategi. Eurogruppens ordförande konstaterade i sitt anförande den 11 juni att samordning, särskilt inom euroområdet, är nyckeln till att undvika skillnader och växande obalanser. Att skydda den gemensamma valutan är lika viktigt som att skydda den inre marknaden. De är ju sammanlänkade ⁽⁶⁾.

2.3 Den inre marknaden är en av EU-projektets mest anmärkningsvärda landvinningar. Den har möjliggjort fri och friktionsfri handel mellan medlemsstaterna, vilket har bidragit till ekonomisk rikedom, välbefinnande och några av världens högsta levnadsstandarder. Att fullborda den inre marknaden och se till att den återhämtar sig snabbt och är fullt fungerande bör förbli toppprioriteringar, mot bakgrund av förhandlingarna inför brexit och dess möjliga följder. Detta inkluderar en social agenda med uppåtgående sociala konvergensåtgärder för att säkerställa rättvisa och bättre arbetsvillkor samt en mer jämlik fördelning av inkomster och välbefinnande. De 20 principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter, såsom principen om "lika lön för lika arbete på samma arbetsplats", måste verkställas korrekt för att genomföra åtgärder för social konvergens och uppnå bättre arbetsvillkor. Pandemins negativa effekter på framstegen med planen för hållbar utveckling bör också mätas, och EU bör sträva efter att hålla sig till de ursprungliga tidsfristerna.

2.4 I vårprognosen betonade kommissionen att pandemin "allvarligt [har] påverkat den privata konsumtionen, industriproduktionen, investeringarna, handeln, kapitalflödena och leveranskedjorna", samtidigt som det förväntas att arbetsmarknaden kommer att påverkas hårt. Kommissionen noterade också att det finns en risk "att pandemin kan utlösa mer drastiska och permanenta förändringar i attityden mot globala värdekedjor och internationellt samarbete". Det finns ytterligare nedåtrisker, såsom pandemins allvarlighetsgrad, konkurser, en finanskris, likviditetsproblem och svåra förhandlingar. Arbetsmarknaden kan drabbas av långvariga negativa effekter. I den ekonomiska sommarprognosen förutspås det att euroområdets ekonomi kommer att backa med 8,75 % under 2020 medan EU:s totala ekonomi förväntas backa med 8,3 %.

2.5 Till följd av den aldrig tidigare skådade exogena symmetriska chock som covid-19-pandemin inneburit tyder prognoserna på att arbetslösheten, fattigdomen och den sociala och ekonomiska ojämlikheten kommer att öka kraftigt och att ett betydande antal företag kommer att gå i konkurs. Pandemin har drabbat alla medlemsstater i euroområdet, men de ekonomiska och sociala konsekvenserna skiljer sig åt. I vissa EU-länder kommer dessa effekter att förstärka befintliga sociala problem. Prognoserna för BNP under 2020 varierar från en nedgång på 4,6 % i Polen till 11,2 % i Italien, och hur kraftig nedgången kommer bli under 2021 väntas skilja sig markant mellan medlemsstater och regioner. Skillnader i fråga om tillgång till och kostnader för lån mellan medlemsstaterna samt bristen på europeisk samordning av den ekonomiska politiken samt social- och miljöpolitiken kan komma att påverka medlemsstaternas förmåga att hantera krisen. Skillnader i förmågan att finansiera nödvändiga investeringar för att starta om ekonomin kan också snedvrider de lika villkoren i euroområdet. Dessutom kan en ihållande hög ojämlikhet mellan medlemsstater och regioner leda till migration från fattigare till rikare länder och därmed orsaka en problematisk kompetensflykt och andra sociala problem.

3. Konsekvenserna av covid-19

3.1 Även i dag, flera månader in i pandemin, kan situationen snabbt ändras, med prognoser som förändras varje månad och risker som förvärras. Ingen kan ännu svara på huruvida vi kommer att drabbas av en "W"-formad recession i två vågor, följt av en återhämtning, eller till och med en mer komplex och långvarig vikande konjunktur, följt av en senare och långsammare återhämtning. Av fruktan för en djup lågkonjunktur har europeiska medborgare och investerare agerat försiktigt och inväntar nu mer tillförlitliga prognoser. EESK belyser den viktiga roll som förväntningar spelar för den makroekonomiska efterfrågan. Europeiska finanspolitiska nämnden har redan förklarat att ett större och mer långvarigt finanspolitiskt stöd kommer att behövas även under 2021, eftersom öppnandet efter nedstängningsåtgärderna kommer att

⁽⁶⁾ Kommentar av Mário Centeno efter Eurogruppens videokonferens den 11 juni 2020 <https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2020/06/11/remarks-by-mario-centeno-following-the-eurogroup-videoconference-of-11-june-2020/>

ske långsammare än vad man inledningsvis förväntade sig och konsumenterna troligtvis kommer att bygga upp ett buffertsparande. När privata hushåll och företag, både inhemska och utländska, skär ned på utgifterna, är offentliga utgifter, vid sidan av ackommoderande penningpolitik, det enda sättet att upprätthålla efterfrågan ⁽⁷⁾. EESK stöder uttryckligen detta synsätt, och varnar för ytterligare systemriskar i anslutning till en allvarlig ekonomisk nedgång, t.ex. instabilitet på finansmarknaderna eller deflationstendenser.

3.2 Pandemin har ökat trycket på de offentliga budgetarna, och skuldnivåerna väntas öka i hela euroområdet, men återigen i mycket olika grad i olika medlemsstater. Vissa länder gick in i pandemin med höga skuldnivåer. Samtidigt har åtaganden gjorts om att bekämpa klimatförändringarna och främja digitaliseringen, och investeringar av hög kvalitet som stimulerar mervärde och skapar arbetstillfällen av hög kvalitet kommer att spela en nyckelroll i den ekonomiska och sociala återhämtningen. EU bör sträva efter att utnyttja de positiva synergieffekterna mellan offentliga och privata investeringar och samordna det framtida genomförandet av strukturprogram.

3.3 Efter hälsokrisen har en betydande minskning vad gäller utbud och efterfrågan noterats inom hela EU. Inledningsvis tog pandemin formen av en utbudschock, men andrahandseffekterna har nu skapat en massiv aggregerad efterfrågechock. Den totala påverkan kommer att bero på vilken av dessa två chocker som dominerar ⁽⁸⁾. Små och medelstora företag har drabbats hårdast under pandemin och utan specifika och realistiska räddningsplaner för små och medelstora företag kommer många av dessa att gå i konkurs. EU har redan agerat på central nivå, men det är upp till medlemsstaterna att omgående genomföra och omdirigera tillgängliga medel på ett samordnat sätt dit där de behövs allra mest. Kommissionen bör därför noggrant övervaka det tillhörande utnyttjandet av de tillgängliga medlen.

3.4 Den nedstängning som de flesta av medlemsstaterna genomfört har belyst de långa leveranskedjornas sårbarhet och de negativa effekterna av att viktiga sektorer är beroende av externa leverantörer. Därför behövs en tydlig och noggrant utformad strategisk plan på EU-nivå, med offentliga investeringar som stimulerar privata investeringar. Den privata sektorn kan i hög grad bestämma sin beroendegrad genom att välja leveransort för råvaror, sin personal, logistik osv. Den nya industristrategin bör bidra till att minska detta beroende. Dessutom bör man på EU- och medlemsstatsnivå diskutera den nationella produktionen inom vissa nyckelsektorer, särskilt på hälsoområdet.

3.5 EESK har redan konstaterat att det är "nödvändigt att (återupp)bygga integrerade industriella värdekedjor inom EU för att främja Europas strategiska oberoende och ekonomiska motståndskraft" ⁽⁹⁾. Den 13 juni förklarade Europeiska centralbankens (ECB) ordförande att drivkraften för att bygga mer motståndskraftiga leveranskedjor kan vara den katalysator vi behöver för att definitivt fullborda den inre marknaden ⁽¹⁰⁾. Det skulle också bidra till att trygga anständiga och ändamålsenliga arbetstillfällen, hjälpa företagen att skapa mervärde, stärka konkurrenskraften, minska beroendet, motverka ogynnsamma demografiska tendenser och uppnå uppåtgående konvergens.

3.6 Pandemin kommer också att få allvarliga effekter på arbetsmarknaden och de sociala förhållandena i euroområdet. Arbetslösheten, inkomstskillnaderna, fattigdomen och den sociala utestängningen förväntas öka kraftigt till följd av covid-19-krisen. Enligt vår prognos väntas arbetslösheten i euroområdet öka till 9,6 % under 2020 och endast falla marginellt till 8,6 % under 2021, återigen med betydande skillnader mellan medlemsstater, regioner och till och med grupper av medborgare. Vissa sektorer, t.ex. turism, gastronomi, luftfart och kultur, kan komma att påverkas på lång sikt. Trots de massiva stabiliseringsåtgärder som har vidtagits kommer många människor troligtvis ändå ha en osäker inkomst. De som var sårbara redan före krisen kommer sannolikt att drabbas hårdast. Många av de jobb som visade sig vara mycket viktiga under krisen är till stor del underbetalda och undervärderade på arbetsmarknaden. Krisens konsekvenser för missgynnade grupper och personer med funktionsnedsättning måste noggrant beaktas i EU:s kommande politik. Dessutom väntas ungdomsarbetslösheten öka kraftigt, vilket understryker behovet av en effektiv och stärkt ungdomsgaranti och stödprogram för sysselsättning.

⁽⁷⁾ Bedömning av den finanspolitiska inriktningen för euroområdet 2021: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020_06_25_efb_assessment_of_euro_area_fiscal_stance_en.pdf

⁽⁸⁾ "The European Central Bank in the COVID-19 crisis: whatever it takes, within its mandate".

⁽⁹⁾ Se EESK:s yttrande "En ny industristrategi för EU" (EUT C 364, 28.10.2020, s. 108).

⁽¹⁰⁾ "The path out of uncertainty".

3.7 EESK räknar med att pandemin kommer att leda till en omstrukturering av vår ekonomi och till att nya affärsmodeller utvecklas. En sektorsvis analys visar att skillnaderna redan är märkbara i större eller mindre utsträckning. Om varje kris är en möjlighet måste vi använda denna kris för att stärka våra konkurrensfördelar och se till att Europa strävar efter att gå i bräsch och intar en ledande roll på ytterst centrala områden: den digitala sektorn, AI, teknik, utfasning av fossila bränslen, hållbar och cirkulär tillväxt samt en inkluderande ekonomi. Detta kräver riktade satsningar på forskning och innovation samt på utveckling av kompetens och färdigheter. En säker, förutsägbar och konkurrenskraftig politisk ram är en viktig komponent i en gynnsam miljö för privata investeringar. Sammantaget bör EU ge företagen rätt förutsättningar för att hantera den digitala och gröna omställningen på ett sätt som gynnar framväxten av nya företag och arbetstillfällen och på så sätt åstadkommer flera fördelar på en och samma gång.

3.8 Pandemins stigande dödstal och sociala och ekonomiska återverkningar är en stor utmaning för det europeiska projektet. Nu, mer än någonsin, måste euroområdet visa solidaritet och bli starkare. EESK efterlyser beslutsamma åtgärder för att minska inkomst- och förmögenhetsklyftorna inom samhällena på nationell nivå, eftersom dessa också går hand i hand med skillnader när det gäller förväntad livslängd och tillgång till utbildning och hälsovård av god kvalitet.

3.9 En väl samordnad europeisk hälso- och sjukvårdspolitik skulle vara ett viktigt verktyg för att besegra pandemin, och möjliggöra samarbete och stöd mellan medlemsstaterna. En jämlik fördelning av läkemedel som bedöms vara användbara och lämpliga för att bekämpa spridningen av covid-19 bör bli en prioritering för en europeisk hälso- och sjukvårdspolitik och ett bevis på solidariteten mellan medlemsstaterna. Om inte pandemin oimintetgörs kommer vi inte att se någon stark och hållbar ekonomisk återhämtning.

4. Ekonomisk och social återhämtning

4.1 EESK betonar att det är dags att agera nu och inte när covid-19-pandemin är över. Politiska åtgärder och reformprocesser måste fortsätta i tider då osäkerheten är stor. Detta inbegriper att man snabbt återupptar försenade diskussioner, till exempel de om översynen av den ekonomiska styrningen, omarbetningen av den europeiska planeringsterminen samt starten för konferensen om Europas framtid, och genomför viktiga politiska åtgärder som att införliva målen för hållbar utveckling i regelverket. Covid-19-krisen kan också betraktas som en möjlighet, om unionen är djärv nog att ta tillfället i akt.

4.2 EESK välkomnar rådets beslut om EU:s återhämtningsplan. Även om de aktuella beloppen är blygsamma i makroekonomiska termer är det ett enormt viktigt steg eftersom det stärker ECB:s "oavsett vad som krävs"-inställning, som hela EU nu ställer sig bakom. Next Generation EU, som genomförs som en del av den fleråriga budgetramen, måste spela en nyckelroll i EU:s ekonomiska återhämtning och hjälpa medlemsstaterna att bekämpa pandemin och säkerställa en snabb och hållbar ekonomisk återhämtning. Det finns dock fortfarande vissa brister att åtgärda. Det måste säkerställas att det inte finns någon risk för negativ villkorlighet i de landsspecifika rekommendationerna och i den europeiska planeringsterminen, som i praktiken blir mer bindande genom deras roll inom faciliteten för återhämtning och resiliens. Återhämtningsplanerna bör vara inriktade på att främja hållbar tillväxt för alla genom förstärkt fokus på målen för hållbar utveckling och den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Den socioekonomiska situationen i varje medlemsstat bör också beaktas.

4.3 EESK uppskattar EU:s och medlemsstaternas omedelbara reaktion på covid-19-pandemin. Kommittén anser att nästa fleråriga budgetram bör förse EU med de medel som krävs för att säkerställa en hållbar tillväxt för alla och för att unionen ska fungera smidigt och nå sina strategiska målsättningar. Detta innebär tillräcklig finansiering till FoU, digital teknik och kampen mot klimatförändringar. I den fleråriga budgetramen måste man också fastställa de rätta prioriteringarna för att stärka sammanhållningen mellan medlemsstaterna och inom EU som helhet. EESK noterar att Europeiska rådet vid sitt toppmöte fastställde omfattningen av den fleråriga budgetramen till 1,05 % av BNI för EU-27, vilket är långt från de 1,3 % av BNI som Europaparlamentet och EESK begärde, och även de 1,1 % av BNI för EU-27 som föreslogs i maj 2018. Dessutom strök man slutgiltigt eller minskade man kraftigt de belopp som anges i Next Generation EU och som ska kompensera för nedskärningarna i den fleråriga budgetramen, t.ex. på sammanhållningspolitikens område. Kommittén är även bekymrad över de minskade investeringarna i innovation och forskning, digitalisering och Fonden för en rättvis omställning, samt över att man övergav kriterierna om att respektera rättsstatsprincipen. Slutligen uppmanar EESK till att snabba och beslutsamma åtgärder vidtas för att genomföra ytterligare egna medel.

4.4 EESK rekommenderar att en försiktig balans upprätthålls mellan åtgärder på utbuds- respektive efterfrågesidan. När det gäller efterfrågesidan måste man fullt ut beakta att ökade investeringar inom euroområdet för att ta itu med klimatkrisen, bekämpa arbetslöshet, främja välbetalda arbeten och bekämpa fattigdom inte bara är mål i sig själva, utan också har positiva effekter på den samlade efterfrågan och därför skulle kunna främja den ekonomiska återhämtningen.

4.5 Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) omfattar de nödvändiga verktygen för att hantera en chock som covid-19. Den 9 april 2020 beslutade Eurogruppen, baserat på ESM:s kreditlina med utvidgade villkor, att anta ett omfattande paket på 540 miljarder euro, inklusive ett låneinstrument på 240 miljarder euro (krisstöd med anledning av pandemin), som skulle vara tillgängligt för alla länder i euroområdet. Den 15 maj 2020 enades ESM:s styrelse om att göra detta krisstöd tillgängligt för euroområdets medlemsstater. ESM:s styrelse kommer, utifrån den bedömning som gjordes av Europeiska kommissionen tillsammans med ECB och i samarbete med ESM⁽¹¹⁾, att besluta om huruvida stöd som begärs av enskilda länder ska beviljas eller inte.

4.6 EESK anser också att den snabba aktiveringen av stabilitets- och tillväxtpaktens undantagsklausul var ett nödvändigt initiativ. EESK noterar dock Europeiska finanspolitiska nämndens rekommendationer att klargöranden om tidpunkten och villkoren för ett utträde eller en översyn bör ges under våren 2021. I anslutning till detta varnar EESK för en förhastad återgång till de regler som gällde före pandemin, eftersom detta skulle leda till åtstramningsåtgärder i de hårdast drabbade länderna och hämma alla fördelar som Next Generation EU för med sig. Eventuella nya finanspolitiska regler bör därför inte börja gälla igen förrän arbetslösheten sjunkit betydligt.

4.7 EESK efterlyser en övergång till en välståndsinriktad och solidaritetsbaserad ekonomisk styrning. EESK instämmer i Europeiska finanspolitiska nämndens påpekanden att man måste ta itu med tendensen att minska de offentliga investeringarna när de offentliga medlen hamnar under tryck och välkomnar såväl nämndens öppenhet inför ett införande av en gyllene regel som dess rekommendationer om hur man skulle kunna komma till rätta med tidigare finanspolitiska brister i syfte att skydda offentliga investeringar, inbegripet ett genomförande av den centrala finanspolitiska kapaciteten⁽¹²⁾. EESK uppmanar kommissionen att fortsätta med den pågående översynen för att skynda på moderniseringen av ramen för ekonomisk styrning. Trots en mycket expansiv penningpolitik står vi till exempel fortfarande inför hotet om deflation.

4.8 EU har aktivt försökt mobilisera alla tillgängliga medel för att låta medlemsstaterna reagera omedelbart på pandemin. EESK välkomnar det snabba införandet av flexibilitet i användningen av EU-medel genom att låta medlemsstaterna göra överföringar mellan fonder, regioner och politiska mål. Samtidigt anser kommittén att medlemsstaterna avsevärt måste förbättra sin programkapacitet och då också se till att alla utnyttjade medel tas till vara fullt ut och används effektivt. Medel måste användas för investeringar med omedelbara positiva effekter för att komma till rätta med recessionen och/eller för investeringar i EU-medlemsstaternas omställning till en hållbar, inkluderande, digitaliserad och koldioxidsnål ekonomi. EESK uppmanar kommissionen att tillhandahålla en strukturerad översikt över alla tillgängliga resurser och medel.

4.9 Den europeiska planeringsterminen är ett viktigt unionsverktyg för planering, övervakning och styrning, och har nyligen satts i centrum för faciliteten för återhämtning och resiliens. Kommittén noterar den tillkännagivna reformen av den europeiska planeringsterminens process och den nya roll som föreslås för den – att samordna återhämtningsåtgärderna – samtidigt som principerna i den europeiska gröna given⁽¹³⁾, den europeiska pelaren för sociala rättigheter⁽¹⁴⁾ och FN:s mål för hållbar utveckling⁽¹⁵⁾ respekteras fullt ut. EESK noterar dock att politiska organ som Europaparlamentet och vissa nationella parlament knappt eller inte alls är involverade i processen, och att den demokratiska tillsynen därför är otillräcklig. Arbetsmarknadsparternas och civilsamhällesorganisationernas roll bör också stärkas ytterligare.

4.10 Kommittén anser att det skulle vara oerhört nyttigt om EU:s budget kunde vara mer flexibel för att hantera negativa chocker, särskilt de som inte har ekonomiskt ursprung. EESK anser att EU bör bedriva en politik för att omedelbart förbättra medlemsstaternas samarbete i kristider. Bättre protokoll och förbättrat samarbete skulle möjliggöra en snabb och samordnad europeisk respons på alla slags katastrofer.

⁽¹¹⁾ <https://www.esm.europa.eu/content/europe-response-corona-crisis>

⁽¹²⁾ Bedömning av den finanspolitiska inriktningen för euroområdet 2021: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020_06_25_efb_assessment_of_euro_area_fiscal_stance_en.pdf

⁽¹³⁾ "En europeisk grön giv".

⁽¹⁴⁾ Europeiska pelaren för sociala rättigheter (EUT C 428, 13.12.2017, s. 10).

⁽¹⁵⁾ FN:s hållbarhetsmål.

4.11 Å andra sidan var bankerna bättre förberedda inför denna kris än de var inför finanskrisen 2008. EESK räknar med att euroområdet banker kommer att agera stötdämpare i krisen genom att tillhandahålla nödvändig likviditet och kredit för individer och företag. Bankunionen bör fullbordas så snart som möjligt, däribland genomförandet av det europeiska insättningsgarantisystemet. Fullbordandet av kapitalmarknadsunionen bör likaså stå högt upp på EU:s dagordning. EESK betonar dessutom hur viktig effektiv reglering av finansmarknaderna är för att uppnå stabilitet inom finanssektorn.

4.12 EESK påpekar att bekämpning av interna och externa obalanser och ojämlikheter å ena sidan innebär att man genomför socialpolitik på EU-nivå och inom ramen för den europeiska planeringsterminen för att korrigera marknadsmisslyckanden eller stödja marknadsutvecklingen på nationell nivå. Å andra sidan måste alla EU:s åtgärder inom den ekonomiska politiken – från finansmarknadsreglering till åtgärder för att hantera klimatförändringarna och covid-19-krisen – ta hänsyn till åtgärdernas fördelningseffekter. Dessutom tenderar hushållens välfärd att alltmer vara avhängig av europeiska faktorer, till exempel en ensidig budgetpolitik, en svag social dimension och förseningar i EMU:s fördjupning. EESK betonar att en förutsättning för att uppnå ekonomisk och social motståndskraft är att man tar itu med de enorma obalanserna mellan och inom medlemsstaterna.

5. Vägen framåt

5.1 EESK anser att betydande och snabba offentliga och privata investeringar i FoU och kompetens måste prioriteras för att EU ska kunna ta itu med den utmaning som en krympande och åldrande befolkning utgör och främja digitaliseringen. EESK har redan konstaterat att "europeiska arbetstagare måste ges tillgång till program för utbildning, omskolning, kompetensutveckling och livslångt lärande för att fullt ut kunna dra nytta av den tekniska utvecklingen" ⁽¹⁶⁾. Regeringarna bör vara redo att uppmuntra nya innovativa idéer och finansiera experiment i sektorer med hög tillväxtpotential.

5.2 För att undvika massiva sociala problem måste de nationella sociala trygghetssystemen understödjas. För att skapa motståndskraftiga och solidaritetsbaserade strukturer som stabiliserar euroområdet i kristider och konsoliderar det sociala skyddet i medlemsstaterna bör ett europeiskt system för arbetslöshetsåterförsäkring införas. Liksom andra arbetslöshetssystem skulle det fungera som en automatisk stabilisator och samtidigt understödja nationella arbetslöshetsförsäkringssystem i händelse av kraftiga lågkonjunkturer. Dessutom skulle det stärka de nationella systemen genom att bidragen utbetalas på villkor att nationella system finansieras på ett robust och solidaritetsbaserat sätt. Instrumentet för stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation (SURE) är ett steg i rätt riktning, men mer bör göras.

5.3 Kommissionens uppskattningar som gjordes i slutet av maj 2020 visar att EU måste investera minst 595 miljarder euro per år för att kunna genomföra den gröna omställningen och den digitala omvandlingen ⁽¹⁷⁾. EESK anser att den ekonomiska återhämtningen fullt ut måste kopplas till principerna i den europeiska gröna given och de hållbara utvecklingsmålen. Europa innehar redan tätt positionen i den cirkulära ekonomin, den gröna omställningen och kampen mot klimatförändringarna. EESK anser att en snabb och effektiv övergång till digitalisering skulle påskynda omställningen till smart grön tillväxt.

5.4 EESK har upprepade gånger varnat för att "ju längre den nuvarande besparingspolitiken fortsätter utan en verksam investeringsplan, desto mer äventyras Europas välbefinnande" och för att "det tydligt saknas en strategisk vision för framtiden och förmåga att reagera på ett adekvat sätt på andra ekonomiska och finansiella kriser". Dessutom framhöll kommittén i början av 2018 "behovet av att utveckla nya finansiella instrument för att förebygga kriser och motverka konjunkturförstärkande åtgärder" ⁽¹⁸⁾. EESK efterlyser återigen särskilda åtgärder för att minska trycket på de offentliga finanserna, vilket skulle ge större handlingsutrymme att hantera externa chocker.

5.5 EESK undrar hur medlemsstaterna i euroområdet skulle reagera på ännu en asymmetrisk chock i kölvattnet av den rådande situationen och den förväntade svåra återhämtningen med tanke på den osäkerhet som fortfarande präglar euroområdet. Skulle EU:s reaktion vara lika omedelbar och snabb om blott en eller två medlemsstater i euroområdet drabbades av en annan kris? Även om den vore högst ovälkommen tror EESK att en sådan asymmetrisk chock skulle bli ett

⁽¹⁶⁾ EUT C 228, 5.7.2019, s. 57.

⁽¹⁷⁾ SWD/2020/98 final.

⁽¹⁸⁾ EUT C 262, 25.7.2018, s. 28.

avgörande test för solidariteten inom unionen och för hela EU-projektet. Kommittén anser därför att medlemsstaterna i euroområdet måste öka sitt samarbete och behöver specialutformade instrument för att förbättra sin motståndskraft och sin kapacitet att absorbera symmetriska och asymmetriska chocker. Förutom att stärka den ekonomiska motståndskraften måste även arbetskraftens motståndskraft och den sociala motståndskraften utvecklas. En av de viktigaste faktorerna för att uppnå detta mål är ökat deltagande från arbetsmarknadens parter och det civila samhällets organisationer i alla processer på nationell nivå och EU-nivå ⁽¹⁹⁾.

5.6 När underskott och skuldsättning ökar i hela unionen måste vi ompröva vår strategi i fråga om skatter och alla andra komponenter som påverkar skatterna. Skatteundandragande, aggressiv skatteplanering, urholkning av skattebasen, penningtvätt och kampen mot korruption har varit politiskt svåra frågor för många medlemsstater, men vi kan inte längre unna oss lyxen att låtsas som om vi inte känner till dem. EESK efterlyser en beslutsam reform av skattepolitiken för att täppa till kryphål och bekämpa skatteundandragande inom hela unionen. EESK efterlyser dessutom en väl samordnad finanspolitik för att förbättra valutans ställning, de offentliga finansernas hållbarhet och motståndskraften mot chocker i euroområdet. EESK upprepar också sina rekommendationer till medlemsstaterna och EU-institutionerna om att påskynda bekämpningen av skatteundandragande och skatteflykt, som nu har fått ännu större relevans. En modern EU-agenda för beskattning måste utformas för att ta itu med framtidens ekonomiska, sociala och ekologiska utmaningar samtidigt som det demokratiska förhållningssättet förbättras. Redan förra året stödde EESK faktiskt fullt ut en snabblansering av diskussionerna om en successiv övergång till omröstning med kvalificerad majoritet och det ordinarie lagstiftningsförfarandet i beskattningsfrågor, och konstaterade samtidigt att alla medlemsstater liksom EU-institutioner och EU-organ alltid måste ha lämpliga möjligheter att delta i beslutsfattandet. EESK anser att åtgärder i fråga om kommissionens förslag bör vidtas så snart som möjligt enligt de villkor som rekommenderas i tidigare EESK-yttranden ⁽²⁰⁾.

Bryssel den 29 oktober 2020.

Christa SCHWENG
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

⁽¹⁹⁾ EESK:s yttrande "Mot en mer motståndskraftig och hållbar europeisk ekonomi" (EUT C 353, 18.10.2019, s. 23).

⁽²⁰⁾ Se fotnot 5.

BILAGA

Följande ändringsförslag avslogs under debatten, men fick minst en fjärdedel av rösterna:

Punkt 1.17

Ändra enligt följande:

1.17 Skatteundandragande, urholkning av skattebasen, överföring av vinster, penningtvätt och kampen mot korruption är fortfarande känsliga och politiskt svåra frågor för många medlemsstater. EESK efterlyser en beslutsam reform av skattepolitiken för att täppa till kryphål och bekämpa skatteundandragande inom hela unionen. ~~EESK ställer sig dessutom bakom kommissionens initiativ om omröstning med kvalificerad majoritet och anser att det är viktigt att detta införs successivt men omgående.~~

Motivering

Omröstning med kvalificerad majoritet (KMO) i skattefrågor är en mycket känslig fråga med djupgående konsekvenser för ländernas suveränitet på ekonomiområdet. Skälen till varför man gjorde beskattning till en nationell befogenhet i EU-fördraget var välgrundade. Dessa skäl har inte blivit mindre viktiga. En förändring i fråga om suveränitet skulle också kunna utgöra ett hinder för uppnåendet av ekonomisk och social motståndskraft. Med tanke på frågornas komplexitet bör en ny EESK-ståndpunkt om KMO inte framföras här i några få meningar.

Punkt 5.6

Ändra enligt följande:

5.6 När underskott och skuldsättning ökar i hela unionen måste vi ompröva vår strategi i fråga om skatter och alla andra komponenter som påverkar skatterna. Skatteundandragande, aggressiv skatteplanering, urholkning av skattebasen, penningtvätt och kampen mot korruption har varit politiskt svåra frågor för många medlemsstater, men vi kan inte längre unna oss lyxen att låtsas som om vi inte känner till dem. EESK efterlyser en beslutsam reform av skattepolitiken för att täppa till kryphål och bekämpa skatteundandragande inom hela unionen. EESK efterlyser dessutom en väl samordnad finanspolitik för att förbättra valutans ställning, de offentliga finansernas hållbarhet och motståndskraften mot chocker i euroområdet. ~~EESK ställer sig därför bakom kommissionens initiativ om omröstning med kvalificerad majoritet och anser att det är viktigt att detta införs successivt men omgående.~~

Motivering

Omröstning med kvalificerad majoritet (KMO) i skattefrågor är en mycket känslig fråga med djupgående konsekvenser för ländernas suveränitet på ekonomiområdet. Skälen till varför man gjorde beskattning till en nationell befogenhet i EU-fördraget var välgrundade. Dessa skäl har inte blivit mindre viktiga. En förändring i fråga om suveränitet skulle också kunna utgöra ett hinder för uppnåendet av ekonomisk och social motståndskraft. Med tanke på frågornas komplexitet bör en ny EESK-ståndpunkt om KMO inte framföras här i några få meningar.

En gemensam omröstning om de två ändringsförslagen genomfördes och de avslogs med 81 röster för, 135 röster emot och 29 nedlagda röster.

ISSN 1977-1061 (elektronisk utgåva)
ISSN 1725-2504 (pappersutgåva)



Europeiska unionens
publikationsbyrå
L-2985 Luxemburg
LUXEMBURG

SV